

Programa electoral 2007-2011

Junts per Menorca

PSM-VERDS

PROGRAMA ELECTORAL

CONSELL INSULAR DE MENORCA

PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

ÍNDEX

1. DEMOCRÀCIA I AUTOGOVERN.

- 1.1. Per una democràcia avançada.
- 1.2. Autogovern i Estatut d'Autonomia.
- 1.3. Autogovern i Consell Insular de Menorca.
- 1.4. Autogovern i finançament.

2. LLENGUA I CULTURA.

2.1. Cultura.

- 2.1.1. Fonaments de la política cultural.
- 2.1.2. Propostes d'actuació generals.
- 2.1.3. Propostes d'actuació a Menorca.
  - 2.1.3.1. Promoció i creació cultural
  - 2.1.3.2. Arxius i biblioteques.
  - 2.1.3.3. Patrimoni històric.
  - 2.1.3.4. Turisme Cultural

2.2. Normalització lingüística.

- 2.2.1. Equiparació català-castellà.
- 2.2.2. El català, llengua de referència.
- 2.2.3. Mesures concretes en polítcs lingüística.
- 2.2.4. Objectius en normalització lingüística des del Consell Insular de Menorca.
  - 2.2.4.1. Usos oficials i relacions institucionals.
  - 2.2.4.2. Educació i formació.

- 2.2.4.3. Població d'incorporació recent.
- 2.2.4.4. Mitjans de comunicació i noves tecnologies.
- 2.2.4.5. Normalització lingüística en lleure, cultura, associacionisme i joventut.
- 2.2.4.6. Activitats socio-econòmiques.
- 2.2.4.7. Institucions sanitàries i assistencials.
- 2.2.4.8. Campanyes informatives i de promoció.

3. POLÍTIQUES AL SERVEI DE LES PERSONES.

3.1. Educació.

- 3.1.1. Els nous reptes de l'educació a les Illes Balears.
- 3.1.2. Els antecedents: la transferència de competències.
- 3.1.3. Educació i Consell Insular de Menorca.
- 3.1.4. Gestió del sistema educatiu de les Illes Balears.
- 3.1.5. Finançament del sistema educatiu.
- 3.1.6. Objectius de la política educativa de PSM-Verds.
- 3.1.7. Línies d'acció al Consell Insular de Menorca.
- 3.1.8. Línies d'acció al Govern de les Illes Balears.
- 3.1.9. El repte: la qualitat del sistema educatiu.
- 3.1.10. Escola i llengua.
- 3.1.11. Mesures concretes.

3.2. Salut.

- 3.2.1. Política sanitària.
- 3.2.2. Salut i Consell Insular.
- 3.2.3. Altres aspectes del projecte de salut en el marc de les Illes Balears.
  - 3.2.3.1. Salut laboral.
  - 3.2.3.2. Atenció a les drogodependències.
  - 3.2.3.3. Salut i consum.

3.3. Benestar social, polítiques d'igualtat i extensió de drets i llibertats.

- 3.3.1. Serveis Socials: perspectives generals.
- 3.3.2. Atenció primària.
- 3.3.3. Gent gran.

- 3.3.4. Dona.
- 3.3.5. Protecció integral dels menors.
- 3.3.6. Atenció als discapacitats.
- 3.3.7. Marginació social.
- 3.3.8. Renda d'inserció.
- 3.3.9. Cooperació internacional.
- 3.3.10. Gais, lesbianes, bisexuals i transexuals.
- 3.3.11. Habitatge.

3.4. Polítiques d'immigració.

- 3.4.1. Formació i ocupació.
- 3.4.2. Habitatge.
- 3.4.3. Serveis socials.
- 3.4.4. Sanitat i salut.
- 3.4.5. Educació.
- 3.4.6. Altres polítiques.
  - 3.4.6.1. Drets de vot.
  - 3.4.6.2. Deures.
  - 3.4.6.3. Reforçament senyes d'identitat menorquines.
  - 3.4.6.4. Polítiques lingüístiques.

3.5. Joventut.

- 3.5.1. Formació i integració laboral.
- 3.5.2. Associacionisme.
- 3.5.3. Oci.
- 3.5.4. Habitatge i emancipació.
- 3.5.5. Propostes d'actuació del Consell Insular de Menorca.

3.6. Esport.

- 3.6.1. Esport escolar i amateur.
- 3.6.2. Instal·lacions.
- 3.6.3. Promocions i patrocinis.
- 3.6.4. Esport professional i semiprofessional.

3.6.5. Medicina esportiva.

3.6.6. Altres polítiques.

4. MODEL ECONÒMIC, COHESIÓ SOCIAL I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE.

4.1. Eixos bàsics del model econòmic.

4.2. Reflexió sobre les dades econòmiques de Menorca.

4.3. Menorca necessita un model productiu propi.

4.4. Efectes col·laterals del model de desenvolupament actual a Menorca.

4.5. El model econòmic que proposa PSM-Verds.

4.6. Diversificació i equilibri econòmic.

4.6.1. Sector agrari: agricultura i ramaderia.

4.6.2. Pesca.

4.6.3. Artesania.

4.6.4. Indústria.

4.6.5. Construcció i habitatge.

4.6.6. Serveis.

4.7. Turisme. Pacte ambiental i qualitat.

4.8. Treball i economia social.

4.9. Energia i residus.

5. MODEL TERRITORIAL I EIXOS DE PROTECCIÓ.

5.1. Prioritat del territori.

5.2. Treballar per la natura.

5.3. L'aprofitament sostenible dels recursos.

5.3.1. Política hidràulica.

5.3.2. Energia i transport.

5.3.3. Altres recursos.

5.3.4. Residus.

5.3.5. Construcció i habitatge.

JUNTS PER MENORCA

El proper 27 de maig es celebraran les setenes eleccions autonòmiques. Les primeres en que s'elegeixen separatament els diputats al Parlament de les Illes Balears i els consellers al Consell Insular de Menorca.

D'aquestes eleccions en sortiran les majories polítiques que governaran les Illes Balears i Menorca els propers quatre anys.

El programa electoral que teniu en les vostres mans és, llavors, l'eina que la coalició PSM-Verds posa al vostre abast perquè pugueu conèixer quines són les nostres propostes, les nostres línies d'actuació, les nostres prioritats.

Aquest document és un compromís amb la ciutadania. Reflecteix tot allò que ens comprometem a posar en marxa des del Consell Insular de Menorca i des del Govern de les Illes Balears.

Des de PSM-Verds treballam per construir una societat més justa, respectuosa amb el medi natural, orgullosa de la seva llengua i cultura, dinàmica en l'economia i amb qualitat de vida. Aquest objectiu es concreta en multitud de mesures que donen cos i substància a aquest programa electoral

Junts per Menorca. L'eslògan de PSM-Verds vol recollir aquesta voluntat de treballar tots junts per a la nostra illa, de sumar esforços per construir entre tots un futur millor.

Us demanem la vostra col·laboració, el vostre suport, perquè això sigui possible. Gràcies.

Antònia Allès
Candidata al Consell Insular
de Menorca

Eduard Riudavets
Candidat al Parlament de les
Illes Balears

Josep Suárez
Candidat al Consell Insular
de Menorca

1. DEMOCRÀCIA I AUTOGOVERN

1.1. PER UNA DEMOCRÀCIA AVANÇADA

Democràcia viva

El terme democràcia s'ha convertit sovint en un concepte que cal complementar per arribar a comprendre'l. Viva, real, total, participativa,... s'hi afegeixen per donar explicacions de quina democràcia parlam.

I és que parlar de democràcia és parlar d'un concepte que hauria de representar un valor universal per tothom i tenir en compte, si més no, tres moments diferenciats:

- el dels objectius i finalitats, com la justícia, la distribució dels recursos, la igualtat, la solidaritat amb les persones i els pobles, ja que massa sovint s'oblida que totes les persones han de ser subjectes de la democràcia i no només mers electors.
- el dels mètodes, la forma en què s'aplica i es fa efectiva dia a dia, com participam, com aportam propostes, com decidim allò que ens afecta.
- i el de l'avaluació, la necessària revisió d'aquells elements que s'han de corregir. Avaluar és controlar les polítiques públiques, és assegurar transparència en les decisions, és introduir elements correctors, és vigilar la compatibilitat i incompatibilitat de les persones i de les propostes. I tot això, referit a la vida política, tant quan s'ocupa un lloc de poder com quan es deixa.

La democràcia a l'abast de tothom

Un punt de partida: les entitats cíviques neixen amb la pretensió de participar i col·laborar en algun aspecte concret de la vida pública però no són patrimoni de cap altra força de caràcter polític, sindical, econòmic o religiós.

Tot i sabent que l'acte de governar correspon a aquelles forces que han estat triades per a aquesta finalitat, correspon a les organitzacions polítiques que defensen la participació ciutadana fer-la efectiva i organitzar-la més enllà de la seva utilització puntual i parcial en les campanyes electorals. I això passa per com s'administren els compromisos post electorals, tan difícils de

relacionar amb aquells que s'han adquirit en els moments pre-electorals.

El pluralisme en les relacions s'ha de garantir en la fase anterior a l'acte de votació i, també, en tot el procés posterior. El compromís de la ciutadania i les seves organitzacions no és cap xec que s'administra segons la voluntat única del partit.

Les entitats cíviques també tenen una vida interna pròpia que s'ha de tenir en compte. En un doble vessant. Per una banda, mitjançant l'escrupulós respecte a la seva autonomia i, per tant, no instrumentalitzar el seu possible suport o adhesió que haurà de ser sol·licitat i actualitzat en cada moment evitant les suposades adhesions. La concertació d'acords o projectes subvencionats des de les institucions no és cap "pagaré" destinat a compensar "serveis prestats" anteriors o posteriors, sinó un compromís amb una determinada política manifestada en els programes i/o principis que els orienten.

Per una altra, el manteniment dels aparells institucionals no ha de suposar la descapitalització humana d'una organització. Els governs passen, però l'entramat associatiu perviu en el temps i són necessaris en el joc democràtic continu.

S'ha de fer feina per aconseguir la participació del major nombre de persones i/o entitats en les polítiques importants de les nostres institucions. S'ha d'evitar que les persones es converteixin en un vot cada quatre anys. Durant els períodes electorals i preelectorals, tots els partits visiten les diferents entitats ciutadanes representatives de la societat menorquina, exposant programes i demanant propostes, oblidant-se d'elles, en molts casos, quan s'acosegueix l'objectiu de governar.

Per aconseguir una vertadera participació social en les decisions més importants d'un govern, i per tant, més democràcia, s'han de garantir uns mecanismes mínims de participació en la vida pública de les diferents entitats

cíviques de l'illa. Açò es pot aconseguir amb les següents propostes:

- Els pressupostos no són un patrimoni tancat dels partits ni dels governs. Tampoc poden dependre exclusivament de l'evolució dels estudis electorals o d'algunes enquestes. Qualsevol persona o entitat cívica ha de tenir la possibilitat de participar en la seva elaboració.
- S'han de posar en marxa sistemes de participació ciutadana per a l'elaboració presupostària, tant a l'àmbit autonòmic, insular com al municipal.
- Les enquestes han de ser un mecanisme de participació que s'ha d'emprar per conèixer les inquietuds de la població, no per modificar promeses electorals.
- El debat públic amb tota la societat menorquina sobre alguns temes d'especial rellevància són imprescindibles alhora de prendre decisions finals. En aquests casos s'ha de preveure la possibilitat d'un referèndum o consulta popular.
- Les entitats cíviques i la ciutadania no són només un vot cada quatre anys. Han de poder participar de les decisions que es prenen, també després de les eleccions, tant si es governa com si no.
- El reconeixement institucional no pot estar limitat a les opcions que esdevenen majoritàries. Les minories també compten i el pluralisme es fa efectiu en el respecte de totes les opcions, sempre, i no exclusivament en el moment previ a un acte electoral. Cal un mecanisme que asseguri la participació efectiva i la col·laboració, mitjançant propostes, en els plans de treball

dels departament institucionals.

- La creació de consells de participació ciutadana en les diferents àrees de gestió del Consell insular, ha de ser una prioritat per nosaltres. Les opinions dels diferents sectors en cadascun dels seus àmbits d'actuació ha de ser una ajuda importantíssima per els gestors del dia a dia.
- S'ha de dotar el Consell Insular, o el Govern de les Illes Balears, en el seu cas, dels mecanismes necessaris per a que l'exercici de la iniciativa legislativa popular sigui un acte a l'abast de qualsevol entitat, modificant a la baixa el nombre de ciutadans i ciutadanes necessaris per posar en marxa aquests mecanismes. La presentació de iniciatives legislatives no ha de ser patrimoni només dels parlamentaris i consellers.
- S'han d'introduir al règim local balear aquests procediments per a l'àmbit municipal, dotant als ajuntaments de la legislació necessària.
- Una persona, un vot. Aquesta ha de ser la filosofia correcta, tant si votes a un partit minoritari com si ho fas per un de minoritari. Per tant, demanem la reforma de la llei electoral autonòmica a fi de tornar al límit del 3 %.
- L'exercici de la política s'ha de guiar pels principis de netedat i transparència. S'ha de possibilitar l'accés públic als registres de béns i interessos dels càrrecs públics.
- S'ha de treballar a les diferents institucions per introduir mecanismes reglamentaris que penalitzin el transfuguisme. Un trànsfuga és un engany per a milers de votants.

1.2. AUTOGOVERN I ESTATUT D'AUTONOMIA

Al llarg de les respectives trajectòries polítiques els dos partits polítics que conformen la coalició PSM-Verds han reivindicat reiteradament la necessitat d'avançar en l'autogovern. Després d'una llarga etapa, amb governs dretans a Madrid, que suposà un retrocés constant en la descentralització i una continua recuperació per part de l'Estat, imposada via llei, de les competències pròpies de les comunitats autònomes, les eleccions generals del març del 2004 i el conseqüent canvi de govern obriren la porta a un procés de reforma estatutària que possibilitava l'ampliació del marc autonòmic amb l'assumpció de més competències.

Cal recordar, que a les eleccions autonòmiques del 2003, el programa electoral del PSM-Entesa Nacionalista reclamava "una reforma en profunditat de l'Estatut d'Autonomia" i que així mateix el programa electoral dels Verds deixava ben clara la necessitat d'un augment competencial "via l'article 150 de la Constitució o de la reforma de l'Estatut".

En aquest sentit ambdós partits exigirem l'obertura del procés de reforma, que malgrat les inicials reticències i excessives cauteles dels partits majoritaris, va acabar endegant-se al sí del Parlament de les Illes Balears.

Malgrat el llarg procés de redacció i els intensos debats al respecte no s'aconseguí una proposta de reforma de l'Estatut d'Autonomia que donés una resposta satisfactòria a les legítimes aspiracions de molts ciutadans i ciutadanes de les Illes Balears.

Si bé es cert que en alguns aspectes aquesta reforma suposa un avanç respecte a l'actual Estatut, nascut sota la por i l'autocensura provocada per l'intent del cop d'Estat de febrer de 1981, no és manco cert que el discurs centralista a nivell estatal dels partits majoritaris, especialment del Partit Popular majoritari al Parlament de les Illes Balears, donà com resultat una proposta poc ambiciosa, plena de llacunes i que no soluciona molts dels problemes endèmics presents dins la nostra societat.

Per això, i coherents amb les tesi que històricament han defensat, la coalició PSM-Verds manté que segueix essent necessària una reforma de major profunditat que tengui en compte els següents aspectes essencials:

- Clarificació dels respectius àmbits competencials corresponent a les Illes Balears i a l'Estat mitjançant una delimitació exhaustiva de les competències exclusives, compartides o simplement executives.
- Augment competencial en aspectes concrets que encara no s'han assumit.
- Definició explícita i inequívoca de la llengua catalana com a llengua pròpia i oficial de les Illes Balears amb el conseqüent dret a usar-la i deure de conèixer-la que tenen tots els ciutadans i ciutadanes de les Illes Balears.
- Assumpció per part de les Illes Balears de les funcions executives que resten en mans de l'administració perifèrica de l'Estat.
- Desplegament d'un veritable títol de drets i deures dels ciutadans de les Illes Balears on, entre d'altres, s'incloguin els drets lingüístics i mediambientals i les garanties estatutàries per la seva efectivitat i possibilitat de recórrer a l'administració de justícia en cas d'incompliment.
- Definició d'un model audiovisual públic, independent, professional i difusor de la nostra llengua i cultura.
- Reconeixement i desplegament de l'autonomia municipal amb l'explícit compromís amb mecanismes i dotacions que la facin factible.
- Establiment dels mecanismes específics, per a la participació de les Illes Balears en els organismes europeus i reconeixement de la capacitat de decisió final en aspectes que afecten les seves competències exclusives.

- Consolidació dels Consells Insulars com a veritables òrgans d'autogovern de cada una de les Illes des del respecte als diferents ritmes d'aprofundiment en el procés autonòmic. Supressió de clàusules de cautela que suposen una tutela del Govern de les Illes Balears sobre els Consells Insulars.
- Establiment d'una fórmula de concert econòmic, adaptada a les Illes Balears, com a sistema definitiu de finançament que superi l'endèmic espoli fiscal.
- Reconeixement de la realitat nacional que constitueixen les Illes Balears

a partir de la irrenunciable identitat pròpia, com a país, que es conforma a cada una de les Illes.

Des de la coalició PSM- Verds defensem el desenvolupament del marc constitucional de l'Estat Espanyol a partir del reconeixement de la realitat plurinacional que el conforma i del dret inalienable de les nacions a l'autodeterminació, és a dir a decidir lliurement els lligams que s'han d'establir amb l'Estat.

1.3. AUTOGOVERN I CONSELL INSULAR DE MENORCA

Des de l'inici del procés autonòmic el PSM defensà la concepció que l'auto-govern havia de basar-se en la realitat diferenciada de cada una de les Illes i que per tant havia construir-se a partir de l'assumpció dels respectius òrgans d'autogovern. Aquesta idea de la construcció autonòmica a partir de cada realitat insular és reclamada així mateix pels Verds des del mateix moment de la seva constitució.

Així, la coalició PSM-Verds reivindica que l'autonomia només serà viable, i assumida per la ciutadania, des de la consideració dels Consells Insulars com a veritables governs de cada una de les Illes i òrgans d'autogovern bàsics per a la construcció de la realitat nacional de les Illes Balears.

En aquest sentit, la reforma de l'Estatut d'Autonomia ha avançat en la direcció correcta i ha incorporat una sèrie de propostes, defensades tant pel PSM com pels Verds, que suposen la consideració d'algunes competències com a pròpies dels Consells Insulars, la capacitat reglamentària, l'establiment d'una comissió parlamentària de consells insulars, etc.

Si més no, malgrat aquests avanços, considerem que l'arquitectura institucional de les Illes Balears no ha quedat definitivament estructurada i encara hi resta molt per considerar que els Consells Insulars gaudeixen del paper que, al nostre entendre, els hi pertoca.

Des d'aquesta concepció defensam, en conseqüència:

- La supressió de la clàusula de tancament que, a la reforma de l'Estatut d'Autonomia, reserva pel Govern de les Illes Balears la potestat de decidir quines competències són intransferibles als Consells Insulars per mor del seu "caràcter suprainsular," o bé "que incideixin sobre l'ordenació i la planificació de l'activitat econòmica general" o "l'exercici de les quals exigeixi l'obligació de vetllar per l'equilibri o la cohesió territorial entre les diferents illes". Una clàusula d'aquestes característiques suposa supeditar el desenvolupament del procés de descentralització a favor dels Consells Insulars a

consideracions no objectivables sotmeses a la discrecionalitat del govern de torn.

- El traspàs immediat i íntegre, mitjançant decret, del personal i les dotacions econòmiques corresponents de totes aquelles competències que l'Estatut assenjala com a pròpies dels Consells Insulars.

- L'inici, durant la propera legislatura, del procés de transferència als Consells Insulars de les següents competències:

- a) Educació.
- b) Salut.
- c) Habitatge.
- d) Medi Ambient.
- e) Immigració.

Així mateix, des del Consell Insular s'haurà de realitzar un ràpid desplegament normatiu de les competències pròpies tot aprovant els reglaments que possibilitin una clara adequació de la legislació a la realitat menorquina, amb especial atenció a la normalització de la llengua catalana i a la protecció del medi ambient.

Si més no però resta un aspecte que l'Estatut sols anomena de forma genèrica i sense fixar cap compromís: el finançament dels Consells Insulars. Des de la coalició PSM-Verds, a aquest respecte, defensarem;

- El traspàs íntegre de les dotacions econòmiques que, en mans del Govern, corresponen a les competències pròpies dels Consells Insulars.
- La redefinició del finançament dels Consells Insulars a fi i a efecte de la seva justa participació en els ingressos de la comunitat autònoma.
- Una nova reforma estatutària que basant-se en el sistema de concert econòmic doni capacitat de recaptació i gestió dels impostos generats a les Illes Balears.

1.4. AUTOGOVERN I FINANÇAMENT

Si hi ha, en política, un axioma inqüestionable és que sense un finançament adequat és inviable un veritable autogovern. La reforma de l'Estatut d'Autonomia hagués pogut ser l'ocasió de resoldre d'una vegada per totes l'endèmic espoli fiscal que pateixen les Illes Balears, que, a hores d'ara, és la comunitat autònoma que més aporta a les arqués estatals i alhora és la que manco rep en inversions estatals. Malauradament l'ocasió va ser fallida i el text final només suposa, apart d'una declaració de bones intencions, un maquillatge de la situació anterior que per res resol la greu problemàtica existent.

Atès que altres fórmules s'han demostrat inoperants per solucionar el problema (Règim especial, augment de trams impositius transferits, etc.) la proposta de la coalició PSM-Verds no pot ser més clara tot combinant la justícia amb la solidaritat. Creim que les Illes Balears es mereix un tracte just per part de l'Estat a la vegada que han d'ésser solidàries amb la resta de comunitats autònomes. En aquest sentit defensam l'establiment d'un règim de Pacte Econòmic entre les Illes Balears i l'Estat que faci possible conjugar ambdós conceptes.

No hem d'oblidar, per altra banda, que les totes i cada una de les transferències competencials assumides per les Illes Balears han suposat, en especial les d'educació i salut, una dotació econòmica suficient la qual cosa ha generat un inevitable dèficit a fi d'oferir uns serveis mínimament de qualitat.

El règim de Pacte Econòmic suposa en definitiva que les Illes Balears podran establir un sistema tributari propi –inclosa una agència tributària– que s'encarregui de la recaptació, gestió, liquidació i inspecció de tots els tributs generats a les Illes Balears. Els Consells Insulars assumiran, així mateix, mitjançant llei del Parlament les funcions de recaptació, i de gestió dels ingressos així generats pe fer front a una correcta execució de les competències pròpies i transferides.

Les aportacions de les Illes Balears a l'Estat es fixaran en base a dues quotes paral·leles. Una quota de serveis comuns, calculada en base a la població i destinada a sufragar la part alíquota de la despesa generada pels serveis de l'Estat comuns a totes les comunitats autònomes: defensa, afers exteriors, etc. Una segona quota de solidaritat orientada a donar suport a les zones de l'Estat Espanyol més endarrerides i que, calculada a partir del principi que no pot excedir el 3% del Producte Interior Brut de les Illes Balears, tenguí caràcter finalista a fi i a efecte que l'aportació no pugui ser desviada a inversions alienes a la seva finalitat.

Els darrers quatre anys han suposat un retrocés en aquelles polítiques culturals, que s'han portat a terme des del Govern de les Illes Balears. L'aprovació del nou Estatut, on les competències en matèria de cultura són definides com a pròpies dels Consells Insulars, ha de suposar el traspàs immediat al Consell Insular de Menorca de tots els programes, personal i dotació presupostària que encara roman en mans del Govern.

D'altra banda, la realitat actual, amb els fenòmens de la globalització i la mundialització, pot provocar una pèrdua d'identitat cultural i nacional. De fet estam sotmesos a una forta influència dels productes culturals anglosaxons i castellans. Davant això no ens hem de tancar amb una actitud aïllacionista que al final resulta contraproduent, ben al contrari, n'hem de fer una gestió cultural integradora i aprofitar els aspectes positius de les aportacions culturals externes.

La multiculturalitat és un fet dins la nostra societat i la cultura és el vehicle d'integració per als nouvinguts. Les actuacions en aquest sentit han de tenir sempre en compte que la llengua catalana, la cultura, les lleis i les institucions pròpies de la nostra societat (receptora) constitueixen el marc on s'ha de produir aquest procés d'integració i de reconeixement de les diverses identitats.

2. LENGUA I CULTURA

2.1. CULTURA

Els darrers quatre anys han suposat un retrocés en aquelles polítiques culturals, que s'han portat a terme des del Govern de les Illes Balears. L'aprovació del nou Estatut, on les competències en matèria de cultura són definides com a pròpies dels Consells Insulars, ha de suposar el traspàs immediat al Consell Insular de Menorca de tots els programes, personal i dotació presupostària que encara roman en mans del Govern.

D'altra banda, la realitat actual, amb els fenòmens de la globalització i la mundialització, pot provocar una pèrdua d'identitat cultural i nacional. De fet estam sotmesos a una forta influència dels productes culturals anglosaxons i castellans. Davant això no ens hem de tancar amb una actitud aïllacionista que al final resulta contraproduent, ben al contrari, n'hem de fer una gestió cultural integradora i aprofitar els aspectes positius de les aportacions culturals externes.

La multiculturalitat és un fet dins la nostra societat i la cultura és el vehicle d'integració per als nouvinguts. Les actuacions en aquest sentit han de tenir sempre en compte que la llengua catalana, la cultura, les lleis i les institucions pròpies de la nostra societat (receptora) constitueixen el marc on s'ha de produir aquest procés d'integració i de reconeixement de les diverses identitats.

2.1.1. Fonaments de la política cultural

La nostra política cultural ha d'anar dirigida a contribuir a l'enfortiment de la consciència d'identitat nacional i la seva difusió, per la qual cosa hem de refermar alguns principis:

- La política cultural del PSM-Verds ha de definir el nostre fet nacional.
- El nostre àmbit cultural són els països de llengua catalana, amb els quals s'han d'establir mecanismes de cooperació per reforçar els intercanvis i crear

un mercat cultural interior.

- Creació d'un front comú amb els altres països de llengua catalana per promoure a l'exterior la difusió i el reconeixement de la nostra cultura. És bàsic aprofitar el procés de construcció europea.
- Establir fórmules estables de cooperació amb la resta de Consells Insulars, a fi de actuar conjuntament en la promoció de la nostra cultura i en l'optimització dels recursos existents.
- Incrementar la cooperació i l'intercanvi amb altres entitats i administracions, tant de l'Estat espanyol com de fora per tal de trencar la uniformització i l'ofegament centralista.
- Crear una oferta de béns culturals atractiva i donar-li la difusió necessària per tal que hi hagi un accés i una demanda efectiva de la ciutadania.
- S'han de proveir els recursos econòmics per dur a terme actuacions de prevenció, conservació i divulgació del patrimoni cultural i distribuir-los mitjançant una acurada planificació.
- Tenir consciència que la cultura també és una indústria generadora de guanys econòmics. És necessari tenir una indústria cultural pròpia a les Illes Balears en general, i a Menorca en particular.

2.1.2. Propostes d'actuació generals

1. Fomentar la creació d'associacions de caràcter cultural que difonguin i facilitin l'accés a l'oferta existent.
2. Impulsar la programació d'activitats als equipaments existents i crear-ne de nous.

3. Dinamitzar activitats a les biblioteques amb tallers de lectura i escriptura en llengua catalana.
4. Arribar a convenis amb les empreses de l'espectacle per tal d'afavorir la producció pròpia. Donar suport a la creació teatral, cinematogràfica i audiovisual.
5. Crear espais públics d'exposicions, sales d'assaig, tallers de creació..., per tal de donar suport als artistes novells. Aquestes instal·lacions haurien d'estar obertes tant a les manifestacions tradicionals com a les més innovadores.
6. Afavorir la professionalització de les empreses relacionades amb la producció cultural i garantir-ne la qualitat.
7. Afavorir la posada en marxa d'una radio i televisió públiques en català que siguin referent informatius per a Menorca.
8. Reconvertir la radiotelevisió pública de les Illes Balears en un ens professional que tengui com eixos vertebradors la promoció de la nostra llengua i cultura, la vertebració territorial i la imparcialitat informativa.
9. Convertir els nostres béns cultural i naturals en un recurs turístic de primer ordre, per tal d'afavorir un turisme de millor qualitat. Recolzar la formació dels guies turístics i combatre l'intrusisme professional.

2.1.3. Propostes d'actuació a Menorca

2.1.3.1. Promoció i creació cultural

1. Desenvolupar el mapa formatiu d'art dramàtic a Menorca, a través tant d'accions de formació permanent (dirigides als actors i actrius amateurs)

com d'accions formatives d'iniciació.

2. Facilitar als estudiants menorquins la realització de les proves d'accés al grau superior d'art dramàtic, així com ampliar els ajuts per desenvolupar els seus estudis.
3. Elaborar i desenvolupar un pla d'espais escènics per al període 2008-2018, per tal d'assegurar que tots els municipis disposen d'uns equipaments suficients per a donar resposta a les seves necessitats artístiques.
4. Elaborar i desenvolupar un pla d'art en brut, és a dir de foment dels espais destinats a l'assaig tant de grups teatrals, com musicals i d'altres iniciatives artístiques.
5. Donar suport a les orquestres i grups de música clàssica.
6. Promoure una programació cultural diversificada, que abasti a tot el tipus de públic, en especial atenció al públic infantil i juvenil.
7. Establir mesures de coordinació per tal de racionalitzar la programació cultural promoguda per les diferents administracions i per la iniciativa social, així com mantenir l'agenda cultural digital.
8. Impulsar polítiques de foment i suport de les entitats culturals.
9. Consolidar els programes de foment de la creativitat i producció artística.
10. Difusió de la realitat cultural de Menorca a través de la realització d'estudis i posterior divulgació.
11. Promoure l'edició a través d'un ens gestor que les gestioni, financi i comercialitzi.

12. Mantenir l'edició de la Revista Àmbit per oferir informació actualitzada de l'oferta cultural, educativa i juvenil.

13. Impulsar i dinamitzar la tasca de l'Enciclopèdia de Menorca a través de la presència a la seva Fundació.

2.1.3.2. Arxius i biblioteques

1. Reclamar el traspàs al CIM de la gestió de l'Arxiu i la Biblioteca de Maó.
2. Desenvolupar un pla d'arxius per adaptar els arxius municipals a la nova llei d'arxius.
3. Facilitar l'accés als fons arxivístics històrics a través de d'internet.
4. Promoure l'incorporació i l'ús de la tecnologies de la informació com a forma d'accés al coneixement.
5. Convertir la pàgina web de la xarxa de biblioteques en un espai dinàmic de préstec de llibres.
6. Establir convenis de col·laboració amb altres xarxes de biblioteques.
7. Mantenir la política d'activitats de promoció de la lectura a la xarxa de biblioteques.
8. Consolidar i ampliar el fons de l'arxiu d'imatge i so, així com oferir el seu fons al públic en general a través d'un sistema de preus públics segons el tipus d'ús que se'n faci.

2.1.3.3. Patrimoni històric

1. Crear una figura de gestió per a desenvolupar el pla especial de Santa Àgueda.
2. Promoure els espais Centre cultural San Diego-Pati de Sa Lluna com a centre de dinamització cultural d'Alaior.
3. Concloure les investigacions arran de l'excavació a la Cova des Pas, i crear una exposició de gran format (a l'estil de l'exposició de la Cova des Càrritx) per a donar a conèixer els resultats.
4. Reclamar el traspàs al CIM de la gestió del Museu de Menorca.
5. Donar suport a les iniciatives socials destinades a la recuperació del nostre patrimoni, com les vinculades amb l'Illa del Rei i Illa Pinto.
6. Creació d'un equip de manteniment i conservació del patrimoni monumental estable i permanent.

2.1.3.4. Turisme cultural

1. Crear diferents tipus de targetes (bonus jove, bonus familiar, etc.) per a promoure la visita a les instal·lacions de turisme cultural del CIM i de la Xarxa Monumental.
2. Incorporar nous centres i béns monumentals a la xarxa monumental, ja siguin propis del Consell Insular de Menorca o d'altres entitats.
3. Gestió coordinada de la xarxa monumental que motivi la creació de bonus unificats de visites.

4.Consolidar la presència de Menorca com a destí turístic cultural. En aquest sentit és molt important la presència de Menorca a les grans fires de turisme cultural.

5.Establir descomptes a les Agències de viatges que promoguin el turisme cultural amb visites als centres de la xarxa monumental.

2.2. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

2.2.1. Equiparació en drets i deures entre català i castellà

El català és la llengua d'identificació dels menorquins des del segle XIII fins als nostres dies i l'única llengua pròpia. En un context actual de procés de substitució lingüística fruit d'anys d'imposicions i prohibicions en què s'ha volgut negar i eliminar la nostra identitat pròpia, i ara que hem recuperat l'expressió i un grau considerable d'autogovern gràcies a la tornada de la democràcia, la legislació vigent no pot continuar reservant el lloc de preeminència a la llengua castellana.

El coneixement del castellà no pot continuar sent una obligació i que usar el català sigui només un dret, que una gran part de la població no pot exercir perquè desconeix al llengua i una altra part és privada quotidianament d'aquest dret als comerços, a les administracions, al transport públic, als centres de salut, als jutjats, etc. Proposam, per tant, un canvi legislatiu acompanyat d'un sistema que garanteixi l'efectivitat de les mesures de normalització.

2.2.2. El català, llengua de referència

A les grans empreses multinacionals els resulta més barat vendre els productes en una sola llengua a milions de consumidors globals estandarditzats. Per això es condemna la diferència. Però passa que són precisament els trets culturals diferenciats el que ens identifiquen. Tenim una llengua, una cultura i una manera d'entendre el món, tot lligat a un territori concret i ben delimitat, i ho volem mantenir sense tancar-nos, ans al contrari, ho obrim a tothom que hagi triat aquesta terra per viure-hi: és mallorquí simplement qui ho vol ser.

2.2.3. Mesures concretes en política lingüística

La política de normalització lingüística és una obligació de totes les administracions de les Illes Balears, si bé és cert que el Govern de les Illes Balears n'ha

de ser el principal impulsor.

Des del PSM-Verds consideram que la normalització lingüística ha de ser considerada una prioritat per a les institucions, amb el que això implica de dotació econòmica i de mitjans personals i tècnics.

En aquest sentit, després de les polítiques regressives portades a terme pel Govern de les Illes Balears els darrers quatre anys, proposem una sèrie de mesures per seguir avançant vers la plena normalització de la nostra llengua.

- Pla de mesures urgents en normalització lingüística: posada en marxa de campanyes de difusió de la llengua catalana, revitalització del Consell Social de la Llengua catalana, programa de suport als mitjans de comunicació en llengua catalana, pla de garantia de la normalització lingüística en la funció pública, etc.

- Derogació o modificació de la normativa regressiva en temes lingüístics promulgada la legislatura 2003-2007.

- Plans sectorials de normalització lingüística: a l'àmbit de l'esport, del comerç, del sistema de salut, etc.

- Convenis amb associacions empresarials i centrals sindicals per concertar mesures de normalització lingüística.

- Suport econòmic, de personal i de mitjans tècnics als centres educatius per la normalització lingüística en l'ensenyament.

- Suport des del Govern de les Illes Balears a la normalització lingüística a l'administració local amb les conseqüents línies d'ajut.

- Suport i col·laboració amb els Consells Insulars per a dur a terme mesures pròpies de normalització lingüística.

- Pla preferent de difusió del coneixement de la llengua catalana entre la població immigrada.
- Renovació i ampliació de la xarxa d'autoaprenentatge de la llengua catalana.
- Línia d'ajuts econòmics a empreses que retolin en llengua catalana.
- Col·laboració amb les administracions d'altres terres de parla catalana per concertar esforços i recursos.
- Suport, en tots els aspectes, a les associacions i entitats que treballen per a la plena normalització de la llengua catalana.
- Acompliment de la Llei de Normalització Lingüística en la gestió dels mitjans de comunicació públics: ús de la llengua catalana com a mitjà pel seu coneixement i difusió entre la població.

2.2.4. Objectius en normalització lingüística des del Consell Insular de Menorca.

2.2.4.1. Usos oficials i relacions institucionals.

1. Consolidar l'ús de la llengua catalana com a llengua pròpia de les institucions, administracions i entitats públiques de l'illa de Menorca, de manera que sigui la llengua d'ús habitual i, en qualsevol cas, preferent, en tot tipus d'actuacions, sense minva dels drets lingüístics dels ciutadans.
2. Promoure el model de llengua de les institucions com a model de referència prestigiós per als ciutadans de Menorca.

3. Elaborar un pla intern de normalització lingüística per a 2007 propi per a cada administració, que suposi una continuïtat dels plans d'anys anteriors i inclogui les accions que han quedat pendents d'execució.

4. Mantenir i difondre el web del Servei d'Assessorament Lingüístic creat pel Consell Insular de Menorca i impulsar la creació de pàgines web dels ajuntaments amb continguts específics de llengua catalana.

5. Procurar el compliment dels reglaments de normalització lingüística de les diferents administracions.

6. Potenciar la cooperació interadministrativa en les polítiques de normalització lingüística.

7. Elaborar propostes d'oferta d'acolliment lingüístic inicial per intervenir al costat de l'immigrant i orientar-lo en la tria de recursos i procediments per integrar-se lingüísticament: edició de material de primera acollida, de vocabularis, d'activitats adreçades a l'immigrant, etc.

2.2.4.2. Educació i formació.

1. Garantir que qualsevol ciutadà de Menorca pugui accedir a coneixements suficients de llengua catalana per poder-s'hi expressar fluidament tant de forma oral com escrita.

2. Assegurar una oferta diversa de recursos i vies per a l'aprenentatge de la llengua catalana perquè arribi a ser part del cabal lingüístic de tota la població.

3. Assegurar el dret de rebre en llengua catalana qualsevol tipus de formació professional o funcional.

4. Mantenir i ampliar, si escau, l'oferta de cursos de llengua catalana de nivells diferents adreçats a la població adulta de Menorca a través de les escoles

d'adults dels diferents municipis.

2.2.4.3. Població d'incorporació recent

1. Fer arribar informació sobre la realitat lingüística i cultural de Menorca al col·lectiu de persones immigrades. Elaborar vocabularis bàsics de diferents oficis com a oferta d'acolliment inicial als immigrants

2. Assegurar una oferta d'acolliment inicial que permeti intervenir al costat de la persona immigrada des del primer moment.

3. Promoure entre la població de Menorca una borsa de voluntariat per la llengua, donant continuïtat al programa Integra'm.

4. Augmentar les vies d'aprenentatge de català destinades a les persones immigrades i adequar-les a les seves característiques, activitats i necessitats, a fi que s'hi puguin expressar normalment tant de forma oral com escrita.

5. Oferir activitats que motivin la integració de la població d'incorporació recent en la nostra societat i en les manifestacions pròpies de la nostra cultura.

6. Fer entendre a autòctons i nousvinguts que l'ús del català com a llengua vehicular és un element essencial de cohesió social a Menorca, que ha de facilitar la convivència a la nostra illa, sense que ningú no renunciï a la cultura pròpia. Implicar els autòctons per aconseguir la integració dels nousvinguts. Promoure activitats diverses de difusió dels valors positius de la interrelació entre cultures i de foment de la llengua catalana com a llengua vehicular en l'espai intercultural.

7. Difondre experiències d'integració lingüística a fi d'estimular la població immigrada a aprendre a expressar-se en la llengua pròpia de la societat a la qual s'han incorporat.

8. Valorar les cultures pròpies dels països d'origen de les persones immigrades perquè elles també aprenguin a valorar la nostra. Fomentar diverses activitats ludicoculturals com a espai d'integració i intercanvi amb persones immigrades

2.2.4.4. Mitjans de comunicació i noves tecnologies.

1. Garantir que els ciutadans de Menorca disposen d'una oferta àmplia de mitjans de comunicació en llengua catalana, prou diversificada i adequada als diferents sectors de la població, que faci possible donar un impuls al procés de normalització lingüística i cultural.

2. Augmentar la presència de la llengua catalana en tots els mitjans de comunicació de l'illa en els quals sigui baixa o nul·la.

3. Mantenir i augmentar els ajuts per fomentar l'ús del català en les revistes locals.

4. Assegurar que totes les biblioteques de Menorca reben les revistes periòdiques i els diaris que es publiquen en llengua catalana a fi que l'oferta als usuaris sigui el més completa possible.

5. Assegurar que el model de llengua usat als mitjans de comunicació de l'illa sigui correcte i coherent amb la tradició formal i amb la diversitat de situacions que reproduïxen.

6. Publicar articles sobre llengua en diferents publicacions periòdiques: aspectes normatius, resolució de dubtes, articles d'opinió, dinamització lingüística i cultural, notícies, passatemps, etc.

7. Estudiar les mesures necessàries per assegurar la recepció de les televisions

autonòmiques de parla catalana a partir de la implantació de la televisió digital terrestre i exigir la seva implantació per garantir-ne la recepció.

2.2.4.5. Normalització lingüística en lleure, cultura, associacionisme i joventut.

1. Potenciar l'ús del català com a llengua normal d'intercomunicació en tota mena d'associacions i entitats cíviques, culturals, esportives i de lleure.

2. Consolidar el moviment associatiu i les activitats de lleure com a entorns de socialització en llengua catalana i d'integració al país.

3. Garantir la presència de la llengua catalana com a llengua habitual en tots els actes esportius d'incidència multitudinària que tinguin lloc a Menorca. Condicionant la col·laboració econòmica de l'Administració en aquests actes al fet que el català hi sigui la llengua habitual, mantenint la línia d'ajuts al foment de l'ús del català en els clubs esportius i aplicant projectes lingüístics en entitats esportives com a programa pilot.

4. Incrementar entre la joventut de l'illa la valoració dels coneixements de llengua catalana i la conscienciació de la necessitat d'una major presència del català en les seves relacions per tal d'assegurar la continuïtat social i generacional de la llengua.

5. Fomentar i difondre la cultura d'arrel tradicional i popular. Difondre informació sobre els productes culturals en llengua catalana i assegurar que aquests productes siguin a l'abast dels destinataris potencials a través de les vies normals de difusió i de comercialització, organitzant la Fira del llibre en català i mantenint el suport genèric a la producció editorial en llengua catalana.

6. Assegurar el coneixement de la cultura d'arrel tradicional i popular, donant

continuïtat a l'Escola Menorquina de Glosat, fomentant la glosa escrita com a modalitat de la nostra cultura popular, la creació de rondalles entre els joves, el coneixement i la difusió dels balls populars, donant suport a totes aquelles activitats programades per les entitats que treballen per la salvaguarda de la cultura d'arrel tradicional, organitzant una trobada d'entitats i particulars relacionats amb l'estudi i la promoció de la cultura popular, i les jornades de cultura popular i d'arrel tradicional, i la creació d'una web de cultura popular.

7. Promoure tallers de cultura popular entre la població infantil i juvenil.

8. Mantenir i potenciar, si escau, les sessions de contacontes als diferents municipis de l'illa.

9. Garantir l'existència d'una oferta normal, quantitativament i qualitativa, de productes de lleure i de cultura de masses en llengua catalana: teatre, audiovisuals, productes editorials, etc.

10. Ampliar l'oferta d'oci en català a Menorca, donant suport a concerts de música actual i festivals de música en llengua catalana i mantenint la línia d'ajuts a la producció discogràfica en català.

2.2.4.6. Activitats socioeconòmiques

1. Garantir el dret dels ciutadans d'emprar la llengua catalana en les relacions laborals, empresarials, comercials i financeres.

2. Assegurar que el català esdevengui llengua d'ús habitual en l'atenció al públic i en les comunicacions amb els clients i usuaris.

3. Ampliar i valorar el paper de les empreses privades en el foment de la presència ambiental del català als municipis de Menorca.

4. Estendre l'ús del català en les empreses privades, de manera que esdevengui la llengua habitual de treball, dels productes, de l'etiquetatge, de la publicitat, dels serveis i de l'atenció al públic, mantenint les línies d'ajut al foment de l'ús del català en les empreses i en establiments turístics i comercials de l'illa, oferint la col·laboració del Servei Lingüístic del CIM als principals superfícies comercials de Menorca perquè impulsin processos de normalització lingüística i fent un estudi sobre la llengua de l'etiquetatge dels productes elaborats a Menorca.

2.2.4.7. Institucions sanitàries i assistencials

1. Garantir el dret dels ciutadans de Menorca de ser atesos en llengua catalana en qualsevol institució sanitària o assistencial.
2. Impulsar l'ús normal de la llengua catalana en totes les institucions sanitàries i assistencials, tant públiques com privades.
3. Mantenir l'oferta de col·laboració del Servei Lingüístic del CIM als principals centres sanitaris privats de l'illa perquè impulsin processos de normalització lingüística.
4. Elaborar i proposar l'aplicació d'un projecte lingüístic a una institució sanitària com a programa pilot.

2.2.4.8. Campanyes informatives i de promoció

1. Difondre, mitjançant estratègies informatives adequades entre la població, coneixements sobre aspectes socials i històrics de la llengua, sobretot al voltant d'aquells que han provocat els prejudicis que han frenat l'avanç cap a la normalitat lingüística de la nostra societat.
2. Fer una campanya per promoure la fidelitat lingüística dels menorquins i les menorquines en la seva relació amb les persones nouvingudes a fi de fomentar actituds lingüístiques a favor del català com a llengua d'acollida.
3. Promoure noves estratègies de comportament lingüístic en les relacions entre ciutadans autòctons i vinguts de fora que facilitin a aquests darrers l'adquisició de la llengua catalana.
4. Motivar els ciutadans d'incorporació recent perquè adquireixin la llengua catalana com a instrument d'integració social i laboral i com a principal element de cohesió de la nostra societat, en un context de comunicació intercultural.
5. Posar a l'abast dels turistes que cada any visiten Menorca informació sobre la realitat cultural i lingüística de les Illes, procurant que l'oferta formativa per a guies turístics a Menorca els permeti adquirir coneixements sobre la llengua catalana i la cultura de les Illes Balears (noms de llocs, etc.) a fi que contribueixin a difondre correctament la informació que donen als turistes sobre la nostra llengua i la nostra cultura.

3. POLÍTQUES AL SERVEI DE LES PERSONES

3.1. EDUCACIÓ

La política educativa del PSM-Verds es basa en el dret a l'accés universal a l'educació, entesa com els mitjans que l'administració posa a l'abast del ciutadans perquè puguin desenvolupar constantment llurs capacitats i així gaudir de la capacitat de decisió raonada en els àmbits socials, laborals, econòmics, de gaudi, culturals, de relació i familiars.

S'ha de tenir com a objectiu la supressió de les desigualtats i per això les polítiques educatives i socials han de tenir en compte les característiques, les dificultats, les necessitats i la situació de partida de cada una de les persones i col·lectius, per així poder corregir les desigualtats; per aconseguir-ho s'ha de dotar amb més recursos humans i materials els centres educatius i els serveis socials i s'ha de formar als diferents professionals perquè la seva intervenció no parteixi del dèficit que atén sinó de les seves capacitats i possibilitats.

3.1.1. Els nous reptes de l'educació a les Illes Balears

En l'era de la informació, la creixent pressió del sistema de producció i consum sobre el temps de les persones ha fet decaure el paper de la família o d'altres adults en l'educació dels infants i del jovent, es deleguen tasques i responsabilitats en la institució escolar, i les polítiques culturals i educatives, per tant, adquireixen un caràcter estratègic.

Per un model inclusiu

Aprendre de manera continuada és allò que ens permet el creixement personal i el desenvolupament social. Els objectius a assolir i els valors a potenciar i treballar són: creixement personal, el desenvolupament integral de totes i cada una de les persones de la nostra nació, el desenvolupament de les capacitats de relació, de comprensió, de raonament, de creativitat, de comunicació, la valoració i acceptació de la nostra llengua i de la nostra cultura, el respecte i

acceptació de les persones nouvingudes i la seva incorporació al nostre país, la convivència democràtica, l'assumpció de responsabilitats i obligacions i l'exercici del dret a la igualtat.

La política educativa segregadora, empobridora, d'afavoriment exclusiu de les elits que practica el govern en mans del PP, ens obliga més que mai a definir els objectius de la nostra política educativa, els valors que hem de treballar i potenciar.

La coalició PSM-Verds proposa un model educatiu per als infants i joves en edat escolar, respectuós amb les seves necessitats, amb el seu creixement, un model basat en cooperació, en el qual tots —alumnat, professorat, pares i mares, i comunitat— aprenen uns dels altres i es desenvolupen segons les pròpies vivències amb una situació d'autorealització que permet una convivència afectiva, respectuosa i responsable.

Un model inclusiu, on totes i cada una de les persones troben un lloc i una resposta a les seves expectatives, interessos i sentiments, un lloc compartit amb altres persones que tenen uns objectius similars. Un model educatiu on les possibilitats són les mateixes per a tothom.

3.1.2. Els antecedents: la transferència de competències

El traspàs, per part de l'Estat, de les competències en matèria d'Educació a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, dia 1er. de gener de 1998, significà la consumació d'una injustícia històrica.

Així es va confirmar el nul pes polític de les Illes Balears en el conjunt espanyol. Un territori amb característiques diferencials, dotat d'una llengua pròpia, tret d'identitat del país, tant en les seves manifestacions populars com en les cultes, un país geogràficament singular per causa de la insularitat i amb una

estructura social i econòmica distinta, complexa i canviant, que justifiquen plenament una política educativa sobirana, rebia el traspàs competencial dins el furgó de cua d'una descentralització purament burocràtica i administrativa, despolititzada i mancada d'ambició nacional.

Que l'escola hagi estat capaç, al llarg d'aquests vint-i-cinc anys, no només de respondre a la realitat del país sinó d'esdevenir-ne un dels actors més dinàmics i avançats, de famílies, d'estudiants i de treballadors que, amb la seva actitud personal o amb la seva participació activa en moviments civils han cobert amb escreix les necessitats que una Administració externa descuidava. I sobretot, sense cap mena de dubte, gràcies a la feina realitzada per centenars de mestres i professors, que dia a dia i des de l'anonimat treballen i s'esforcen, no sense dificultats, i sense el reconeixement públic, per millorar el nostre sistema educatiu, atendre la gran diversitat de l'alumnat i adaptar-se a un model social sense oblidar la identitat nacional que ens ha de cohesionar.

És just en aquesta hora reconèixer el paper decisiu de la societat civil en aquest període. Cal esmentar els moviments de renovació pedagògica, el servei d'educació ambiental del GOB, els sindicats arrelats al país i els seus centres de formació, les associacions de pares i mares i les d'estudiants.

Malauradament l'aprovació del nou Estatut d'Autonomia no suposa cap avanç substancial en aquest sentit i no és garantia d'una millora en el finançament i d'unes majors inversions en el sistema educatiu. Des del PSM-Verds maldarem per solucionar aquestes mancances a fi de que l'educació, considerada una prioritat, rebí el finançament adequat.

3.1.3. Educació i Consell Insular de Menorca.

La coalició PSM-Verds reivindica la transferència de les competències en Educació al Consell Insular de Menorca, ja que l'article 71 de l'Estatut d'Autono-

mia reformat manté la possibilitat de transferència als Consells Insulars d'altres competències més enllà de les que són considerades pròpies.

Aquesta transferència implica l'estudi de quines temàtiques haurien de ser gestionades des de Menorca i quines han de romandre al Govern de les Illes Balears .

En aquest sentit, consideram que els següents aspectes poden ser susceptibles de ser transferits ràpidament al CIM sense perjudici de transferències posteriors:

- Manteniment de centres.
- Planificació escolar (mapa escolar).
- Transport d'alumnes.
- Menjadors escolars.
- Programa d'activitats complementàries (escola matinera...).
- Pla d'acollida lingüística i cultural per a immigrants.
- Projectes de desplegament informàtic.
- Comissions de serveis i llicència d'estudis.
- Autorització centres educació infantil 0-3 anys.
- Ensenyaments de règim especial (Conservatori Professional de Música i Dansa, Escola Oficial d'Idiomes).
- Programes d'innovació pedagògica.
- Programes d'intercanvi escolar.
- Programes de formació per a ensenyants i centre de professors.
- Polítiques de coordinació i subvenció a les associacions pares i d'alumnes, etc.
- Equips d'orientació psicopedagògica.
- Planificació de la formació professional.
- Elaboració del currículum propi.

Així mateix, seguim reivindicant, malgrat els partits majoritaris es negaren a incloure-ho al nou Estatut, que des del Govern Central es transfereixi la política de beques, que també hauria de ser gestionada pel CIM.

3.1.4. Gestió del sistema educatiu a les Illes Balears

El PSM-Verds entenen l'educació com un procés que serveix a les persones per viure i convida en la societat actual i la futura; un procés que ens proporciona eines per:

- Exercir els drets i els deures en el si d'una ciutadania democràtica.
- Adaptar-nos als canvis (socials, econòmics, tecnològics.....).
- Generar una convivència basada en el respecte i la participació.
- Afavorir el canvi social i la disminució de les desigualtats.
- Entendre i transformar la societat.

L'escola sempre ha estat el reflex de la societat i, per tant, tots els canvis que es produïen dins la societat afectaven l'escola i el sistema educatiu. Però mai com aquests darrers anys, aquests canvis han estat tan grans i han suposat una necessitat d'«imaginar» noves actuacions, tant als docents com a l'administració educativa.

A l'assumpció de les competències en Educació amb un dèficit econòmic suficientment conegut i denunciat pel PSM i pels Verds, i el dèficit històric en inversions per infraestructures per a la implantació total de l'Educació Secundària Obligatoria juntament amb la delegació progressiva (en els mestres i les institucions escolars) de funcions educatives que tradicionalment eren competència de la família i de la societat, hi hem d'afegir l'arribada constant i continuada d'alumnes de diferents parts del món, amb perfils culturals, religiosos, socials, educatius i lingüístics tant diferents, que fan de la gestió educativa una tasca complexa i difícil.

El procés de globalització que afecta l'economia de tots els països i, per tant, de tota la ciutadania i els avanços tecnològics, especialment de les tecnologies de la informació i comunicació que també s'estén per tots els països no suposen una millora per a tots els col·lectius, ans al contrari, encara accentuen més

les desigualtats d'origen.

Actualment, l'educació no és només un dret personal, sinó també una necessitat social per aconseguir un país amb futur que, partint del respecte per les noves formes culturals que arriben amb la immigració, conservi els trets històrics i culturals de Menorca i de les Balears.

Per fer efectiu el dret a l'educació i atendre la necessitat social es fa necessari un "Pacte per a l'educació". L'administració educativa ha d'assumir les seves responsabilitats, però les altres administracions, els diferents col·lectius, les entitats ciutadanes i la societat mateixa han d'assumir la seva. La formació ha d'acompanyar el cicle vital de les persones. Amb un Pacte per a l'educació podrem aconseguir donar resposta a la necessitat social, dissenyant polítiques educatives que facin realment efectiu el dret a l'educació i treballin per disminuir qualsevol tipus de desigualtats. .

Això no és tasca fàcil, però tampoc impossible. El PSM, des de la Conselleria d'Educació i Cultura, amb totes les actuacions que dugué a terme durant el Govern de Pacte de Progrés, va iniciar el procés per a la creació d'un model educatiu propi i de qualitat, adaptat a la realitat i a les necessitats del nostre país, que donava resposta a la diversitat de cultures i a la complexitat de necessitats i d'interessos presents dins els centres educatius i dins la societat. Les iniciatives educatives que des de la Conselleria de Medi Ambient, gestionada pels Verds, es dugueren a terme, confluen així mateix en la mateixa direcció.

L'atenció a la diversitat, entesa com la resposta estructural del sistema educatiu a les necessitats de l'alumnat i de la societat, és el gran repte del sistema educatiu, s'ha convertit en el gran repte del sistema educatiu. Però educar en la diversitat no és tasca fàcil i ha de ser una responsabilitat compartida per tots els sectors de la comunitat educativa, amb la col·laboració i coordinació de tots els organismes de l'Administració que tenen competència en la infància i l'adolescència: educació, sanitat, benestar social,...A més, es fa necessari

incorporar nous perfils de professionals per atendre aquesta diversitat: treballadors socials, educadors socials, mediadors, etc.

Cada vegada menys, l'aprenentatge depèn del que es fa a l'escola, del que succeeix dins l'aula, i cada vegada més depèn de la correlació entre l'aula, la família, el carrer, les amistats, les activitats d'oci i els mitjans de comunicació. L'escola ha de ser el resultat del diàleg i el consens entre els sectors implicats: família, professionals del sistema educatiu, professionals del món social, de l'oci i temps lliure, associacions i ajuntaments. El procés d'ensenyament-aprenentatge assoleix així una rellevància realment social i posa en la mateixa balança les expectatives de les famílies, del professorat i del mateix alumnat, de manera que l'esforç i la responsabilitat és compartida.

Per això es fa necessari continuar en la línia de treball que va iniciar la Conselleria d'Educació i Cultura durant la passada legislatura del Pacte de Progrés, línia de treball que caminava cap a la millora de la qualitat de l'ensenyament públic, la igualtat d'oportunitats i la normalització de la llengua i cultura, i que ha estat abandonada per un govern que es veu obligat a gestionar l'ensenyament públic sense creure-hi, que aposta per afavorir centres elitistes que són projectes empresarials i descuida escoles de tots, els centres públics i els concertats amb vocació de servei públic; que no destina el professorat suficient per cobrir les necessitats; que no escolta les associacions de pares i mares, ni les d'ensenyants, ni els sindicats.

3.1.5. Finançament del sistema educatiu

La situació d'emergència que viu el sistema educatiu a les Balears, fruit de la insuficiència dels recursos transferits amb les competències, i dels reptes que ha d'afrontar en aquests moments de grans canvis socials, demogràfics, culturals i de valors, i de la nefasta gestió del govern del Partit Popular que

malbarata els escassos recursos afavorint les elits en detriment de la resta de centres, fan imprescindible la dotació de recursos financers extraordinaris per tal de superar les deficiències històriques de la xarxa escolar i adequar-la —en extensió, qualitat i dotació— a les necessitats presents i futures.

El PSM-Verds propugnen l'aprovació d'una Llei de finançament de l'ensenyament que garanteixi, de manera estable, el proveïment dels recursos financers necessaris al llarg d'un període de temps suficient.

L'objectiu a llarg termini del PSM-Verds ha de ser aconseguir que un 7% del PIB balear es destini a l'ensenyament, xifra que no serà possible assolir mentre perduri el drenatge fiscal que practica l'Estat, ni amb els febles recursos presupostaris de les institucions pròpies.

3.1.6. Objectius de la política educativa de PSM-Verds

Els objectius de la política educativa de la coalició PSM-Verds són:

- a) Garantir l'accés de totes les persones al ple exercici dels seus drets civils.
  - b) Garantir una formació suficient i de qualitat a tota la població com a base d'una efectiva igualtat d'oportunitats pel que fa al creixement i progrés personal.
  - c) Garantir la cohesió social de la comunitat, que requereix uns mínims de cohesió cultural i uns màxims de solidaritat en l'econòmic, el polític i el social.
  - d) Garantir la formació superior a totes les persones que en siguin mereixedors en base als seus interessos, necessitats, capacitats i actituds.
- El cost, en doblers públics, del manteniment de cada plaça d'aquest tipus fa imprescindible que l'actitud dels individus sigui l'adient, el que no es pot fer és malbaratar doblers en allò que serien vertaders paràsits.
- e) Garantir una adequada formació dels professionals.
  - f) Assegurar l'accés a la formació permanent.

g) Fornir la societat de les persones que n'assegurin la renovació i el progrés futurs.

Els militants del PSM i de Els Verds hem promogut i hem de promoure l'obertura de canals de participació social en el disseny i la gestió diària de l'ensenyament, aplicant criteris de subsidiarietat i corresponsabilitat, i fent especial èmfasi en la implicació de les comunitats educatives en la vida escolar.

3.1.7. Línies d'acció al Consell Insular de Menorca.

Per tot el que abans s'ha exposat, els compromisos electorals de la coalició PSM-Verds són:

- El Consell Insular de Menorca donarà consideració prioritària a la política de suport a les escoletes infantils. El Consell Insular de Menorca mantindrà i intensificarà el Pla Insular d'Ordenació i Extensió de l'oferta pública del cicle 0-3 anys.
- El Consell Insular de Menorca elaborarà un Pla d'Oferta Educativa Complementària i Alternativa que, sempre des d'un punt de vista educatiu, possibiliti altres vies d'educació infantil (espais familiars, xarxa de ludoteques, bebeteques, activitats psicomotrius i esportives).
- El Consell Insular de Menorca crearà un gabinet de gestió administrativa per donar suport als centres d'educació infantil 0-3 anys en les tasques burocràtiques a fi de alleugerir-los en aquest aspecte.
- Pla global d'educació infantil 0-3 anys que possibiliti inversions del Consell per a la construcció de nous centres i aules, així com un programa alternatiu de suport a les famílies (espais familiars, servei d'atenció a les aules del camp, etc.). Aquesta pla, actualment ja en marxa, ha de ser intensificat amb la col-

laboració del Govern de les Illes Balears.

- El Consell Insular de Menorca promourà la signatura d'un conveni de col·laboració amb la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears a fi de coordinar esforços i recursos, a més a més de garantir la continuïtat pedagògica entre el dos cicles de l'educació infantil.
- Creació d'un Institut Insular de l'Educació per donar suport econòmic i de recursos als ajuntaments en educació infantil de 0-3 anys, escoles municipals, activitats educatives d'oci, etc...

Així mateix, tenint en compte que l'educació infantil i els centres on s'imparteix no són espais aïllats de l'entorn, es portaran a terme actuacions que facin dels nostres pobles realitats habitables per als infants:

- S'inclouran de forma prioritària dins el Pla d'Obres i Serveis les actuacions adreçades a l'adequació d'espais públics (parcs, jardins) perquè siguin adients a la població infantil d'aquesta etapa educativa.
- S'inclouran de forma prioritària dins el Pla d'Obres i Serveis les actuacions adreçades a l'eliminació d'obstacles físics en les xarxes viàries i edificis públics, per als infants de 0-6 anys.

Altres mesures concretes

- Potenciar mesures de conciliació del temps personal, familiar i laboral des d'una perspectiva educadora.
- Mantenir les Jornades d'Educació Infantil, com a espai de debat i intercanvi d'experiències entre els educadors i les educadores.
- Potenciar l'accés de les escoles als recursos culturals de Menorca, com visites guiades al patrimoni històric, museus, teatres, etc.

- Reclamar una major implicació del Govern de les Illes en els ajuts als estudiants menorquins que han de continuar la seva formació fora de Menorca, incrementat la quantia a l'equivalent a tres viatges d'anada i tornada des de Menorca a la ciutat on es resideix per motiu d'estudis.
- Convocatòria d'un premi destinat a fomentar la innovació i renovació educativa.
- Seguiment del servei complementari d'educació de persones adultes i reclamar una major dotació per aquest al Govern de les Illes Balears.

3.1.8. Línies d'acció al Govern de les Illes Balears.

a) L'ensenyament públic

Tant el PSM com Els Verds sempre han tingut especial cura de l'escola pública, perquè aquesta representa de manera clara la igualtat d'oportunitats i la participació democràtica per a famílies, alumnat i professionals dels centres. L'ensenyament concertat sostingut amb fons públics, ha de ser tractat de la mateixa manera que l'ensenyament públic, el qual haurà d'atendre per igual la diversitat de la població escolar per la seva condició gratuïta i universal.

Cal tenir present, però, tant el moment històric en què neix el concert com la seva significació econòmica. D'una banda recordarem que la Transició espanyola procurà evitar el conflicte Església-Estat que havia estat determinant en la desafecció a la II República Espanyola d'importants sectors catòlics. De l'altra, els governs socialistes que impulsaren la LODE gestionaven un Estat sense recursos per garantir una xarxa escolar pública capaç d'arribar al conjunt de la població.

També hem de subratllar el pes històric de l'ensenyament privat a la societat

balear, especialment a les àrees urbanes, i el paper subaltern que havia assumit la xarxa de titularitat pública. Invertir aquesta situació no és un fet que es pugui aconseguir per decret. Només un procés lent, una tasca coherent sostinguda amb fermesa pel Govern al llarg d'un seguit de legislatures pot donar a l'escola pública el lloc central que li correspon en el conjunt del sistema educatiu.

b) Escolarització

Cal mantenir i reforçar sense temor una política d'escolarització que garanteixi efectivament l'accés a l'educació de tots els infants i joves en edat escolar, eviti la formació de guetos escolars i impedeixi la segregació del cos social per raons econòmiques, ètniques o religioses.

El concepte d'educació pública, integrat en un únic sistema d'ensenyament, ha de prevaler sobre la polèmica sobre la titularitat de centres que, independentment de la seva filiació, estan sostinguts amb fons públics.

c) Ordenació

El sistema educatiu no pot ser eficaç en els seus objectius sense una adequada Ordenació. És inadmissible en aquest aspecte la politització partidista que practica el partit popular en la gestió de recursos que són de la comunitat. En aquest sentit s'ha de procurar sempre la cooperació de les administracions en la dotació dels recursos necessaris a l'ensenyament i en l'aplicació dels procediments requerits a cadascuna, en l'àmbit de les seves competències, per garantir un adequat funcionament del sistema educatiu. Ajuntaments i Govern han de millorar en aquest sentit a partir de l'experiència i desterrant tota temptació partidista en la gestió del bé comú.

d) Educació infantil

A més de la tasca realitzada des del Consell Insular de Menorca en el camp

de l'educació infantil 0-3 anys, que ha de ser mantinguda, continuada i amplificada. no és possible aconseguir un sistema educatiu coherent, a les Illes Balears i un ensenyament de qualitat sense una educació infantil a l'abast de tothom sota un paràmetres clars de qualitat.

Malauradament aquesta darrera legislatura el Govern de les Illes Balears, en mans del Partit Popular ha desfet o congelat tots els avanços iniciats en el camp de l'educació infantil pel Pacte de Progrés. Cal llavors recuperar i reforçar els següents compromisos:

1. Garantir la generalització de l'oferta pública de 3 a 6 anys, amb un increment de plantilla i amb dotació de les instal·lacions necessàries.
2. El Pla 0-3: els convenis amb ajuntaments i altres institucions amb l'objectiu de garantir una xarxa pública d'escoles de 0 a 3 anys, amb una regulació normativa d'aquesta etapa.
3. Donar suport en tots els camps a les administracions locals i al Consell Insular de Menorca en la seva tasca en el camp de l'educació infantil.

Pel que fa al segon cicle, la generalització de l'ensenyament en el nivell 3-6, el nou increment de la natalitat i els efectes demogràfics de la immigració han generat un context en el qual aquestes mesures no són suficients i fan necessaris nous esforços perquè aquest nivell educatiu disposi d'uns recursos òptims. En aquest sentit cal proposar mesures de reducció de les ratios, mantenir el mestre +1 en els centres d'una línia i dotar del mestre +2 a centres de dues línies. Cal no descartar la contractació de professionals amb titulació de formació professional en tasques auxiliars de suport al professorat i a l'alumnat en el cicle 3-6.

e) Educació obligatòria

El creixement dels infants i dels joves és continuat, ben diferent de barreres i fronteres posades a fi d'organitzar l'ensenyament moltes vegades alienes a aquest creixement, però necessàries per a ordenar els aprenentatges de

l'alumnat.

Serà per tant imprescindible una estructura que tenguí en compte la comprensivitat dels ensenyaments, amb les mateixes oportunitats per a tot l'alumnat, sense discriminacions i amb una atenció continuada a la diversitat d'alumnat que, igualment que en la nostra societat, s'identifica en els centres educatius. Així hauran de ser molts i diferents els recursos pedagògics que l'administració educativa posi a l'abast del professorat.

La necessitat que tant a l'educació primària com a l'educació secundària obligatòria tot l'alumnat hi trobi els recursos educatius que els facilitin una formació bàsica, que no discrimini a ningú per motius de capacitats, ni culturals, ni socials, ni econòmics, ni ètnics, fa que l'educació obligatòria sigui l'objectiu primordial de la política educativa i social de la coalició PSM-Verds.

Un bon aprenentatge és la base indispensable per als aprenentatges futurs, i aquests són indispensables per a qualsevol persona durant tota la seva vida. Així s'ha de seguir tenint cura de tots els aspectes relacionats amb l'educació i seguir millorant per aconseguir que el nostre sistema educatiu sigui qualitativament excel·lent.

Millorar el condicionament físic dels centres de primària, mitjançant l'adequació de les seves estructures per aconseguir espais amples i lluminosos, exigint als ajuntaments que tinguin la cura necessària per la seva conservació i posada al dia, ha de ser un dels objectius bàsics. El que l'alumnat veu a l'escola, —l'ordre, la neteja, etc.—, són la primera visió que percep en arribar al centre i aquesta influeix en els seus hàbits.

S'ha de fer una ordenació important dels menjadors escolars, atès que aquesta és una necessitat social, i sempre educativa, que reguli tots els aspectes, amb especial esment als hàbits alimentaris i socials de l'alumnat, respectant aquelles necessitats particulars que els pares i mares indiquin, i disposant dels educadors necessaris perquè tot l'alumnat se senti atès en tot moment.

Atesa aquesta funció social, per a les famílies que ho necessitin, se seguiran contemplant ajudes a fi que aquest servei no suposi un cost addicional per a aquestes.

f) L'educació secundària obligatòria. Un incís necessari

En els darrers anys s'han incorporat a l'ensenyament secundari amplex segments de població tradicionalment allunyats d'aquests estudis i que, fins ara, abandonaven el sistema educatiu sense haver ingressat mai en un institut i, els darrers anys, alumnat immigrant de procedència molt diversa i de bagatge social, cultural i educatiu encara més divers.

La comprensivitat dels ensenyaments, base de la LOGSE, ha estat més un desig que una realitat i no s'han dotat els centres dels recursos pedagògics humans i materials necessaris per dur a terme una tasca difícil i complexa, alhora que irrenunciable: donar una educació secundària de qualitat al conjunt de la població, on tothom progressi d'acord amb les seves capacitats.

En la pràctica, s'han mantingut les estructures de l'antic BUP aplicades a una realitat radicalment distinta i per aconseguir uns objectius en part diferents.

Això ha conduït, inexorablement, a entendre l'ESO com una etapa de continguts i nivells d'exigència rebaixats, la qual cosa ha provocat que el PP ho traduís en una sensació de fracàs del sistema.

En aquest context s'ha de destacar la tasca de reflexió i coordinació d'esforços duita a terme pels instituts de les Balears i per la Conselleria l'anterior legislatura, traduïts en la redacció i posada en marxa dels programes d'intervenció educativa (PIE); i la creació de les aules socioeducatives, amb caràcter excepcional, per a petits grups d'alumnes que no han pogut ser integrats en la dinàmica escolar ordinària.

Amb aquestes mesures vàrem demostrar que hi ha respostes als problemes de la secundària que permeten una millora de la convivència en els centres i l'increment del rendiment escolar, i eviten mesures segregadores socialment o de caràcter permanent. I el que és més important, que s'arriba a la definició d'aquests programes a partir de diàleg i la cooperació amb l'estament docent.

g) Batxillerat

Tenir un alumnat amb la millor preparació és un capital amb valor incalculable per al futur. La societat balear actual es basa en l'economia turística. Si el que es pretén és millorar la nostra societat i fer-la menys dependent d'aquest sector, alhora que transformar-lo progressivament en un sector competitiu i on la qualitat estigui per sobre de la quantitat, necessitarem gent nostra preparada en un ampli ventall de camps d'actuació. Hi ha d'haver la incorporació a la societat de professionals d'àmbits de coneixement que fa uns anys eren impensables. A molts ajuntaments existeixen els tècnics de medi ambient, els dinamitzadors culturals, etc. És del tot previsible que la societat demani cada cop més gent preparada en aquests camps i en d'altres en els quals avui dia hi ha poca demanda.

Aquesta etapa final de l'educació secundària segueix patint alguns dels mals de la secundària obligatòria, i a més en té alguns d'específics sobre els quals s'hauria d'intervenir, però també va rebre tractament prioritari de part del PSM des de la Conselleria d'Educació i Cultura.

En els darrers cursos s'ha observat una forta davallada de l'alumnat que vol fer estudis de batxillerat, i no sembla que sigui degut a un increment de l'alumnat que vol fer estudis de formació professional, més aviat és degut a la forta competència que fa el món del treball, sobretot en l'àmbit turístic, on tot i tenir horaris i períodes de feina sovint irracionals, els salaris que ofereix fan molt atractiva la possibilitat de deixar els estudis, tant de batxillerat com de formació professional.

En la línia d'actuar sobre aquest últim problema, s'ha de tenir present que els instituts necessitaran flexibilitat en la seva organització i ajuda per tal de mantenir l'oferta d'aquests tipus d'estudis prop dels ciutadans. Alhora, la Conselleria té l'obligació de rendibilitzar els seus recursos al màxim. Semblaria coherent, dins aquesta filosofia, la concentració de cicles formatius de formació professional en centres comarcals. Es crearia, llavors, una xarxa més reduïda de centres molt ben dotats per a la impartició dels cicles formatius. D'aquesta manera, els IES guanyarien en espais, ratios i organització, la qual cosa els donaria un suplement de qualitat que ajudaria a combatre l'abandonament dels estudis.

h) Educació d'adults i formació professional

L'educació al llarg de la vida implica que les persones, acabada l'educació obligatòria, necessitem un aprenentatge continuat a fi de tenir respostes davant noves situacions que es donen contínuament degudes als canvis socials i tecnològics actuals i els que ens prepara l'esdevenidor. El treball, les hores d'oci, la comprensió dels fenòmens externs a les persones, necessiten una posada al dia continuada dels coneixements a fi d'assolir-ne la comprensió i la resposta crítica i raonada. L'educació al llarg de la vida inclou tant aspectes educatius com aspectes formatius, més necessaris que mai en aquesta era de la informació potenciada contínuament pels mitjans multimèdia.

Gran part dels aprenentatges, fins i tot en les etapes d'educació obligatòries, i més clarament a continuació d'aquestes, han d'anar dirigides a l'assoliment de capacitats i aptituds necessàries per a la incorporació de les persones al món laboral.

És important que la societat ofereixi a totes les persones les opcions necessàries perquè cada una d'aquestes pugui trobar resposta a les seves expectatives i interessos. L'oferta d'estudis universitaris i professionals ha de ser coherent i adequada al moment actual, a les sortides professionals que s'espera s'esdevinguin en acabar els estudis. Les titulacions que condueixen al desenvolupa-

ment de professions, de treballs, no poden estar allunyades de les necessitats més properes.

És imprescindible preveure, mitjançant la investigació necessària, necessitats futures en uns terminis més o menys allunyats, i posar a l'abast de tots els ciutadans formacions i aprenentatges sòlids que permetin anticipar-se a situacions amb respostes adequades. Així, la investigació social, la investigació en noves i tradicionals tecnologies, haurà de tenir el suport econòmic necessari perquè siguin una realitat.

En el mateix sentit, per tal d'avançar cap al canvi de model econòmic diversificat que propugnen PSM-Verds per a Menorca i les Illes Balears en el seu conjunt, s'ha de considerar la formació professional com un instrument privilegiat. Seria una contradicció imperdonable realitzar unes polítiques econòmiques incentivadores de la diversificació econòmica, i mantenir l'oferta de formació professional ancorada als vells paradigmes del «monoconreu» turístic i de serveis. En aquest sentit, PSM-Verds consideren que s'ha de millorar el model d'oferta formativa, en tant que continua basat en un sobredimensionament de cursos vinculats al sector serveis i una dotació insuficient de cursos vinculats a sectors emergents o estratègics com la indústria o el sector agroalimentari.

Igualment serà imprescindible la planificació d'una informació suficient i de fàcil accés per part de tota la ciutadania a fi que els recursos de què es disposi puguin ser suficientment coneguts per tothom en el moment adequat. Serà imprescindible regular horaris i èpoques formatives perquè es puguin compaginar o alternar estudis amb activitat laboral, professional o de responsabilitat familiar.

Les noves tecnologies de la informació seran una eina útil que facilitaràn aquesta formació a persones i col·lectius que disposen d'horaris menys normalitzats. L'educació de tots els nivells (universitat, formació professional, ensenyaments obligatoris, cursos monogràfics) feta a distància es convertirà en

un recurs habitual accessible a un major nombre de persones.

S'impulsaran convenis o acords amb empreses i institucions per planificar una formació professional en el seu sentit més ampli, a l'abast de tots els ciutadans, formació que es podrà adquirir mitjançant la incorporació a estudis o mitjançant la pròpia pràctica professional, la qual podrà ser reconeguda com a tal mitjançant els sistemes d'avaluació que l'administració educativa planifiqui.

És important fer un esment especial al desenvolupament d'oficis tradicionals de les illes, mitjançant cursos formatius més flexibles que els actuals, ja que s'ha de poder aprendre d'un bon professional o d'un artesà, encara que no tenguin la titulació acadèmica requerida en aquest moments per impartir docència. Els coneixements tradicionals i pràctics d'aquestes persones vers la seva feina no s'han de deixar perdre i s'han de considerar un valor a respectar i tenir en compte a l'hora de formar els joves. S'ha de donar informació sobre la seva existència, a fi que, per una part, puguin formar part del sistema productiu i aportar al desenvolupament econòmic de les illes, i una altra, ajudar a mantenir la nostra cultura i identitat.

L'educació bàsica no assolida en edats escolars, haurà de ser una prioritat, així com posar a l'abast dels nouvinguts procedents de cultures allunyades els mitjans necessaris perquè puguin accedir i incorporar-se a la nostra cultura.

S'han d'impulsar convenis amb tots els ajuntaments de les Illes perquè totes les persones tenguin accés a formació dirigida a l'assoliment dels coneixements bàsics, de l'ús de la nostra llengua, del coneixement de la nostra cultura, i per a determinats col·lectius, a les normes alimentàries i sanitàries més elementals a fi que puguin actuar i exercir els seus drets com a ciutadans.

D'una altra banda, les persones necessitem educar uns altres aspectes sense els quals la vida seria impossible: el pensament, el gaudi, la cultura, necessitem d'una informació i educació constant per tal de no aturar mai el creixement personal i l'autorealització. Poder processar la gran quantitat d'informació que

actualment circula i fer-ne ús és imprescindible, i això suposa gaudir d'uns recursos de formació amplis i constantment actualitzats.

Cursos monogràfics sobre cultura, artesanies tradicionals, història, literatura, música, mitjans informàtics, han de ser d'oferta obligada per part d'ajuntaments i altres entitats locals a fi que les persones puguin omplir el lleure d'activitats que ajudin al benestar en qualsevol moment del dia i apreciar més el nostre país. La convivència es pot millorar quan les persones gaudeixen d'un enriquiment personal que poden aportar a les relacions comunitàries.

Per tot el que abans s'ha exposat cal la urgent elaboració d'un mapa escolar de la Formació Professional que adequi l'oferta a les necessitats existents i coordini la formació professional reglada amb la contínua i ocupacional.

Cal així mateix l'immediat desplegament normatiu de la Llei d'educació i formació de persones adultes i la creació d'un fòrum per a l'educació permanent que agrupi els responsables educatius i empresarials a fi de fomentar fórmules de coordinació entre les diverses línies de formació.

i) Ensenyaments de règim especial

Els ensenyaments anomenats de règim especial (idiomes, arts plàstiques i disseny, música, dansa i arts escèniques) constitueixen una part de l'oferta educativa que s'ha de potenciar dins el sistema educatiu. Si no és així, una part important de la formació cultural i professional de la població de les Illes Balears se'n ressentirà greument.

Cal tenir en compte que aquests ensenyaments complementen els aprenentatges adquirits a través de l'ensenyament general (infantil, primària i secundària) i obren noves perspectives de formació i de professionalització per a les persones que s'hi senten atretes. En conseqüència, s'han de considerar una part important del sistema educatiu i no un element prescindible o considerat com un luxe secundari.

3.1.9. El repte: la qualitat del sistema educatiu

a) Criteris de qualitat

Un sistema educatiu de qualitat és aquell que sap donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat i de la societat. L'accés de tots a una educació ver-taderament gratuïta, la formació del professorat, la integració i l'atenció a la diversitat i la participació democràtica de tots els membres de la comunitat educativa són patrons de mesura de la qualitat.

La qualitat també significa avaluació. A més dels canals de diàleg amb la comunitat educativa i entre la comunitat educativa i la societat creats, el PSM a la Conselleria va impulsar la creació i posada en funcionament de l'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu, que periòdicament havia d'aportar avaluacions de caràcter diagnòstic que havien de servir de base per a futures millores. D'ençà, però, que el govern del partit Popular s'ha fet responsable de la Conselleria d'Educació i Cultura, pràcticament ha ignorat la seva existència.

b) Formació del professorat

L'atenció continuada a les necessitats de formació del professorat, que té al seu càrrec la gran responsabilitat de possibilitar a l'alumnat la formació bàsica necessària per, en tot moment, exercir una ciutadania responsable, és i ha de ser un dels objectius prioritaris. Materials de suport, trobades periòdiques per a intercanvi d'experiències d'èxit, cursos, conferències, seminaris, grups d'investigació, etc., continuarà essent un dels objectius prioritaris.

Amb el PSM-Verds se seguirà treballant, investigant i experimentant projectes que millorin la convivència al centres. El clima quotidià és imprescindible per a una bona tasca pedagògica i d'aprenentatge. La pressió mediàtica organitzada i potenciada pel PP i les seves organitzacions afins, a la qual actu-

alment estan sotmesos els centres, especialment els de secundària, fa que moltes vegades se sentin manipulats i infravalorats, i que acabin per assumir com a inevitables situacions difícils des de l'alumnat que repercuteixen negativament en la convivència entre professorat i alumnat.

La coalició PSM-Verds ha de combatre aquest procés, posant de manifest mitjançant la informació necessària quina és la realitat dels centres, en els quals s'està treballant dia a dia per mantenir i millorar la participació de l'alumnat i de les famílies en la consecució d'uns objectius educatius basats en la responsabilitat, el diàleg, i la participació.

La formació continuada del professorat és un element clau per aconseguir aquests objectius. S'haurà de planificar un sistema de formació inicial adient per tal d'exercir la professió d'ensenyant i educador, que haurà d'incloure, a més de la temàtica pròpia de l'especialitat, un component molt important pedagògic i psicològic, a fi que les persones que elegeixin aquesta professió pugui incorporar-se al seu primer treball amb els requisits necessaris per a desenvolupar la tasca docent.

La formació continuada haurà d'atendre preferentment col·lectius de professorat que desenvolupen la seva tasca en un mateix centre, a fi que aquesta formació pugui servir per trobar respostes a les noves necessitats i a les quotidianes pròpies de l'alumnat del centre, aconseguint una formació comuna basada en la reflexió, l'anàlisi i l'avaluació del desenvolupament de l'activitat en el centre.

Per tot això, creim que un Govern proper als interessos i a les necessitats concretes, i compromès amb la realitat immediata, ha de tenir voluntat política per millorar aquesta realitat, la qual cosa ha de permetre dedicar uns pressupostos a la formació inicial del professorat que, no hem d'amagar-ho, hauran de ser importants si es vol que sigui de qualitat.

D'altra part, aquesta mateixa proximitat és la condició imprescindible per un

diàleg àgil i eficaç amb la nostra Universitat i amb els sectors professionals implicats que, recollint llur qualificació i experiència, permeti elaborar un model de formació que s'adapti a les característiques del nostre àmbit.

c) Avaluació

L'avaluació és un element imprescindible per a la millora del sistema educatiu. Una avaluació que permeti la reflexió dia a dia de l'esdevenir en els centres ajudarà a mantenir la qualitat de la tasca docent i dels aprenentatges de l'alumnat. L'organització dels centres ha de permetre la utilització d'instruments i d'espais de reflexió dels equips educatius.

d) Participació dels pares i mares

De la mateixa manera, s'ha de possibilitar la participació real dels pares i mares. La seva participació no pot ser efectiva si només poden participar en tot allò que requereixi el professorat del centre. Els pares i mares, igualment que la resta de comunitat educativa, han de tenir una participació real en el centre. Si ells són el principal factor en l'educació dels seus fills i filles, l'escola no pot funcionar sense tenir-los en compte. En aquest sentit cal afavorir que, entre d'altres coses, les famílies puguin escollir la jornada escolar que més els hi convé per conciliar la vida familiar i laboral, per això proposam reduir a un 55% el percentatge de vots afirmatius necessaris per un canvi de jornada escolar en els consultes que es fan a aquest efecte.

e) Integració

La qualitat del sistema educatiu no es mesura només per l'excel·lència dels resultats d'un grup, sinó per la capacitat de donar resposta a les necessitats educatives de tots els alumnes.

La integració educativa de tot l'alumnat és un principi que contribueix a la

millora col·lectiva, a la solidaritat, al respecte i a la cooperació.

Una escola integradora ha de tenir especial esment a evitar la segregació d'alumnes pel seu origen cultural, pel seu entorn social o per les seves capacitats.

f) Una resposta a la immigració

La immigració és una realitat social que ha arribat amb força a les aules. La incorporació d'un nombre tan gran d'alumnes planteja reptes evidents. El primer, la recerca d'espai físic. Des de la comunitat educativa s'ha fet un gran esforç per donar resposta a una realitat desbordant i no prevista en les transferències. Per part de la Conselleria s'han de fer nombroses obres puntuals per crear o adequar noves aules.

Amb les normativa d'escolarització de l'anterior Govern es va procurar evitar la consolidació de guetos educatius i que la xarxa pública hagués d'assumir en solitari el repte de la integració dels immigrants. La clau de la integració és la convivència, per aconseguir una societat cohesionada és bàsic que tots els centres acullin alumnat immigrant.

La integració suposa també l'adopció d'un seguit de mesures de caràcter social. En aquest sentit els centres educatius s'han de coordinar amb altres conselleries, amb els serveis socials d'altres administracions i especialment amb els mediadors culturals contractats pels ajuntaments.

En aquest context, cal subratllar que l'escola és un dels principals ponts de contacte de les famílies nouvingudes amb la realitat del país i, també, amb l'Administració. A l'escola convergeixen molts de factors de tensió però també moltes oportunitats d'encontre. A l'escola els mallorquins de la següent generació tenen les primeres mostres de convergència o de rebuig dels seus contemporanis. I a l'escola tenen més oportunitats de promoció social a través del mèrit que les que trobaran al carrer. L'escola no és suficient per fer possible

la incorporació dels nous mallorquins a la societat que els acull, però sense l'escola no és possible.

Cal subratllar també el compromís del sistema d'ensenyament en la transmissió de valors i actituds democràtiques, de respecte a la dignitat de les persones i dels drets humans, de supremacia de la llei i del poder civil legítimament constituït. Unes actituds que han de ser bilaterals i que han de ser imposades, si cal, per l'Administració. En un sentit i en l'altre. La integració no és possible sense convivència i aquesta no pot existir sense el respecte.

Finalment cal esmentar l'aprenentatge de la llengua catalana com a instrument imprescindible per a la plena incorporació de l'alumnat nouvingut al sistema educatiu de les Balears, com a eina de comunicació útil i com a vehicle de la plena integració del nouvingut en la societat balear. No hauríem de subratllar el que és evident: l'immigrant ha d'aprendre, forçosament, un idioma que és el propi del país, que és el principal vehicle de comunicació dels seus habitants nadius, que és oficial a l'Administració, que és imprescindible del tot en el món de l'educació i la cultura. No ensenyar a tots els alumnes la llengua del país no és només perjudicial per al futur del català. És, abans que res, privar els infants i joves d'una eina imprescindible de progrés i de comunicació, és privar la societat en conjunt de l'esperança una eina imprescindible d'esdevenir un ciutadà lliure i dotat de les competències necessàries per desplegar les seves capacitats. I és robar, a la societat en conjunt, l'esperança d'un futur d'unitat i cohesió. Cap país responsable es planteja dubtes en aquest sentit.

Seria un error plantejar la integració de la immigració en termes exclusivament lingüístics, però encara seria més greu ignorar la importància que té per a l'immigrant el domini de la llengua per a incorporar-se amb garanties a la societat d'acollida.

g) Necessitats Educatives Especials de caràcter permanent

Tots els infants tenen dret a una educació integrada, per molt grans que siguin les necessitats de suport que tinguin. A les Illes Balears, un gran nombre de nins amb necessitats educatives especials associades a discapacitats es veuen obligats a anar encara a escoles d'educació especial, algunes d'elles d'una gran especificitat. Els infants i professors que han optat per la integració escolar manquen moltes vegades dels suports tècnics individualitzats. Es fa necessari, doncs, reformar el nostre sistema educatiu, i acabar amb la confusió de les dues vies (l'especial i l'ordinària). Per millorar aquesta situació es proposa dotar els centres educatius de les infraestructures i els recursos necessaris per garantir l'atenció educativa adequada a les necessitats de tots i cadascun dels infants.

h) Participació i responsabilitat. Per un pacte educatiu

L'assoliment d'un Pacte per l'Educació, amb diverses forces polítiques, entitats socials i sectors Educatius és un dels compromisos que ha d'assumir i liderar la coalició PSM-Verds. La seva gent és capaç de dur-ho endavant: durant l'etapa de responsabilitat de govern es varen signar dos importants pactes per a la millora de l'ensenyament, un el camp del públic i un en l'àmbit del privat. Aquests pactes foren el fruit d'un diàleg permanent amb el professorat, els sindicats i les patronals de l'Educació.

La passa més important pel que fa a l'establiment d'un diàleg permanent va ésser la creació del Consell Escolar de les Illes Balears, que reuneix el conjunt de la comunitat educativa: Administració, sindicats, patronals, pares estudiants i professionals de reconegut prestigi.

3.1.10. Escola i llengua

Dins l'objectiu general de normalitzar el català dins la societat illenca, el

català ha de ser la llengua d'ús i d'ensenyament. Això vol dir que ha de ser la llengua amb què es vehiculin els ensenyaments, les activitats extraescolars i els serveis complementaris, ha de ser la llengua per defecte de les relacions internes i externes dels centres escolars. La situació legal actual ho permet perfectament.

Així doncs, PSM-Verds continuarà prioritant el foment de l'ús del català en els centres, l'oferta de cursos de reciclatge per al professorat que encara no en té la competència per poder fer-ho, l'oferiment de material didàctic i de recursos diversos que permetin la integració de l'alumnat nouvingut en català, i la creació d'ajuts per a l'elaboració de material en català, etc.

Per a PSM-Verds és cabdal la integració de l'alumnat nouvingut. La realitat social sobrepassa de molt la capacitat de resposta del sistema, la qual cosa provoca no poques ansietats entre el professorat. En conseqüència, s'han d'augmentar i millorar els recursos que es dediquen a aquesta tasca.

Consideram que el coneixement i domini de les llengües estrangeres és positiu per l'alumnat i per la societat en general, i encara més en el cas de l'anglès que ha esdevingut la llengua franca mundial i indispensable per sortir de les nostres fronteres (tan per estudis, turisme, com per negocis) i fer us de les noves tecnologies (en especial internet). Ara bé, atès que les funcions i usos de les llengües estrangeres són diferents dels que té la llengua pròpia, el tractament curricular i la seva dedicació horària no poden ser els mateixos. El 50% com a mínim en català que marca l'actual decret 92/1997, és irrenunciable.

Tanmateix estimam molt adient millorar progressivament anar l'ensenyament en anglès, per tal d'abastar una competència suficient.

Progressivament, els centres s'hauran d'anar dotant d'un professor especialista d'anglès de plantilla per a cada cicle.

La implantació ha de començar amb un Pla especial per a Infantil.

En aquest aspecte no podem, sinó criticar el Decret de trilingüisme i per tant el rebutjam per irresponsable, demagògic, elitista i en la mida que suposa una mida contrària al foment de la llengua i cultura pròpia, com a antiestatutària. Sobre aquest "Decret Fiol" cal fer les següents consideracions:

a. Es demagògic per inviable, ja que no existeixen als centres educatius ni els recursos humans disponibles (professorat suficientment preparat, amb competència lingüística en llengua estrangera per poder ensenyar correctament les matèries curriculars), ni recursos econòmics (formació del professorat, mitjans i recursos didàctics, contactes internacionals...).

b. Resulta discriminatori vers l'alumnat ja que l'alumne té dret o no al programa en funció del centre on està matriculat.

c. Crea desigualtats entre els centres escolars. Al sector privat-concertat no es contracta al professorat per mitjà d'oposicions públiques sinó que segueix uns altres criteris de contractació i, cas d'accedir un centre o diversos al programa, podrien contractar immediatament el personal necessari (o el que el pressupost permetés), cosa que no poden fer els públics. La discriminació no pot ser major.

d. Suposa una nova agressió a la nostra llengua i cultura. Balears seria l'únic país del món que renunciaria a l'ensenyament en la seva llengua, i encara que sigui obvi no podem deixar de proclamar que si nosaltres no ensenyam en la nostra llengua, a cap altre lloc del món es farà, perillat per tant la pervivència d'un llegat cultural únic i insubstituïble.

L'impuls al coneixement de llengües estrangeres passa, principalment, per incrementar els recursos econòmics que es destinen als centres educatius per dur a terme programes com els coneguts per "seccions europees" i d'altres; i que el professorat, titulat i capacitat en llengua catalana, disposi de temps i espais adequats per incrementar la seva competència lingüística en llengües

estrangeres.

Des de PSM-Verds es defensa un model educatiu per a totes les nines i nins del país, per configurar una societat cohesionada socialment.

3.1.11. Mesures concretes

Els objectius de la política en matèria d'educació de la coalició PSM-Verds són:

- Llei de finançament de l'ensenyament.
- Aconseguir el 7% del PIB balear destinat a l'educació.
- Escola inclusiva i arrelada socialment.
- Escola de qualitat i assequible a tothom.
- Ben dotada pel que fa als recursos humans i materials.
- Que atengui adequadament la diversitat d'alumnat.
- Amb autonomia pedagògica suficient per fer front a les necessitats.
- Amb serveis suficients per a les famílies: transports, beques, menjadors, escoles matineres...
- Escolarització del 100% de la població escolar de 3 a 16 anys.
- Pacte educatiu del conjunt de la societat.
- Política activa de creació i manteniment d'instal·lacions escolars.
- Un nou impuls a l'ensenyament en català.

Llengua i educació:

- Promourem que el català sigui la llengua de l'ensenyament i de les activitats extraescolars: la finalitat és clara i s'emmarca dins l'objectiu general de normalitzar el català dins la societat illenca
  - Treballarem per aconseguir la plena normalització lingüística dels centres.
- Per a això s'han de continuar les accions ja iniciades en relació als Projectes

lingüístics de centre.

- Promourem la integració de l'alumnat d'incorporació recent.
- Impulsar, en tots aquells centres, públics o concertats, on sigui apropiat per tal de garantir la capacitació necessària per seguir els ensenyaments posteriors en llengua catalana, els programes d'immersió lingüística o d'aprenentatge de la lecto-escritura en català.
- Augmentar el suport a l'ensenyament del català i en català (elaboració de materials, convocatòria de projectes d'innovació, etc.)
- Derogació de les mesures contràries a la llengua catalana posades en marxa pel Govern del Partit Popular.

En l'atenció a la diversitat:

Cal tenir en compte que tot l'alumnat és diferent i que l'escola ha d'oferir una resposta personalitzada. Aquests factors fan referència a: aspectes socials i culturals, aspectes físics i psicològics.

Els centres educatius han de planificar l'organització interna, coordinació del professorat, etapes, cicles, departaments, equips de suport, per tal de poder oferir a l'alumnat una educació personalitzada.

Per tant des de PSM-Verds proposam:

- Serveis educatius com els Equips d'atenció primerenca per infants de 0-3 anys (EAP); els Equips d'Orientació educativa i psicopedagògica (EOEP), els departaments d'orientació dels centres de secundària, ...
- Beques d'educació especial.
- Consolidar les modalitats d'escolarització per a l'alumnat que requereix una atenció més específica, com poden ésser: ASCE (aules substitutòries de centre específic), Programes de garantia social, Programes de transició a la vida adulta...
- Incentivar l'aplicació de programes i /o mesures específiques com els pro-

grames d'intervenció socioeducativa, conveniant amb ajuntaments o entitats, treballant des de la perspectiva que l'educació és responsabilitat de tots i totes. Projecte Conèixer, els programes d'intervenció educativa (PIE), pla d'acolliment lingüístic i cultural...

- Evitar la consolidació de ghettos educatius d'immigrants. Escolarització d'aquests col·lectius per part de les escoles públiques i concertades creant una única xarxa escolar sostinguda amb fons públics.
- La integració suposa també l'adopció d'un seguit de mesures de caràcter social, per tant, s'ha de potenciar el treball en col·laboració amb les diferents administracions autonòmiques i locals.
- Incrementar la formació del professorat en temàtiques com llengua i cultura, educació interculturals, educació en valors, ...
- Incentivar intercanvis de professorat amb els països emissors de col·lectius d'immigrants.

En l'Educació Infantil i Primària:

La coalició PSM-Verds és conscient de la importància de l'etapa educativa de 0-6 anys i en què hem de treballar des de la perspectiva d'etapa. A la pràctica, el 2n cicle d'educació infantil està organitzat i assumit econòmicament per l'administració educativa, però hem de seguir treballant per consolidar el cicle de 0-3 anys.

- Generalitzar els suports, un mestre més d'infantil a tots els centres que tinguin més d'una línia, fent possible la parella educativa, dues/dos mestres a 3 anys, i baixar ratios a tot el segon cicle d'infantil.
- Garantir una coordinació dels dos cicles d'infantil amb plantejaments educatius i no de caire assistencial.
- Augmentar la dotació dels equips de primerenca, i crear altres equips a zones on sigui necessari.
- Consolidar les iniciatives per autoritzar centres d'educació infantil de primer cicle.
- S'han de potenciar les accions educatives dirigides a les famílies que vulguin

educar els seus fills i atendre'ls directament i no a través d'institucions.

En l'Educació Secundària:

L'educació secundària obligatòria ha d'insistir en el seu sentit inicial: oferir educació i formació bàsica per desenvolupar-se íntegrament com a persona, capaç d'exercir els seus drets i afrontar les obligacions dins la societat, independentment de si es segueixen estudis posteriors o de si s'incorporen al món laboral.

En aquest sentit, PSM-Verds han promogut i promouran l'obertura de canals de participació social en el disseny i la gestió de l'educació secundària, aplicant criteris de subsidiarietat i corresponsabilitat, i fent èmfasi en la implicació de les comunitats educatives en la vida escolar.

Per tal de poder dur endavant el projecte d'escola plantejat, PSM-Verds proposa aquestes actuacions:

- Desenvolupament de l'esperit de la secundària obligatòria: formació bàsica de qualitat per a tothom.
- Pla de xoc contra l'abandonament prematur dels estudis de secundària.
- Incrementar les accions per prevenir i tractar l'absentisme escolar.
- Continuació de programes per prevenir el fracàs escolar.
- Consolidar trobades amb col·lectius de professorat per analitzar l'estat de l'educació a les diferents etapes.
- Promoure i/o donar suport a programes on es treballi des d'una perspectiva comunitària, implicant els diferents agents educatius, famílies, administracions, institucions, entitats, educadors, docents, ...
- Consolidar acords amb diferents conselleries, administracions locals i altres entitats per tal de treballar problemàtiques dels centres educatius des d'una perspectiva comunitària i socioeducativa.
- Introduir professionals no docents en els centres educatius, treballadors

socials, educadors de carrer, mediadors, ja sigui amb programes propis de la conselleria o amb acords amb altres administracions.

- Consolidar programes lingüístics i culturals per donar suport i millorar la integració dels immigrants.
- Dotar els centres del professorat de suport adient per tal de donar resposta a les necessitats de l'alumnat.
- Creació de la Iniciativa Mediambiental, que des del CIM orienti i doni suport a les iniciatives d'educació ambiental i promogui centres que responguin a criteris mediambientals.
- Creació de la Iniciativa Mediambiental de les Illes Balears a fi de coordinar i fomentar les tasques d'educació ambiental que es duguin a terme als centres educatius i/o des d'altres institucions.

En la Formació Professional:

És necessari fer una planificació a curt i llarg termini dels estudis de formació professional ofertats en la nostra comunitat, sotmetre'ls a una revisió periòdica en la qual s'impliquin els diferents sectors: educació, universitat, empresa, alumnat; a fi de donar coherència i racionalitat al conjunt de l'oferta. D'aquesta manera, totes les persones podran conèixer i accedir als diferents estudis i marcar-se el seu propi pla de vida laboral o professional.

PSM-Verds fa unes propostes perquè la FP sigui una oferta educativa arrelada a la societat i doni resposta a les necessitats d'aquesta:

- Oferta modular de la formació professional, a fi que es pugui simultanejar amb una activitat laboral i professional.
- Formació a distància perquè totes les persones, independentment del lloc on es viu, de la situació laboral o acadèmica, tinguin les mateixes possibilitats d'accedir a una formació professional.
- Una política de beques com a complement per a la igualtat d'oportunitats.
- Dotació als centres educatius de les tecnologies i mitjans bàsics i suficients

per desenvolupar els ensenyaments professionals.

- Establiment de convenis amb empreses i institucions empresarials a fi d'aconseguir la mútua col·laboració per a l'assoliment de les professions.
- Pla de formació del professorat que garanteixi la seva actualització continuada en noves tecnologies i sistemes organitzatius.
- Pla de col·laboració amb les diferents administracions del Govern de les Illes Balears i amb la Universitat de les Illes Balears per a la investigació i la innovació.
- Continuar amb la introducció de les tecnologies de la informació i comunicació (TIC) als centres educatius, com un instrument més de treball.

En l'Educació d'Adults:

Propostes per a la formació al llarg de la vida de les persones adultes: la formació de les persones adultes va des de l'aprenentatge de les capacitats més bàsiques no assolides en edat escolar, fins a l'educació destinada al creixement personal i l'autorealització. A més, pensam que gran part dels aprenentatges van dirigits a l'assoliment de les capacitats i aptituds necessàries per a la incorporació al món laboral.

- Oferta pública suficient i organitzada en horaris alternatius per garantir l'accés a la formació bàsica a totes les persones que ja no estan en edat escolar.
- Pla de col·laboració amb les entitats locals per garantir a totes les persones l'oferta d'activitats per al desenvolupament personal, intel·lectual i creatiu.
- Oferta formativa suficient utilitzant el nous mitjans tecnològics perquè permeti l'accés a la formació de totes les persones que, per la seva activitat o lloc de residència, tenen dificultats per accedir als centres de formació.
- Pla de formació per als professionals que tinguin al seu càrrec la formació de persones adultes.
- Construcció de centres integrals d'ensenyament per a persones adultes a Maó i a Ciutadella.
- Suport econòmic als centres d'adults de la resta de pobles de l'illa.

Pel que fa als Ensenyaments de Règim especial:

Els ensenyaments anomenats de règim especial (idiomes, arts plàstiques i disseny, música, dansa, arts escèniques i esports) constitueixen una part de l'oferta educativa que s'ha de potenciar dins el sistema educatiu. Si no és així, una part important de la formació cultural i professional de la població de Menorca se'n ressentirà greument.

Cal tenir en compte que aquests ensenyaments complementen els aprenentatges adquirits a través de l'ensenyament general (infantil, primària i secundària) i obren noves perspectives de formació i de professionalització per a les persones que s'hi senten atretes. En conseqüència, s'han de considerar una part important del sistema educatiu i no un element prescindible o considerat com un luxe secundari.

La línia d'actuació que ha d'impulsar el PSM-Verds és la següent:

Música , dansa i arts escèniques.

- Fer del Conservatori Superior de les Illes Balears un centre de referència i de prestigi en l'educació musical.
- Consolidar conservatoris professionals a diverses localitats de Menorca amb alumnat suficient i amb capacitat d'actuar de cap de comarca.
- Impulsar noves instal·lacions per al de Menorca.
- Fomentar els estudis i la formació de músics, dansaires i compositors a l'estranger.
- Implantar els estudis d'art dramàtic i d'arts escèniques.

Arts plàstiques.

- Crear noves ofertes educatives en el camp d'actuació de les escoles d'arts, de manera que s'adeqüin a les necessitats de la població.
- Dotar l'Escola Superior de Disseny dels serveis i les dotacions necessàries

perquè pugui consolidar-se com un centre creatiu, innovador i investigador. Tenir cura del patrimoni arquitectònic que suposa el seu edifici històric.

- Fomentar l'ús de les noves tecnologies al servei de la creativitat i la formació per als alumnes i professors de les arts plàstiques i del disseny.
- Relacionar els professors i alumnes d'arts plàstiques i disseny amb el món de la creació i la producció, amb assistència a encontres, congressos, cursos, fires, mostres i plataformes professionals.

Idiomes

- Oferir noves opcions d'estudi d'idiomes que permetin l'autoaprenentatge i la formació continuada a través de les escoles oficials d'idiomes: aules multimèdia, cursos intensius, cursos monogràfics d'ampliació, flexibilització del calendari dels cursos.
- Atendre el creixement de les ampliacions d'EOI que ara existeixen -Ciutatella i Maó- a fi de convertir-les en centres complets i independents quan la demanda ho justifiqui. Augment d'aquests equips a tot l'àmbit de les Illes Balears.
- Elaboració i aprovació del currículum especialitzat d'idiomes en l'àmbit de les Illes Balears.

Esports

- Regular els estudis que condueixen a les titulacions oficials de tècnics esportius, en col·laboració amb les federacions esportives.
- La Universitat:

La Universitat té reptes ineludibles pendants d'afrontar: la consolidació de la seva autonomia, la integració en l'espai europeu de l'educació superior, la reconversió dels seus mètodes d'ensenyament, la màxima eficiència en la gestió dels recursos, l'aprofitament de les tecnologies de la comunicació, l'adaptació a les necessitats formatives d'uns ciutadans que al llarg de tota la seva vida estaran en procés d'actualització professional i cultural permanent....

La recerca per millorar la qualitat de vida dels ciutadans, incidir en el desenvolupament social, cultural i econòmic de la comunitat i ampliar els coneixements ha de ser un objectiu fonamental de la Universitat i per aconseguir aquesta finalitat ha de gaudir dels recursos necessaris, així com de suport social i de les institucions. La contribució de la Universitat al desenvolupament cultural, social i econòmic no es pot limitar a la formació inicial dels titulats i ha d'obrir-se a tots aquells que vulguin accedir en els avanços del coneixement.

Els coneixements i els sabers que pot aportar la Universitat no poden convertir-se en una font de discriminació limitada a determinats col·lectius.

La Universitat ha de ser un instrument privilegiat en la normalització de la nostra llengua en el camp científic i cultural, en la difusió internacional de la nostra cultura i en la capacitat de titulats que possibilitin l'ús normalitzat de la nostra llengua en els diferents camps de l'activitat professional.

La política universitària de la coalició PSM-Verds per als propers anys ha d'anar dirigida a aconseguir els següents objectius:

- Eliminar els obstacles socials i econòmics que puguin dificultar l'accés als estudis superiors d'aquelles persones que tinguin mèrits i capacitats suficients.
- Incrementar les beques i les ajudes especialment per a aquells alumnes que s'han de desplaçar del seu lloc de residència.
- En el futur la Universitat haurà d'intensificar el seu compromís amb la formació permanent de tota la societat.
- Cal incentivar l'accés a la Universitat de nous sectors socials, dels adults, de les persones majors i dels ja titulats que vulguin millorar la seva formació.

- Incentivar la recerca i desenvolupament a la Universitat i incrementar la seva contribució al coneixement científic i al desenvolupament tecnològic.
- Incrementar els recursos per afavorir la mobilitat dels estudiants per assistir a cursos a altres universitats.

Per una efectiva gratuïtat de l'educació.

Amb la finalitat d'aconseguir una gratuïtat efectiva i real de l'educació a Menorca i a les Illes Balears, a més de la política de beques i ajuts que s'han d'ampliar i fer extensives a sectors més amplis de la població escolar, des de la coalició PSM-Verds, assumim els següents compromisos:

- Gratuïtat dels llibres de text. Mitjançant una dotació anual específica als centres educatius per a la compra de llibres de text o material alternatiu, d'acord amb el projecte educatiu de cada centre, que seran reutilitzats durant un període establert de temps.
- Transport escolar íntegrament subvencionat a totes les etapes educatives i a totes les rutes.
- Dotació específica als centres per material escolar d'aula.

En definitiva, des de PSM-Verds, considerem l'educació com la peça bàsica pel desenvolupament social, compensadora de desigualtats i generadora d'una societat més justa, equitativa, culta i respectuosa amb l'entorn i amb la dignitat de la persona

3.2. SALUT

La salut és un dret fonamental de les persones i un pilar bàsic de la qualitat de vida dels ciutadans. La manca de salut impossibilita el desenvolupament personal i social i per tant el creixement econòmic i cultural d'un país.

Per el PSM-Verds està demostrat històricament que l'únic model que ha permès i permetrà garantir l'assistència universal, equitativa, solidària, constant, eficaç i participativa, i la protecció i promoció de la salut, és el sistema sanitari públic, universal i gratuït, dotat de recursos propis suficients per atendre en condicions d'igualtat i sense discriminacions per raó d'ètnia, gènere, edat, situació socioeconòmica, residència o procedència i distribuïts de manera equitativa en funció de les necessitats de la població. Un model amb gestió pública directe, participació democràtica dels professionals del sector sanitari i participació real del ciutadà en la presa de decisions.

El model del PSM-Verds assumirà els principis d'equitat i accessibilitat, adaptant les estructures sanitàries a les particularitats geogràfiques, socials i culturals, de les Illes Balears, i considerant l'insularitat, la immigració, el creixement i envelliment de la població, i les variacions estacionals específiques degudes al turisme com a elements de referència als quals el model balear ha de donar resposta.

El PSM-Verds basa la seva política sanitària en l'estratègia de l'Organització Mundial de la Salut per assolir la salut per a tothom: potenciació de l'atenció primària, promoció de la salut i participació de la població.

Davant el model liberal el PSM-Verds propugna que esdevingui pilar bàsic de la qualitat de vida de tots els ciutadans i ciutadanes de les Illes.

3.2.1. Política sanitària

La política sanitària del PSM-Verds està definida per les característiques següents:

1. El rebuig a la utilització partidista de la salut.
2. La consideració d'usuari amb tots els drets a tota persona que visqui a les Illes
3. La consideració dels treballadors del sistema sanitari com a factor essencial:

És necessari cercar un marc homogeni de relacions laborals que serveixi per dignificar les condicions de feina. L'objectiu és la millora global de les condicions de treball, les retribucions, transparència, promoció professional i mobilitat laboral.

El sistema ha de cuidar els cuidadors. S'han d'establir els mecanismes per evitar el cansament psicològic del treballadors sanitaris.

4. L'aplicació dels principis d'equitat i accessibilitat.

El sistema sanitari ha d'assegurar que tota la població hi tingui accés segons les característiques de la necessitat d'assistència de l'usuari (la urgència, la importància per a la seva vida o la seva autonomia).

5. La generació d'un model integrador.

És necessari elaborar un mapa funcional que unifiqui els distints ordenaments d'atenció: primària, especialitzada, sociosanitària i salut mental, així com els serveis socials.

6. La voluntat de participació ciutadana.

Volem una autèntica implicació de la ciutadania en les decisions estratègiques de les institucions sanitàries, mitjançant consultes a ajuntaments, entitats ciutadanes, organitzacions de professionals sanitaris, associacions de malalts etc..

Volem un model basat en la corresponsabilitat, on la població hi participi de manera activa fent-se responsable de la seva salut.

7. La recerca de la millor organització i el millor model de gestió.

El sistema sanitari ha d'ésser únic, per això s'han de transferir o delegar les competències encara regides per el Govern central, com ara l'Agència estatal del medicament, la Sanitat Exterior, etc. És possible recuperar la filosofia de l'atenció primària. La promoció, la prevenció i l'assistència s'han d'acostar als ciutadans, construint més centres de salut i augmentant el nombre de professionals que presten atenció.

8. La valoració de la importància del sector farmacèutic.

S'incrementaran les accions per controlar la despesa en medicaments mitjançant el control del consum de medicaments a través de la targeta sanitària, millora del sistema de prescripció, afavorint l'ús de genèrics, l'administració exacta dels fàrmacs necessaris per a cada tractament.

Defensem la incorporació de la xarxa farmacèutica al sistema d'atenció primària l'elaboració d'un protocol general de connexió i relació entre els metges i els farmacèutics.

9. La resposta als nous paradigmes en el món de la salut

Les noves tendències de la medicina, l'evolució del concepte de salut, els canvis en els conceptes ètics i morals i la implicació personal en les decisions que afecten el propi cos i la salut, un cop s'han superat els vells models d'atenció mèdica que feien del malalt un subjecte passiu, i del professional sanitari l'únic protagonista de les decisions, han fet guanyar terreny a les anomenades medicines o teràpies alternatives i als principis de l'eutanàsia activa

10. La promoció i protecció de la salut.

Expressada a través de la potenciació de l'Educació per a la salut (especialment important la formació dels docents per tal que puguin fer una feina continuada de promoció de la salut de manera transversal), de l'aplicació i potenciació de la normativa en aquesta matèria, la creació del Laboratori de Salut Pública de les Illes Balears, el reforçament de la seguretat alimentària i la salut ambiental i l'eradicació de la venda il·legal de productes farmacèutics sense recepta, les promocions de productes miracle, i la pseudomedicina i la

pseudofarmàcia.

11. Salut mental.

Fins ara no ha estat correctament valorada en l'organització sanitària de les Illes, de manera que existeix un dèficit crònic en l'atenció sanitària especialment dels pacients crònics. Per això, la solució és la creació d'una xarxa única de recursos, creació de nous recursos de mitjana-llarga estada, hospital de dia, pisos tutelats i centres de dia i la potenciació de les Unitats de Salut Mental (USM), tant en nombre com en dotació de personal que permeti la reducció d'ingressos hospitalaris i el consum de medicaments. Quant als pacients aguts s'han incrementat les unitats d'hospitalització i els serveis d'atenció d'urgències psiquiàtriques. També s'han de potenciar les Unitats de Trastorns de la Conducta Alimentària i les Infantojuvenils i ampliar-les i dotar-les de personal sanitari. I s'ha de comptar amb les associacions de malalts mentals alhora de prendre decisions en aquest camp.

3.2.2. Salut i Consell Insular de Menorca

La coalició PSM-Verds plantejam tota una sèrie d'iniciatives per consolidar un projecte de salut sensible a la realitat de Menorca.

Transferència de les competències:

- Treballarem perquè la planificació de salut de Menorca es faci des de Menorca.
- Treballarem perquè aquesta planificació sigui el resultat de la col·laboració dels diferents sectors implicats.
- Treballarem perquè el pla de salut de Menorca tingui en compte una millor coordinació entre tots els mitjans existents per no duplicar esforços i aprofitar

al màxim els recursos.

- Demanarem la transferència de les competències en matèria de polítiques de salut al CIM, amb la qual cosa, l'Àrea de Salut de Menorca, depenent de l'IB-Salut, s'ha de convertir en el Departament de Salut de Menorca. Alhora, vetllarem perquè la dotació econòmica i la seva regulació sigui l'adequada per a l'illa de Menorca.

Mentrestant, emperò, els trets de la Política de Salut són només bones intencions si no van acompanyats de la seva aplicació pràctica. Per tant, des del Consell Insular de Menorca actuarem en la següent direcció:

a) Quant al model sanitari:

- Promourem una major dotació dels pressupostos destinats a la promoció de la salut, des de tots els vessants.
- Treballarem per assolir un model participatiu, en el qual l'usuari ha de formar part de la juntes hospitalàries.
- Treballarem per aconseguir una major coordinació i col·laboració entre les distintes administracions i entitats implicades.
- Promourem que l'usuari sigui vist com una persona, amb tot el que això comporta, i no simplement com uns ulls, uns cors, etc.

b) Quant a la distribució insular dels serveis:

- Treballarem per aconseguir assegurar la continuïtat de les consultes d'especialistes a tots els municipis possibles, potenciant el centre de l'illa i el cap de ponent de Menorca, ja sigui amb places de metge creades per aquests municipis o a través de la creació d'alguna figura legal que assegurï la continuïtat

de les consultes, les freqüències i l'horari.

- Promourem, amb col·laboració amb les altres administracions, cobrir totes les demandes que tenen que veure amb assegurar la salut de l'individu i de la comunitat: la medicina preventiva, la realització de campanyes d'educació per a la salut, prevenció i informació (Sida, hepatitis B, talassèmia, salut alimentària).

- Promourem la consolidació i la millora del servei d'ambulàncies.

c) Quant a la Promoció de la Salut:

- Consolidar i promoure programes de Salut Jove, en altres àmbits i per a altres destinataris.
- Potenciació de la salut ambiental i lluita contra la contaminació acústica ambiental.
- Treballarem transversalment per millorar el control, la limitació i l'eliminació de productes nocius, tòxics i perillosos i de la presència dels seus residus.
- Treballarem per aconseguir la consolidació d'Unitats d'Informació de Consum a tots els municipis de Menorca.
- Promourem l'ús racional dels medicaments.
- Promourem l'aprovació de la Carta de Drets i Deures dels Ciutadans i Ciutadanes en relació amb la Salut i l'Atenció Sanitària

d) Quant a noves Infraestructures:

- Implantar una Agència Insular de Prevenció i de Salut Laboral.
- Hotel d'Entitats que doni suport administratiu i d'infraestructures a les moltes associacions d'àmbit sociosanitari que treballen en aquest àmbit.
- Treballarem per a consolidar el projecte de Centre Sociosanitari de Menorca al Hospital Verge del Toro a partir de l'acompliment de totes les prescripcions tècniques per a la seva adequació.
- Treballarem per optimitzar els recursos del nou Hospital Mateu Orfila, vetllant perquè el model de gestió d'aquest Hospital garanteixi els principis esmentats.

3.2.3. Altres aspectes del projecte de salut en el marc de les Illes Balears.

3.2.3.1. Salut Laboral

La salut laboral ha de donar resposta a dos elements bàsics: el dret a la protecció de la salut dels treballadors i el manteniment dels drets laborals mitjançant la detecció de totes les patologies derivades del treball.

Per al PSM-Verds és fonamental que arrelhi la normalització dels conceptes de salut laboral i de prevenció de riscos laborals a totes les empreses, però per això és fonamental que les administracions públiques siguin punteres en l'aplicació de tota la normativa vigent i de totes les recomanacions i guies de treball. No és acceptable ni pràctic que l'administració pública exigeixi a les empreses allò que ella no compleix. Per això s'hauria de crear el Servei Balear de Prevenció, que actuarà a totes les administracions públiques radicades a les Illes Balears. Aquest servei, a més de ser el responsable d'exercir el con-

trol i fer valoracions de risc, i de fomentar la col·laboració entre institucions, empreses i treballadors, impulsarà i vigilarà especialment el compliment dins l'administració mateixa.

S'ha de reforçar el tractament de la informació i millorar-ne la divulgació.

És important la cooperació entre la conselleria de Salut i Consum i la de Treball i Formació, amb la creació d'un banc de dades comú i d'una comissió de treball permanent, la formació dels inspectors en aspectes bàsics d'ambdues matèries, divulgació de pautes de detecció de malalties professionals entre els sanitaris d'atenció primària i especialitzada, intercanvi d'informació i dades estadístiques a través del nou Sistema Unificat d'Informació sobre la Salut.

Proposam la creació d'una Àrea d'higiene laboral/industrial, adscrita al Laboratori Central de les Illes Balears.

El PSM-Verds impulsarà la incorporació de programes de protecció de la salut en protocols de reconeixement laboral i de contractació. Així mateix, promourem el reconeixement públic de les empreses que hagin desenvolupat una major i millor tasca en la prevenció de riscos laborals.

S'ha de treballar per garantir la qualitat dels cursos de formació en matèria de prevenció de riscos laborals i salut laboral, especialment els dirigits a la formació de tècnics en prevenció. En aquest darrer cas el Govern de les Illes Balears ha d'homologar la certificació de la formació.

3.2.3.2. Atenció a les drogodependències

El consum de drogues presenta un creixement constant. Les drogues canvien però el problema no minva, ans el contrari, les drogodependències augmenten, actualment s'ha detectat un augment molt important del consum de cocaïna i de les politoxicomanies: alcohol+cocaïna, drogues de disseny+cocaïna, etc. No obstant això, els recursos assistencials són ridículs. Per això s'han de

incrementar les unitats de tractament, especialment les d'alcoholisme. D'altra banda, la distinció actual entre salut mental per un costat i atenció a drogo-dependències per un altre dificulta l'atenció als pacients que presenten patologia dual. Diversos estudis han demostrat que els programes de tractament integrat aconseguen millors resultats que oferint tractament per separat en cada una de les xarxes assistencials.

És urgent desenvolupar la Llei de drogodependències i altres addiccions de les Illes Balears, incrementant els recursos que s'hi destinen per poder posar en marxa les actuacions que s'hi preveuen, així com incloure l'alcohol dins l'àmbit d'actuació de la llei.

Per millorar l'atenció als drogodependents s'ha de fer un abordatge global i multidisciplinari dels trastorns per abús de substàncies, en tots els àmbits: prevenció (en escoles, atenció primària, etc.), diagnòstic, tractament, rehabilitació i reinserció.

Per atendre tot aquest conjunt de necessitats, el PSM-Verds proposa:

1r. nivell d'assistència:

- Centres d'atenció al toxicòman (CAT) adequadament dotats i coordinats amb atenció primària i especialitzada.
- Programes d'atenció a la gestant drogodependent.

2n. nivell d'assistència:

- Unitat d'hospitalització breu de trastorns additius (alcoholisme i altres toxicomanies), dotada per atendre la patologia dual i ubicada en un hospital general per atendre també la interconsulta, i en relació directa amb la Unitat de psiquiatria hospitalària.

3r. nivell d'assistència:

- Creació de nous centres de dia, potenciar i integrar els existents (Projecte Home, Reviure, etc.).

- Creació d'una unitat d'estada mitjana de caràcter residencial per a pacients amb problemàtiques severes i problemes de reinserció.

- Creació d'un nombre de places suficients en Unitats de llarga estada – comunitats terapèutiques per a pacients amb deteriorament greu que al cap d'un temps podrien passar a recursos amb més autonomia i reinserció

Aquestes mesures que miren de pal·liar algun dels defectes negatius del consum de drogues, només s'enfoquen cap a un dels símptomes, l'aspecte de la salut del drogodependent. El problema de la droga, però, va molt més enllà: començant per les conseqüències, hi hem d'afegir el drama humà que pateix tot l'entorn de la persona drogodependent (pares, mares, parella, fills, amics, companys de feina), pels canvis de personalitat, per l'agressivitat psíquica i física, etc., per la necessitat inacabable de doblers, que duu a la ruïna a moltes famílies i a la presó a molts dels drogodependents que han hagut de robar o traficar per poder continuar comprant les substàncies.

On trobam que s'ha de posar l'èmfasi és en l'educació i en la informació al jovent, i en la repressió i la desaparició de les màfies de traficants.

3.2.3.3. Salut i consum

És imprescindible millorar la divulgació dels drets del consumidor i evitar que alguns sectors empresarials es trobin fora de control, com ara les asseguradores, els bancs, les grans empreses de telefonia, d'energia, de transport etc.

La velocitat amb què el mercat ofereix nous productes i serveis, i la innovació en la manera de fer-los arribar als consumidors —Internet, multipropietat, venda per correu, etc.— requereix que el coneixement, el control, la valoració i la presa de decisions per part de l'administració, s'efectuïn amb el mateix ritme que el mercat.

S'ha d'aconseguir que els ciutadans vegin la reclamació com un fet normal,

necessari i útil, per tant les reclamacions han de tenir resposta efectiva.

El camí a seguir és, en primer lloc, garantir el seguiment i la resolució de totes les reclamacions presentades i establir un bon sistema de control del mercat per detectar les transgressions dels drets dels consumidors de manera immediata.

És necessari un increment dels recursos (auxiliars, tècnics, inspecció, sancions, personal) i reordenar els recursos existents, equilibrant la relació de nombre d'inspectors / nombre de persones dels equips auxiliars; major i millor formació dels treballadors públics i dels consumidors; evitar la presentació de reclamacions improcedents; pressionar el sector empresarial perquè implementi una veritable política de respecte als drets dels consumidors, i per augmentar la incorporació de les empreses al sistema d'arbitratge.

Altres accions que el PSM-Verds proposa dur a terme són:

- Creació d'Unitats d'Informació de Consum properes als ciutadans, per

exemple amb la creació d'Oficines Comarcals de Consum amb funcions de mediació.

- Desenvolupament de l'Estatut dels Consumidors per a totes les àrees de consum. Extensió del Full de Reclamacions a tots els establiments proveïdors de productes i serveis.

- Control, investigació i anàlisi continuats del mercat.

- Potenciació del control de la promoció comercial realitzada a través dels mitjans de comunicació.

- Potenciació de l'educació i divulgació en matèria de consum mitjançant la realització de cursos, jornades i xerrades de formació.

- Enfortiment de les relacions entre les direccions generals de Salut i Consum, increment de la informació. Formació dels inspectors en aspectes bàsics d'ambdues matèries.

3.3. BENESTAR SOCIAL, POLÍTIQUES D'IGUALTAT I EXTENSIÓ DE DRETS I LLIBERTATS

3.3.1. Serveis socials. Perspectives generals

Per al PSM-Verds la política social és molt més que la política específica de serveis socials, més que parlar de polítiques socials, hem de parlar de la dimensió social de la política, com un eix transversal que ha d'amarar i fer coherents tots els àmbits de l'acció política. Les polítiques d'urbanisme, de turisme, d'innovació tecnològica, de medi ambient, etc., han de tenir una clara vocació i perspectiva d'afavorir la cohesió social, de lluitar contra la discriminació o la dualització de la societat, i de donar resposta a les noves realitats derivades de l'evolució de la nostra societat. Entre aquestes noves realitats, a Menorca avui la més important és la immigració, tant objectivament (el ràpid creixement demogràfic està canviant la fesomia de la societat menorquina), com per la preocupació social que genera aquest fenomen.

Aquesta perspectiva global i transversal de fer i pensar la política en clau social fa que sigui necessària, a qualsevol institució, l'existència d'un departament de serveis socials potent i econòmicament ben dotat, que dirigeixi la seva actuació al conjunt de la societat, perquè, a la pràctica, esdevé un motor que empeny el conjunt de la institució en una línia d'aprofundiment social. Per contra, quan els serveis socials són concebuts sols com un cul de sac dirigit només a pal·liar els efectes visuals dels col·lectius marginals de la societat, és un indicador clar de la poca o nul·la sensibilitat social dels governants, perquè resulta obvi que no els interessa resoldre la rel dels problemes.

Els objectius bàsics que el PSM-Verds es proposa assolir són els següents:

- Dotació pressupostària de tots els plans d'actuació sectorials.
- Completament del corpus de normativa sectorial i de planificació general dels serveis socials a les Illes Balears.
- Millora de la qualitat dels serveis socials que es presten. Un instrument bàsic per aconseguir aquest objectiu és la creació d'un nombre suficient de places d'inspectors de serveis socials per tal de garantir l'eficiència i objectivitat de la tasca d'inspecció, amb un sistema d'avaluació i control.

- Nous canals de participació dels col·lectius i associacions socials, tant en l'organització com el seguiment dels serveis socials que els afecten.
- Potenciació de la municipalització dels serveis, la qual cosa implica:
  - a. Aclarir i millorar les competències dels ajuntaments mitjançant la corresponent normativa.
  - b. Transferència dels recursos econòmics i humans necessaris, així com el suport tècnic adient per tal que puguin desenvolupar els serveis que se'ls encomanin.
  - c. Potenciació de les mancomunitats de municipis i el suport tècnic de la FE-LIB i els consells a les necessitats municipals per a una bona gestió dels serveis socials.
  - d. Regulació de la col·laboració de la iniciativa privada i social en la gestió dels serveis socials de titularitat pública, a fi d'assegurar la qualitat dels serveis i millorar les condicions laborals dels seus treballadors.

Així, l'actuació del PSM-Verds des del Consell Insular de Menorca anirà encaminada a:

3.3.2. Quant a Atenció Primària:

- Promourem que l'Atenció Primària no sigui entesa només com a assistència a la marginació, per tant, posarem èmfasi tant en la prevenció com en la superació de les exclusions i que es destini a tota la població en general.
- Promourem una atenció primària potent, ben dotada econòmicament.
- Promourem programes per afavorir la cohesió social i de lluita contra la discriminació.
- Reforç de les plantilles d'equips bàsics: treballadors socials, educadors socials, treballadores familiars...

- Promourem la dotació als serveis socials d'atenció primària dels recursos secundaris que els permeti arribar de forma especial als sectors de menors i famílies, vellesa, immigrants...

Quant a polítiques específiques per a sectors de risc i desfavorits:

3.3.3. Gent gran

L'evolució democràtica de la societat menorquina al llarg dels darrers vint-i-cinc anys s'ha manifestat també en el col·lectiu de la gent gran amb el sorgiment i consolidació de nombroses associacions de la tercera edat. Des del PSM-Verds valoram molt positivament aquestes iniciatives i considerem que des del Consell Insular de Menorca se'ls ha de donar un suport decidit tant econòmic com d'infraestructures.

Però, per altra part, el suport a aquestes iniciatives orientades a l'oci, la formació i la cultura no ha d'estar renyit amb la cobertura dels serveis essencials que les persones majors necessiten.

Hem de partir del fet que l'increment de l'esperança de vida i l'accés d'un nombre creixent de dones al món laboral ha provocat un canvi important dins l'estructura i la dinàmica de la família tradicional a Menorca, amb una clara disminució de la capacitat assistencial de la família envers els seus majors.

És per tot això, que des del PSM-Verds assumim els següents compromisos electorals:

- Promoure des del Consell Insular de Menorca un acord marc amb els ajuntaments de l'illa, amb suficient dotació econòmica, que possibiliti l'increment de places geriàtriques.
- Potenciar, en el marc de la col·laboració amb les altres administracions, una xarxa de centres de dia per persones grans amb necessitats assistencials, com

a mitjà per millorar l'atenció als majors i facilitar als seus familiars un descans en l'atenció diària.

- Crear una borsa d'oferta per a "estadants", que possibiliti que persones joves amb necessitat d'allotjament comparteixin casa amb persones grans tot oferint-los companyia i atenció.

- Posada en marxa d'un programa d'accions de caire preventiu que permeti mantenir i millorar la condició física, psíquica i social de les persones grans de Menorca mitjançant programes concrets de gimnàstica, memòria, estimulació cognitiva, animació sociocultural, etc.

- Crear un cos de voluntariat format per persones majors per donar suport, des de l'experiència, a tasques de solidaritat, educatives, de recuperació de tradicions, etc.

- Establir una xarxa pública d'habitatges tutelats i mini-residències.

- Establir una xarxa de pisos de lloguer subvencionats destinats a persones majors amb pensions de baixa quantia.

- Posar en marxa un pla d'ordenació dels serveis d'ajuda a domicili, a fi de donar suport des del Consell Insular als serveis ofertats pels ajuntaments amb la finalitat d'aconseguir una millora tant quantitativa com qualitativa.

- Implantar un ajut econòmic directe per a les famílies que, amb pocs ingressos, assumeixen l'atenció de les persones majors.

- Treballarem per aconseguir que els majors puguin residir en bones condicions en el seu lloc habitual de residència i hi puguin residir el màxim temps possible.

- Crearem ajudes tècniques i econòmiques (tant directes com indirectes)

dirigides a la millora de les condicions de vida bàsiques (habitatge, seguretat, ajudes no tècniques, descomptes de transport, etc.).

- Promourem el suport i les ajudes a les associacions de persones majors i de familiars que tenen cura de majors.
- Promourem programes d'assistència i suport als majors amb problemes de soledat, aïllament social, depressió o que viuen amb dificultats el seu procés d'envelliment, estenent, actualitzant i dotant de més mitjans tècnics, humans i materials els programes ja existents.
- Impulsarem les activitats intergeneracionals i accions que dignifiquin el procés d'envelliment.
- Promourem, en col·laboració amb la resta d'administracions, nous serveis de menjar a domicili i menjadors socials per a gent gran, a prop de ca seva i que funcionin com a punt de trobada per promocionar l'oci i la cultura. El preu ha de ser assequible, tenint en compte que les pensions dels nostres majors són un 20% més baixes que la mitjana estatal.
- Consolidarem el sistema de teleassistència.
- Establirem acords per a una política de places concertades, tant d'estades permanents com temporals, entre distintes administracions públiques (Govern de les Illes Balears, consells insulars i ajuntaments) i obrirem vies de col·laboració amb les residències privades que actuïn dins els marcs de la regulació normativa d'acreditació i homologació de centres residencials de majors.
- Farem un estudi de la realitat de les persones majors de 65 anys i de les que pateixen minusvalues.

3.3.4. Dona

La variable de gènere ha de ser present en tota la planificació pública, s'ha de garantir la coeducació, s'han d'introduir mesures d'acció positiva, promoció d'una imatge més rica i plural de la dona en tots els àmbits, etc.

Però al costat de les mesures generalistes, fan falta una sèrie d'actuacions específiques orientades a aconseguir que la igualtat jurídica entre les dones i els homes, avui pràcticament assolida, derivi en la igualtat real i efectiva en tots els àmbits de la vida social i privada. Al costat d'això, és necessari actuar amb urgència, preferentment des dels serveis socials, a favor de les dones socialment desfavorides, i de les que, per una o altra causa, viuen situacions d'una especial necessitat social (mares fadrines, dones víctimes de maltractaments, dones a la presó, dones que exerceixen la prostitució, etc.).

Les institucions públiques no han de defallir en el seu esforç per sensibilitzar la població i promoure els canvis necessaris per adoptar això que s'anomena el «nou contracte social», que hauria d'abastar el repartiment de la feina, el repartiment de les responsabilitats familiars, i el repartiment del poder

Des del PSM-Verds assumim els següents compromisos electorals:

1. Promourem i posarem en marxa programes de promoció de la dona.
2. Promocionarem programes d'acció positiva.
3. Promourem la integració laboral de les dones cercant l'obertura cap a àrees laborals no tradicionals.
4. Promourem un estudi de la situació real de les dones a Menorca, en tots els àmbits, i els recursos destinats i promoure un Pla d'igualtat d'oportunitats a Menorca
5. Promourem pisos d'acollida de dones maltractades a tots els municipis, adequats a les necessitats reals.
6. Treballarem transversalment la situació de les dones en situacions soci-

alment desfavorides i en situacions d'emergència: prostitució, presó, mares fadrines, víctimes de maltractaments....

7. Treballarem per aconseguir que el que es s'anomena "NOU CONTRACTE SOCIAL" sigui una realitat: el repartiment de la feina, el repartiment de les responsabilitats familiars, el repartiment del poder...

8. Treballarem transversalment per erradicar les discriminacions tant de caràcter qualitatiu com quantitatiu dins els món laboral: salaris, tipus de contractació, representació en els llocs de responsabilitat, poca representació en les negociacions de les seves condicions de feina.....

9. Desenvoluparem programes de formació professional ocupacional per a dones d'acord amb les necessitats reals del mercat de treball.

10. Incrementar l'atenció psicològica a dones maltractades.

11. Incrementar el nombre de places per a acollida de dones maltractades, amb fills o sense.

12. Destinar habitatges de promoció pública a dones maltractades que es trobin en procés de reinserció social.

13. Dirigir a l'àmbit educatiu i a la societat en general campanyes preventives de la violència domèstica.

14. Realitzarem programes de formació dirigits al reciclatge i promoció de les dones ocupades en professions tradicionalment femenines amb categories de baixa qualificació.

15. Fomentarem l'autoocupació i la creació d'empreses.

16. Específicament en l'àmbit rural, desenvolupar programes d'informació,

promoció i participació de la dona.

17. Potenciar la participació sindical de les dones incentivant el desenvolupament de programes d'acció positiva a les centrals sindicals.

18. Potenciarem els aspectes educatius per aconseguir una efectiva igualtat d'oportunitats, condició indispensable per al desenvolupament d'un sistema democràtic a través de la coeducació en tot el sistema educatiu, l'adaptació dels materials educatius des d'una perspectiva de gènere, utilitzant un llenguatge no sexista dins l'ensenyament....

19. Informació i formació adequada per tal que la dona pugui viure la seva sexualitat lliurement i satisfactòria.

20. Reivindicar el paper dels centres de planificació familiar, com a eix en la prevenció d'embarassos no desitjats, VIH/SIDA i altres malalties de transmissió sexual.

21. Descriminalització de la interrupció de l'embaràs i la consegüent adaptació al Sistema Sociosanitari Públic a tal situació.

22. Actualment la dona ha de parir segons diguin els protocols i s'ha d'adaptar als serveis que els ofereix cada hospital, sense tenir l'oportunitat de poder escollir i a vegades opinar sobre el que desitja. El PSM-Verds vol potenciar l'autonomia de la dona en l'elecció del tipus de part que desitja i a on ho desitja (hospital, casa, unitat d'atenció a parts).

3.3.5. Protecció Integral dels menors

Qualsevol treball que es realitza en el sector de menors ha de basar-se en la prevenció. Aquesta tasca s'ha d'iniciar treballant des de l'àmbit de la famí-

lia, amb especial atenció a les famílies desestructurades, tot facilitant-los els serveis socials que calguin per tal de portar un ordre i funcionalitat al nucli familiar.

Es fa precís, per això, superar l'actual atomització que suposa la relativa descoordinació existent entre els àmbits que treballen amb menors (atenció primària, escola, sanitat, serveis específics de menors, etc.) per tal de desenvolupar un Pla d'Atenció a la infància i la família que delimiti les funcions, àrees d'intervenció i responsabilitats en el tractament dels menors que corresponen a cadascuna de les administracions involucrades en el desenvolupament de l'infant, jove i posterior adult.

Des d'aquest punt de vista, s'ha d'impulsar un treball en xarxa, que parteixi de l'atenció primària, responsabilitat dels Ajuntaments, mitjançant educadors de carrer i treballadors socials, passant per la Conselleria d'Educació, amb professorat de suport per atendre la diversitat i les necessitats socials especials, obrint els espais educatius a l'entorn de barriada i aprofitant els recursos socials dels barris, i que abasti totes les institucions que, a la pràctica, incideixen en el treball amb menors. En aquest treball en xarxa també s'hi han d'incorporar els moviments veïnals, les associacions existents dins les actuacions de barriada i en general tota la comunitat.

Des dels consells insulars s'han de posar en marxa iniciatives de sensibilització de la societat envers de la responsabilitat en la detecció de les situacions de risc, detecció i denúncia de maltractaments, tant als infants com a les dones, també per estimular la responsabilitat comunitària compartida i reconduir les actituds de rebuig que, sovint per ignorància, es generen envers els menors en conflicte social.

En aquest context El PSM-Verds proposa:

1. Posar en marxa iniciatives de sensibilització de la societat envers la detecció de les situacions de risc, així com per estimular la responsabilitat comuni-

tària compartida i reconduir possibles actituds de rebuig social cap als menors en conflicte social.

2. Crear una taula de coordinació per mirar d'unir els esforços de totes les administracions i entitats implicades en aquest tema.

3. Fer les passes oportunes per a l'establiment de pisos tutelats i d'un centre específic per a al·lots en reforma a fi que cap menor tutelat per l'administració hagi de ser traslladat fora de l'illa.

4. Mantenir i establir nous convenis de col·laboració per donar suport a les accions educatives adreçades a la recuperació de l'alumnat amb risc d'exclusió escolar.

5. Creació d'un servei insular de prevenció i resolució del conflicte social en menors.

6. Promourem el treball preventiu en l'àrea de la infància en situació de risc social augmentant, en qualitat i en quantitat, els recursos econòmics, materials i humans dels serveis que treballen amb menors en risc social.

7. Executar el Pla de Gestió de la Casa de la Infància.

8. Promourem la dotació de més recursos als ajuntaments per dur a terme actuacions preventives amb menors i famílies en situació de risc social. Així, es promourà la signatura de convenis amb administracions locals per tal d'afrontar en millors condicions el cost d'aquests serveis.

9. Promourem la millora dels recursos dels consells insulars en termes de recursos humans d'atenció directa a la població, en termes de recursos tècnics i en termes de recursos i serveis especialitzats (millorar l'atenció residencial dels menors protegits i especialment dels adolescents; reforçar els acolliments familiars amb ajudes econòmiques i de suport tècnic i de serveis).

10. Promourem acords de treball i de suport econòmic als recursos especialitzats de caire privat i sense ànim de lucre, tot assegurant-ne el degut control de qualitat.

11. Afavorir la signatura de convenis de col·laboració i millorar els ja existents entre la Conselleria d'Educació i els consells insulars en matèria de prevenció i tractament de l'absentisme escolar.

12. Oferir, als menors immigrants, acompanyats o no acompanyats, els serveis especialitzats i de suport que la seva situació específica requereix.

3.3.6. Atenció als discapacitats

Tot i que, per una qüestió operativa i lògica, tractam dins aquest capítol de serveis socials la qüestió de l'atenció a les persones discapacitades, hem de posar de relleu que les polítiques públiques dirigides a aquest col·lectiu s'han de tractar de manera integrada amb els de la resta de ciutadans. Hem d'avançar cap a la normalització juridicoadministrativa de l'atenció d'aquestes persones, i considerar-la no únicament un conjunt d'iniciatives sectorials dels serveis socials, sinó un eix que ha de ser present dins tota l'actuació de les administracions.

Tot i això, continuen sent necessàries una sèrie d'actuacions específiques que millorin la qualitat de vida d'aquest col·lectiu. Vegem les més significatives que ha de promoure el PSM-Verds

a) Accessibilitat integral

1. Pla Balear d'Accessibilitat Integral, en línia amb el disseny universal, que inclogui els àmbits de l'urbanisme, l'edificació, el transport i també l'eliminació de les barreres de la comunicació.

2. Finançar l'elaboració i donar suport a la redacció de Plans d'accessibilitat integral als municipis de més de 20.000 habitants de les Illes.

3. Millorar el transport públic, fent-lo accessible a tothom, del ferrocarril i per carretera, sobretot el transport entre municipis d'interior.

4. Modernitzar totes les platges de les Illes Balears amb serveis realment accessibles a tothom, facilitant el bany i l'accés a l'aigua a les persones amb mobilitat reduïda.

b) Més suport a l'ocupació integrada

1. Donar prioritat en els pressuposts públics a l'ocupació integrada en el sistema regular de treball.

2. Incentivar la contractació de treballadors amb discapacitat en el mercat ordinari, amb més incentius fiscals i d'altres tipus per als empresaris que els contractin.

3. Elaborar una normativa pròpia de les Illes Balears que reguli l'aplicació del sistema «treball amb suport», i promogui, entre d'altres mesures, els mateixos incentius i bonificacions que tenen els Centres Especials de Treball per als empresaris que signin contractes laborals indefinits o fixos amb aquest sistema.

4. Establir criteris obligatoris per a l'adaptació dels exàmens i de les proves d'accés a l'ocupació pública, i s'han de fer extensius aquests criteris a les empreses privades de més de 50 treballadors.

5. Totes les entitats i administracions públiques han d'assolir el 2% de treballadors amb discapacitat, tal i com mana la Llei.

6. Incentivar les entitats privades de treball especial per cada usuari que treguin dels seus centres i col·loquin, amb garanties, al mercat ordinari de treball.

c) Més habitatge normal i més qualitat de vida

1. Creació d'una línia d'ajudes econòmiques a les famílies per prevenir la institucionalització.

2. Incrementar substancialment el pressupost destinat als Serveis d'Ajut al

3. Domicili (SAD), en col·laboració amb els ajuntaments.
4. Habilitació d'un programa d'habitatges normals per a persones amb discapacitat. El PSM-Verds no està a favor de les residències especials per a discapacitats.
5. Impuls als pisos pilot d'entrenament, per ensenyar a viure de manera autònoma i independent.

d) Més suport a les famílies

1. Organitzar grups de voluntaris a cada municipi que col·laborin amb les famílies per a la integració social dels seus fills discapacitats.
2. Impulsar sistemes innovadors de suport comunitari centrats en la persona, com ara els cercles de suport que atenen individualment cada persona i cada família.
3. Creació d'un Servei de Famílies Acolloïdores, per a períodes curts o llargs de temps, que col·laborarà amb els casos la família dels quals ho necessiti.

e) Mesures de suport a les associacions

1. Potenciar, amb les adequades mesures de control i qualitat, les ONG i les associacions que es dediquin a desenvolupar iniciatives d'autèntica integració social.
2. Facilitar instal·lacions i mitjans perquè puguin desenvolupar les seves activitats.
3. Avaluar anualment els resultats aconseguits pels diferents serveis finançats amb doblers públics, i establir un sistema d'indicadors de qualitat.

3.3.7. Marginació social

El terme marginació social és molt ampli. Si amb aquest terme volem dir pobresa, haurem de parlar de polítiques públiques de seguretat social i de

prestacions econòmiques. En parlarem a l'apartat de salari. Una persona marginada pot ser una persona amb discapacitat, una persona gai, una persona pobre, una persona amb dèficits educatius importants...

Podríem diferenciar entre marginació (ets dins del sistema) i el concepte d'exclusió social (ets fora del sistema). Quan parlem del sistema no només és el sistema econòmic, sinó un concepte més ampli. Els exclosos, per descomptat, no poden accedir al mercat laboral, ara bé, això és part dels seus problemes, la societat no els volem, només tenim contacte visual amb ells quan els veim tirats a una vorera; no existeixen per als que formem part del sistema.

Per tant, polítiques contra la marginació social són complexes (hi ha moltes causes que la conformen no només les econòmiques) i han de ser transversals amb l'objectiu clar de prevenir la marginació. S'han de fer programes de capacitació laboral per a persones que tenen dificultats per entrar al mercat laboral, fer lleis que fomentin la igualtat en el treball, lleis que fomentin la igualtat de sexes, etc.

3.3.8. La renda d'inserció

Superat el concepte de salari social, que implicava un mercat laboral paral·lel protegit per a persones "no vàlides" per al mercat laboral normalitzat, apareix el concepte de renda mínima d'inserció. D'una banda hi ha el sistema públic estatal de seguretat social amb les prestacions contributives i les no contributives, i el que s'ha de fer en aquest camp és anar augmentant les prestacions equiparant-les al salari mínim interprofessional.

D'altra banda, hi hauria totes les prestacions que tenen per objectiu no ja reconèixer que una persona, hagi cotitzat o no, si no pot entrar al mercat laboral normalitzat, necessita uns mínims monetaris per sobreviure, sinó que, al contrari, hi ha d'haver prestacions on el seu objectiu final sigui preparar

la persona perquè, amb el temps, no necessiti cap subsidi per a sobreviure, és a dir, una renda per a sobreviure, però d'inserció. Aquest programa, que hauria de tenir un pressupost propi, s'hauria de coordinar amb tot un seguit de polítiques d'ocupació que es coordinen des del SOIB i que tenen la mateixa intenció.

3.3.9. Cooperació internacional

S'ha de continuar potenciant el Fons Menorquí de Cooperació. I s'ha d'aconseguir que totes les administracions públiques dediquin, com a mínim, el 0,7% dels seus pressuposts i que l'administri el Fons. D'altra banda s'ha d'aclarir la necessitat o no de la Direcció General de Cooperació del Govern per no duplicar institucions.

3.3.10. Gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals

Les institucions no poden quedar-se només en la denúncia de les diferents formes de discriminació sinó que, a més, han d'adoptar mesures que permetin que gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals són transversals i tracten tots els àmbits de la vida així com l'educació, seguretat, treball, habitatge, integració social, joventut, infància, persones majors, salut, cultura, esports, cooperació internacional, associacions o personal de les administracions. El PSM-Verds assumeix el seu compromís amb els ciutadans i col·lectius gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals per tal de defensar els principis que s'estableixen a través de les reivindicacions, com són:

1. La revisió dels textos escolars per a la prevenció de la distorsió homofòbica.
2. Realització de campanyes de normalització social de l'homosexualitat a partir del concepte de família.

3. Realització de programes de normalització de l'homosexualitat a l'àmbit escolar.

4. Personament jurídic de les institucions en els processos legals contra persones físiques i jurídiques que hagin atemptat contra els drets individuals i col·lectius de les persones per raó de la seva orientació sexual i/o identitat sexual.

5. Elaboració d'estudis sobre l'homofòbia i el mobbing a l'àmbit laboral.

6. Evitar la discriminació per raó d'orientació sexual en els informes socials sobre persones que desitgen acollir o adoptar nins i nines.

7. Prevenció de l'homofòbia en activitats juvenils i associatives de temps lliure.

8. Accions i mesures envers l'eliminació de la violència de gènere expressada cap a les dones lesbianes, en especial, cap a parelles de fet lesbianes a comunitats de veïns i centres d'esbarjo.

9. Promoció de la informació i assessorament a gais, lesbianes i transsexuals sobre drets i obligacions de l'adopció.

10. Mesures per al tracte igualitari a les parelles homosexuals a centres de dia i residències de majors.

11. Inclusió del tractament gratuït mèdic – psicològic a les persones transsexuals durant el procés de canvi de gènere dins dels serveis de salut.

12. Mesures per evitar la discriminació per raó d'orientació sexual a clubs i activitats que utilitzin centres o fons econòmics públics.

13. Elaboració, promoció i subvenció a programes de combat de l'homofòbia, de prevenció de la marginació i la discriminació i de potenciació de l'associacionisme gai a països del tercer món.

14. Establiment d'un conveni entre les associacions de gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals i les administracions específic per al programa Telèfon Rosa, amb una dotació econòmica concreta que permeti potenciar i ampliar el servei tant a un nivell tècnic com de recursos humans.

15. Inclusió de la parella en els fons socials i de pensions dependents de les institucions públiques.

3.3.11. Habitatge

En aquests darrers anys, l'escalfament de l'economia ha donat lloc, entre moltes altres coses, a un augment exagerat del preu de l'habitatge, de tal forma que en aquests moments l'adquisició d'un habitatge propi es troba fora de l'abast de molts de sectors de població.

Aquesta problemàtica és difícil a les nostres illes per molts de factors. Un és l'excés de consum de territori que pot suposar la construcció massiva d'habitatges nous. La necessitat de combinar l'aportació de solucions a la manca d'habitatge amb la racionalització del consum de territori, obliga a cercar solucions imaginatives d'aprofitament de les construccions ja existents. I d'altra banda, la intervenció en aquest sector ha de tenir un caràcter transversal; requereix l'actuació coordinada de les diferents conselleries i, de cada dia més, de les administracions locals.

Els sectors de població entre els quals té més incidència la problemàtica de l'habitatge a les Illes, s'assenyalen les persones majors amb pensions no contributives, els joves que cerquen el seu primer habitatge, les dones i homes (famílies monoparentals) amb fills al seu càrrec, les dones i homes adults que viuen sols i tenen patologies mentals o discapacitats físiques, i els nou vinguts.

El PSM-Verds es proposa treballar intensament el tema de l'habitatge a partir de les següents accions prioritàries:

1. Engegar actuacions destinades a evitar desnonaments: mediacions, ajudes econòmiques, assessorament legal...
2. Millorar el sistema d'inspeccions de les ocupacions d'habitatges de protec-

ció oficial, per tal d'assegurar-ne el bon ús.

3. Introduir avantatges per a aquells propietaris que vulguin llogar les seves cases: exempció o rebaixa d'impostos, tutela i seguiment de la situació dels llogaters, seguiment dels casos, ajudes per a rehabilitació d'habitatges destinats a lloguer.

4. Posar en marxa a tots els ajuntaments, començant pels de més habitants, els allotjaments d'emergència per a situacions que no poden esperar.

5. Augmentar el nombre d'habitatges de protecció oficial destinats a lloguer.

6. Dur a terme un estudi exhaustiu de la situació en què es troba el mercat immobiliari privat. Catalogar els edificis existents (habitatges privats, hotels, instal·lacions obsoletes...) per preveure la inversió necessària per recuperar el parc d'habitatges ja existents o susceptibles d'ésser aprofitats. Disposar d'habitatge de promoció pública no ha d'ésser equivalent, necessàriament, a nova construcció. Dins d'aquest bloc, caldria estudiar la possibilitat d'introduir mesures fiscals que gravin el manteniment d'habitatges i oficines en desús.

7. Mantenir i millorar la mediació pública entre propietaris i possibles llogaters. Aquest servei hauria de tendir a anar-se fent, cada cop més, de gestió municipal.

8. Augmentar la dotació de cases d'acollida, de gestió municipal, destinades a col·lectius que són objecte de desinstitucionalització (malalts mentals, dones agredides, presos).

9. Dotar els ajuntaments dels mitjans normatius, tècnics, i econòmics necessaris per tal que, cada vegada més, sigui cada ajuntament qui planifiqui la dotació d'habitatges en el seu municipi, d'acord amb les seves necessitats.

10. Posar sòl urbà a la disposició de cooperatives que promoguin la construcció d'habitatges en règim de lloguer per als seus associats, en condicions avantatjoses.

3.4. POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ

Actualment ens referim a la política d'immigració com el conjunt d'iniciatives públiques dirigides a la població d'origen extracomunitari que viu i/o treballa a les Illes Balears.

Per al PSM-Verds, la política adreçada als nouvinguts, és una política prioritària en el nostre quefer i discurs.

Efectivament, el primer punt del qual s'ha de partir quan analitzam aquest fenomen, és que tractam d'homes i dones que han hagut de deixar les seves terres, les seves famílies, els seus amics ..., per arribar a unes nova terra desconeguda, en condicions econòmiques d'enorme magror i en general una situació vital de gran precaritat (laboral, d'habitatge, ...). Aquest ha d'ésser el punt de partida de qualsevol plantejament.

Les actuacions que els diversos organismes i/o institucions facin en aquesta matèria necessiten el suport de tothom. No val quedar-se només amb la crítica a les formes o a intencions més o menys lloables, entre d'altres coses perquè tots els governs tenen l'aspiració de mantenir i augmentar la confiança dels ciutadans que els han donat suport. El que cal de debò és que en el tema dels nouvinguts hi hagi un veritable desplegament dels mitjans necessaris per dur a terme polítiques d'eixos transversals bàsicament a l'àmbit educatiu, de treball, sanitari i cultural entre d'altres.

Les polítiques socials i d'habitatge del PSM-Verds envers les persones nouvingudes

Tot i que les polítiques d'immigració són polítiques transversals, que s'han d'executar des de tots i cadascun dels àmbits d'actuació, hem volgut dedicar-hi alguns apartats específics.

3.4.1. Formació i ocupació

Avui dia els nouvinguts són part essencial del mercat de treball de la nostra economia. Això no obstant, tot sovint presenten una important desigualtat formativa.

Les societats més avançades són aquelles que tenen economies amb treballadors qualificats.

S'han d'engegar polítiques de formació professional ocupacional i aules de formació d'adults. Resulta obvi que aquests cursos han de tenir en compte la dificultat horària d'aquestes persones per adaptar-les a les seves jornades laborals.

Pel que fa a l'ocupació s'ha de lluitar decididament contra els processos d'explotació laboral d'aquesta mà d'obra que avui dia es donen a Menorca, per tal d'assegurar als nouvinguts els mateixos drets laborals que tantes dècades de lluita i suors ens ha costat aconseguir als europeus. I això s'ha de fer per justícia social, però també, i amb això no ens hem de confondre, perquè l'actual sistema sociolaboral europeu ha estat la clau del nostre benestar social i econòmic, i és precisament per això que arriben els nouvinguts.

3.4.2. Habitatge

L'accés a l'habitatge és un dels principals problemes socials d'avui dia i la incidència d'aquesta problemàtica és especialment accentuada en la població més vulnerable econòmicament, entre la qual es troba la població dels nouvinguts.

S'han de realitzar polítiques que facilitin l'accés a l'habitatge dels nouvinguts i en aquest punt és necessari una decidida política d'intervenció pública. Així proposam que l'administració faci d'intermediari i d'avaladora amb la propie-

tat, dels contractes de lloguer de la població nouvinguda. En la mateixa línia l'administració ha d'impulsar la creació d'habitatges de protecció oficial tot assegurant que els nouvinguts en tinguin coneixement i possibilitats reals d'accedir-hi.

3.4.3. Serveis socials

El procés d'incorporació de les persones nouvingudes al cos social passa pel concepte de ciutadania i per la igualtat de condicions, drets i deures.

L'assistència social es fa especialment rellevant i necessària en aquest sector de la població. Els mitjans actualment dedicats als nouvinguts són absolutament insuficients, quasi simbòlics. Es fa necessari bastir una veritable xarxa social amb professionals competents i especialment preparats i motivats, que siguin capaços no sols de tractar problemàtiques sinó especialment de detectar aquelles necessitats que no han estat ni tan sols comunicades però que a la llarga poden esdevenir greus problemes socials.

L'especial formació dels professionals dels serveis socials per aquestes noves demandes (amb habilitats lingüístiques, culturals...), es configura com un dels eixos bàsics de la política d'assistència social. Fins i tot es fa necessari la creació de noves figures d'intermediació i assistència.

3.4.4. Sanitat i salut

La sanitat és un dels serveis públics emblemàtics de l'estat de benestar que hem creat a Europa. I, atès que la salut és un dret fonamental a la nostra societat, el sistema sanitari públic ha de comptar amb els recursos necessaris per atendre la població immigrant.

En aquest sentit s'ha de considerar que la població nouvinguda presenta

especials necessitats sanitàries derivades de les seves circumstàncies socials (pèrdua de familiars i amics, esqueix de les xarxes socials, estrès, experiències traumàtiques). Els principals problemes de salut dels col·lectius d'immigrants vénen derivats de les seves condicions de vida en el país d'arribada.

S'hauran d'assegurar mitjançant el personal necessari la perfecta comunicació entre pacient i personal sanitari. D'altra banda s'hauran de reforçar els serveis sanitaris a les àrees més altament poblades per nouvinguts.

3.4.5. Educació

S'observa com a necessària la dotació de més recursos per atenció a la diversitat escolar, però sens dubte el principal corc i problema a afrontar en l'educació pel que fa als nouvinguts és l'autèntica segregació social i d'origen que es produeix al nostre sistema educatiu.

Resulta obvi en aquest sentit que les polítiques educatives han de passar per més inversió pública i dotació de recursos necessaris en els centres públics i concertats que acullen majoritàriament aquesta població de fills de nouvinguts, menys afavorida econòmicament, i simultàniament s'ha de crear un nou sistema que afavoreixi la distribució proporcional i equitativa dels alumnes, fills de nouvinguts i de no nouvinguts, entre tots els centres escolars.

3.4.6. Altres polítiques.

3.4.6.1. De la plena ciutadania: el dret de vot

Per al PSM-Verds sols hi ha una casta de ciutadans, i aquests han de tenir els mateixos drets i deures. I un dels deures principals que té tot ciutadà és implicar-se i preocupar-se en els quefers col·lectius, i resulta obvi que la primera forma de participació és el dret al sufragi actiu, després d'un temps de residència o d'altres maneres d'acreditar l'arrelament.

S'han de realitzar les reformes legislatives per tal d'assegurar el dret de vot als immigrants.

3.4.6.2. Deures

La plena integració dels nousvinguts suposa la plena igualtat de drets, però també de deures. La ciutadania no és sols un seguit de drets, sinó també de compromisos i obligacions, i una actitud políticament responsable implica l'exigència del respecte i compliment d'aquests deures als nousvinguts. En aquest sentit hem de fer especial èmfasi en aquells valors i drets que han suposat una dura i llarga conquesta a la societat europea, en especial la llibertat d'expressió, pilar bàsic de la societat democràtica, la tolerància, la laïcitat, la pluralitat, la igualtat de gènere, el respecte envers l'orientació sexual..., i en general tots aquells valors i drets que han acabat configurant les societats obertes, tolerants, respectuoses amb els drets humans i democràtiques de la cultura europea.

Són valors i deures als quals no podem ni volem renunciar ni poc ni gens i que han de ser assolits i respectats pels nousvinguts

3.4.6.3. Reforçament de les senyes d'identitat menorquines.

S'han de reforçar les senyes d'identitat que han anat conformant el nostre poble al llarg dels segles (les festes, la cultura popular, la cultura musical...). Però les senyes d'identitat d'un poble no han d'ésser sols les mirades enyoradisses del passat, el que és realment important és que anem creant i bastint un nou imaginari col·lectiu de valors, fets, esdeveniments, caràcters, sistemes socials i polítics, que ens cohesionin com a poble i ens facin sentir orgullosos.

Hem de caminar cap a la interculturalitat per fer possible una societat cohe-

sionada, vertebrada per la llengua i la cultura d'aquí, fer possible el manteniment de la nostra identitat i que, a la vegada, la població immigrant no hagi de renunciar al seu bagatge cultural.

3.4.6.4. Polítiques lingüístiques

En la línia de fomentar la cohesió social, s'han d'implementar polítiques que facilitin el dret dels nousvinguts a aprendre la llengua pròpia del país, el català.

S'han d'entendre aquestes polítiques com a mitjans per possibilitar la plena igualtat social de totes les persones que viuen al país, com un dret dels nousvinguts.

Proposam cursos gratuïts d'acolliment per a adults als pobles i barriades del país i en horaris realistes adaptats a les necessitats d'aquesta població i a les seves jornades laborals, en els quals puguin entendre, conèixer i valorar la llengua i els costums de la seva terra d'acollida. En aquests cursos, a més, se'ls donarà informació dels recursos que tenen al seu abast i nocions de com funciona aquesta societat, per tal que coneguin els seus drets i sàpiguen com i on els han de reivindicar.

Proposam, també, altres mesures complementàries, com un voluntariat lingüístic per oferir les "parelles lingüístiques". Es tracta d'un programa que posa en contacte una persona amb competència lingüística en català i una altra que desconeix la llengua per tal de facilitar la pràctica del català a aquest darrer. I també els intercanvis lingüístics, perquè la població autòctona pugui aprofitar lingüísticament aquest recurs que són els parlants nadius de llengües d'arreu del món.

3.5. JOVENTUT

3.5.1. Formació i integració laboral

Un dels grans problemes del jovent del segle XXI és la seva incorporació al món laboral. D'una banda, és massa fàcil accedir a llocs de treball no qualificats, sovint sobradament remunerats per a joves de 16 anys, que provoca un índex d'abandó dels estudis massa elevat. Aquest fet fa que no es formin ni es preparin per poder anar prosperant i hagin de quedar estancats en feines poc valorades que sovint no compleixen ni les seves expectatives d'autorealització ni els permeten emancipar-se amb prou autonomia. D'altra banda cal una planificació estratègica dels sectors econòmics que cal potenciar per diversificar l'economia i crear o augmentar els mitjans de formació encaminats a formar treballadors qualificats per a aquests sectors. El PSM-Verds vetllarà perquè no s'abusi de la joventut, atès que massa vegades, pel fet de ser joves, se'ls exigeix més rendiment amb sous més baixos.

3.5.2. Associacionisme

A dia d'avui podem percebre fàcilment la falta d'implicació del jovent en el món social. Per poder pal·liar aquesta mancança hem de promoure l'associacionisme juvenil, però ha de ser des dels ajuntaments i no caure en l'error de promoure l'associacionisme des de les administracions públiques més allunyades dels joves, ni de potenciar un associacionisme dirigit. Els joves han de decidir amb qui i per a què es volen associar. I l'Administració simplement els ha de facilitar els tràmits legals i els ha de dotar de mitjans i infraestructures per poder desenvolupar els seus projectes.

S'ha de combatre la idea que no seran escoltats amb veritables canals de participació en la presa de decisió institucional. Només es motivaran per implicar-se a proposar solucions per als problemes de la nostra societat quan vegin que els poders públics donen cos a les seves idees.

3.5.3. Oci

Els joves tenen dret a gaudir del seu temps d'oci lliurement, a divertir-se de la manera que els plagui i on vulguin, sempre que no vulnerin els drets de terceres persones i siguin respectuosos amb els mobles i els immobles públics i privats. Així mateix l'Administració té la responsabilitat de vetllar per la seva salut i integritat amb plans vertaderament informatius sobre els perills que corren: riscos de les drogues (alcohol, cocaïna, drogues de síntesi...); malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats; accidents de trànsit.

3.5.4. Habitatge i emancipació

L'altre gran problema per al jovent, a part del laboral, és el de l'habitatge, des del PSM-Verds hem de garantir l'accés a l'habitatge per part del jovent, fent que les administracions públiques destinin recursos perquè els joves puguin gaudir d'un habitatge digne. Les fórmules són tan diverses com diverses són les situacions del joves, però les solucions passen per frenar l'especulació urbanística, fet que provoca que s'hagi disparat el preu dels habitatges; per apostar per una política d'habitatges de protecció oficial; per crear una xarxa d'habitatges de titularitat pública que es destinin a lloguers de joves amb pocs recursos; per anar cap a un model més sostenible amb la de reutilització d'habitatges no habitats, etc. Una manera imaginativa i innovadora per aconseguir-ho seria signar amb diferents empreses per a la contractació i formació de joves en situació d'atur i amb poca formació professional perquè treballassin en la rehabilitació i reforma dels seus futurs habitatges, tant de lloguer com amb opció de compra. D'aquesta manera es cobreix no només la necessitat de l'habitatge sinó que dones oportunitats als joves d'aprendre un ofici (fuster, electricista, pintor, llanterner, etc...), d'assumir responsabilitats i a la vegada els possibilita una millora econòmica. La posada en marxa d'aquestes polítiques ajudarà a l'emancipació juvenil, perquè puguin veure el seu futur i gestionar la pròpia vida amb independència i responsabilitat.

3.5.5. Propostes d'actuació del Consell Insular en matèria de joventut.

La transferència de les competències en matèria de joventut al Consell Insular de Menorca, fetes el gener de 2007, i l'aprovació del nou Estatut d'Autonomia que defineix la competència en joventut com a pròpia dels Consells Insulars amb capacitat reglamentària, obre un ampli ventall de possibilitats de portar a terme polítiques juvenils adients a la realitat menorquina i que concretam, entre d'altres amb les següents propostes:

Elaborar un pla integral de joventut, que abasti a tots els sectors implicats. (administracions, entitats, etc.) i que defineixi les prioritats per als propers 8 anys.

- Donar suport a la creació del Consell de Joventut de Menorca.
- Convocar un gran Fòrum de la Joventut, que abasti tot el procés d'elaboració del Pla integral de joventut.
- Elaborar un pla intern de joventut, per tal de treballar l'atenció als joves des de tots els departaments del Consell Insular de Menorca.
- Promoure un pla d'espais juvenils, equivalent a l'actual pla d'espais culturals actual, amb una especial prioritat per els espais destinats a l'art en brut (assaig de música, teatre, etc.).
- Elaborar una Mapa d'instal·lacions juvenils (Campaments juvenils, Cases de Colònies i Albergs juvenils) que inclogui les existents i planifiqui les necessitats i prioritats futures.

- Desenvolupar el Reglament de Campaments juvenils aprovar el 2007.
- Crear serveis d'assessorament per als joves, en àmbits com l'associacionisme, el món laboral o l'informació afectivo-sexual.
- Potenciar els Punts d'informació juvenils municipals, com autèntics dinamitzadors de la joventut en cada localitat.
- Promoure la creació de consells municipals de joventut, i plans municipals de joventut.
- Incentivar la contractació de dinamitzadors juvenils als diferents municipis.
- Potenciar i millorar l'actual Xarxa d'instal·lacions juvenils, formada per les cases de colònies de Biniparratx, Son Ganxo, Es Torretó, Santa Eularieta, el campament de Biniparratx, i l'alberg juvenil de Sa Vinyeta.
- Incentivar l'ús de la Casa de Colònies i Campament de Biniparratx, i l'Alberg juvenil sa Vinyeta, perquè puguin estar obertes durant tot l'any.
- Ampliar i consolidar el programa d'oci juvenil de caire preventiu.
- Donar suport a les iniciatives culturals dels joves menorquins, a través del programa Art-jove.
- Crear una web dinàmica i participativa dirigida als joves.
- Promoure la formació destinada a obtenir el títol de director i monitors de d'activitats juvenils.

3.6. ESPORT

Des de la coalició PSM-Verds abordem l'esport des d'una visió multifuncional. Així, per a nosaltres l'esport és un mitjà de relació social i de convivència, per a totes les edats i tots els grups humans, és una activitat de pràctiques saludables per al manteniment d'un nivell físic i mental individual adequat, és una activitat d'oci i distracció, és un instrument educatiu, és una activitat d'integració i també és una activitat professional – una professió- i una pràctica competitiva..

Abordar l'esport des d'aquestes distintes perspectives no vol dir perdre de vista l'esport com un tot i la necessitat de dur a terme una vertadera planificació esportiva, de la qual es despendran polítiques diferenciades però coordinades i coherents. No obstant, sigui quina sigui la vessant de la qual ens referim, si tenim ben clar que totes elles tenen un element en comú: s'ha d'abordar des de la perspectiva educativa i de creixement personal i col·lectiu..

Així, des del PSM-Verds entenem l'esport com una activitat per a tothom i per a totes les edats, a través de la qual els individus o col·lectius es distreuen i es diverteixen, mantenen unes condicions físiques i mentals òptimes, alhora que assumeixen tota una sèrie d'hàbits i pautes de convivència.

Tot i les actuals competències del Consell Insular, promoció esportiva, esport escolar i instal·lacions insulars, en aquests moments, amb el nou Estatut i el desplegament del mateix, podem abastar l'àmbit esportiu des de Menorca i des d'una planificació insular.

Des del PSM- Verds, per tant, plantejarem treballar:

3.6.1. En matèria d'esport escolar i esport amateur

- Consolidar i ampliar programes com Esport en Edat Escolar, en col·laboració amb la resta d'administracions implicades i estudiar la possibilitat

de portar aquest criteri en les activitats esportives de clubs esportius federats en edats joves.

- Promoure entre els infants i joves les diferents modalitats esportives i donar-los a conèixer els llocs on es poden dirigir per practicar determinats esports.
- Treballarem per millorar el coneixement, la formació i les possibilitats de practicar alguns esports minoritaris entre els escolars i la recuperació d'esports autòctons.
- Promourem, en col·laboració amb les altres administracions, programes de bones pràctiques esportives, d'educació en l'esport, a les escoles...
- Promourem un Pla de Millora i ús racional de les Instal·lacions Esportives (tapades i destapades) a les escoles, en col·laboració amb els ajuntaments.
- Treballar per consolidar les línies educatives en esport, adaptades al territori, i potenciar la continuïtat dels estudis.
- Col·laborar i ampliar les ajudes per a les escoles esportives dels clubs i incentivar que elaborin projectes esportius i educatius a llarg termini.
- Treballar perquè les noves activitats esportives amateurs no massives i singulars puguin ésser una realitat a Menorca (tir amb arc, tir amb fona, ping pong, gimnàstica, patinatge, rugbi, esports de la mar...).
- Treballar per oferir una formació constant als monitors, entrenadors i directius dels diversos clubs esportius.

3.6.2. Instal·lacions:

- Consolidarem i ampliarem la implicació i l'aportació del Consell Insular de Menorca en el Pla Territorial d'Instal·lacions Esportives, tenint en compte criteris de complementarietat a fi de crear una xarxa d'instal·lacions suficients, complerta i a l'abast de tots els ciutadans de Menorca.
- Promourem instal·lacions pròpies a nivell insular, l'interès de les quals sobrepassi l'àmbit municipal.
- Concloure i adaptar el Pla Insular d'Instal·lacions Esportives als criteris del PTI.
- Promourem la gestió mixta d'algunes instal·lacions esportives: gestió i finançament compartit i en col·laboració amb clubs, entitats i federacions esportives.
- Treballar, conjuntament amb els municipis, per detectar les necessitats de noves instal·lacions esportives, necessitats de manteniment i millora i la possibilitat de recerca de noves fonts de finançament

3.6.3. Promocions i Patrocinis:

- Promourem línies de suport directe i indirecte a les entitats i clubs esportius i la revisió dels criteris.
- Promourem nous programes, en col·laboració amb els ajuntaments i el Govern Balear, per dur a terme vertaderes inversions en matèria esportiva.
- Promourem la col·laboració i participació, conjuntament amb els ajunta-

ments i el Govern Balear, en el patrocini d'esdeveniments esportius singulars i participació i sol·licitud de fases d'ascens del equip menorquins.

- Esport i Turisme: promourem el turisme esportiu com un dels instruments per trencar l'estacionalitat i la homogeneïtat del producte turístic i com a font de finançament i ús racional de les instal·lacions esportives existents.

3.6.4. Esport professional i semi-professional:

Des del PSM-Verds entenem que aquesta pràctica esportiva l'hem d'abordar des d'una òptica més enllà de l'esportiva. Així:

- Treballar per la recerca de fonts de finançament, més enllà dels fons esportius, per tal de crear una sinèrgia entre activitat esportiva professional i la promoció turística, de l'illa i de les diversos municipis.
- Treballar perquè els clubs esportius professionals treballin per les canteres i ajudin a apropar gent, principalment joves, a les pràctiques esportives.
- Crear una mesa de clubs professionals i semi-professionals per treballar en la planificació conjunta d'activitats, necessitats, com a intercanvi d'experiències i recerca de solucions a problemes comuns.
- Treballar per intentar coordinar l'ús d'instal·lacions esportives a nivell professional i no professional, tenint ben present les necessitats d'una i altres activitats.
- Identificar i esbrinar les possibilitats de noves activitats professionals a l'illa de Menorca per desenvolupar, de manera adequada, un pla de necessitats humanes, financeres i d'instal·lacions i les seves possibilitats a l'illa de Menorca.

- Treballar per desenvolupar les noves activitats i serveis que envolten l'esport professional a Menorca, mèdics, fisioterapèutics, educatius, formatius, etcètera i fer-ne partícips a la resta de sectors esportius (oci, salut, educatius, escoles..) i a la resta de menorquins.
- Treballar per poder aconseguir finançament i serveis per ajudar a les famílies i esportistes joves que abandonen l'illa per tal d'intentar dur a terme una activitat esportiva professional fora de l'illa (puguin seguir els estudis, accés a l'habitatge...), ajudant-los a datar-se de la millor manera al nou lloc de residència.

3.6.5. Medicina Esportiva:

- Promoure i ampliar el programa de revisions bàsiques que du a terme el gabinet de medicina esportiva.
- Promoure i donar a conèixer, entre els distints àmbits esportius, la realització de proves d'esforç.
- Promoure programes de medicina esportiva preventiva a través de conferències, xerrades, edició de materials...
- Potenciar els serveis de medicina esportiva, de professionals en medicina esportiva, l'accés a la mateixa, i les instal·lacions de medicina esportiva.

3.5.6. Altres Polítiques:

- Treballarem per crear un marc de col·laboració estable entre el Consell Insular de Menorca i les delegacions de les federacions i clubs menorquins.
- Promourem la Formació contínua dels professionals de l'esport, conjuntament amb les altres administracions implicades i amb l'Escola Balear de l'Esport.
- Promourem polítiques d'esport transversals i la introducció i promoció de les polítiques esportives en els serveis que dona el Consell Insular de Menorca en altres àrees de la seva competència: menors, tercera edat, dones, discapacitats, toxicòmans.....
- Promoure programes esportius com a instrument d'integració i reinserció social.
- Promoure la creació d'escoles insulars de la Delegació Balear de l'Esport, per millorar l'estructura esportiva i formativa insular, o plantejar la probabilitat de crea un institut de l'esport insular que pugi desenvolupar i coordinar tant activitats professionals, de tecnificació com amateurs.
- Potenciar les activitats i serveis esportius des de la perspectiva de la salut i la prevenció de malalties i com a mitjà de recuperació d'alguna d'elles.
- Treballar per que el sector de la salut i l'esport es coneguin i puguin coordinar les activitats esportives- salut, necessitats d'instal·lacions esportives i útils per la salut i possibilitats de noves activitats i campanyes que es poden dur a terme d'una forma conjunta.

4. MODEL ECONÒMIC, COHESIÓ SOCIAL I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

4.1. EIXOS BÀSICS DEL MODEL ECONÒMIC

Des de la coalició PSM-Verds aspiram a la consecució per a les Illes Balears, i en especial per a Menorca, d'una política econòmica que serveixi per a la modernització i, la creació d'unes estructures àgils, eficaces, ecològicament sostenibles i respectuoses amb l'entorn natural. Per això el nostre principal objectiu és seguir construint un model econòmic diversificat, equilibrat, just i sostenible.

- Una revisió del model econòmic que persegueixi compaginar el manteniment dels nivells actuals de renda i una millor redistribució de la mateixa amb el màxim respecte a l'entorn.
- El manteniment del sector agrícola i ramader com a aposta estratègica.
- L'aposta per la diversificació econòmica potenciant les indústries manufactureres existents i apostant per noves branques de producció adaptada als recursos de Menorca, en l'aprofitament de residus, amb la producció energètica i tecnològica. Nous sectors d'ocupació.
- La Millora del model turístic actual: qualitat en destí, diversificació, massificació i desestacionalització.
- El compromís ferm a favor de la sostenibilitat i el paisatge com element clau de competitivitat; factor singular de la illa i actiu de futur.
- L'impuls del capital humà i capital social: factor decisiu de desenvolupament.
- L'Aposta per les infraestructures silencioses i l'aprofitament de les mateixes com a eines de gestió: xarxes de telecomunicacions, us de les TIC.
- La integració dels Menorquins en l'ús i gaudi dels serveis turístics insulars i del medi ambient de Menorca.
- Insularitat: costos i avantatges.

4.2. REFLEXIÓ SOBRE LES DADES ECONÒMIQUES DE MENORCA

Són fiables les dades econòmiques de Menorca? Aquesta és una qüestió molt ambigua, més, en un context de creixent globalització. No obstant, encara té sentit parlar d'economia municipal, insular o balear, per tal de valorar i avaluar els trets característics de cadascuna d'elles, compara-les i analitzar-ho en un marc més general. És cert que l'economia ha sofert un procés de mundialització i on, causes i afectes, no s'entenen sense observar el món que ens envolta, però molts cops les causes són externes i les respostes internes, pròpies, de Menorca i per això, cal tenir clar que som?, que tenim?, què sabem? de quins mitjans disposem? que fem?

I, en les respostes seran més apropiades si tenim present que depenen d'una combinació de variables: diferències en les dotacions de recursos, la geografia d'un territori, diferències en l'especialització productiva, l'acumulació de coneixements i el saber fer i ésser, el capital social, en les organitzacions socials i culturals, la força del treball, etc... La combinació d'aquestes variables poden fer agafar, davant una crisi, una cruïlla una situació desfavorable, un camí o un altre.

Qualitat de les dades

D'altra banda, per poder avaluar les situacions, és interessant poder " Co-nèixer, de la forma més acurada possible l'estructura econòmica del nostre entorn. Això es imprescindible per a que tots ciutadans, treballadors, empresaris, consumidor, polítics pugui prendre les decisions més adequades en cada moment".

Tot i que la veracitat de les dades i l'intent d'explicar una situació econòmica determinada depèn d'un conjunt de dades i indicadors que siguin valuables i comparables (entre ells i amb les dades de l'entorn), com a mínim els hi hem de demanar que l'obtenció de les dades i el tractament metodològic del mateix no distorsionin la informació ni perdin que donen una vegada es desagreguen per illes, municipis... És a dir, tenim un problema, encara, de qualitat de dades.

I, exactament, això és el que passa quan analitzes les dades Insular i Municipals de l'illa de Menorca, tot i que en els darrers anys, els desenvolupaments de la informació estadística referida a àrees petites ha permès avançar de forma progressiva en un major i millor coneixement de la realitat econòmica. Com hem dit, dades sobre Menorca n'hi ha moltes, i moltes d'elles ens mereixen molts de dubtes, però encara hi ha més lectors i interpretadors de les mateixes. És a dir, dues persones que interpreten unes mateixes dades poden arribar a conclusions molt diferents.

No obstant, per exemple, a l'informe econòmic i social de les Illes Balears del 2005, a la introducció ens diu:

"Les Balears, a pesar d'avançar part davall de la mitjana de l'Estat (3,4%), vàrem registrar una taxa de creixement (2,2%) que, a més de superar en dinamisme la que s'havia anotat al passat exercici (1,5%), va satisfer l'objectiu de mantenir i, sobretot, de consolidar el procés de reactivació econòmica iniciat l'any anterior. (...) impulsat per un nou ascens de la construcció (3,1%), la reactivació dels serveis (2,1%), la trajectòria moderada però continuada de l'activitat industrial (1,6%) i els tímids registres de creixement del sector primari (0,9%).

De la mateixa manera, la desagregació de territorial del creixement econòmic balear (..) evidencia la consolidació de la reactivació econòmica a Mallorca (2,3%) i la sensible recuperació de Menorca i les Pitiüses, tot palesant un registre idèntic de creixement (1,5%).

Quan entrem en la desagregació de les dades ens diuen:

" Menorca va compartir el furgó de coa del creixement econòmic a les illes amb les Pitiüses (..), circumstància que, amb tot, va permetre oferir els primers senyals de reactivació a l'illa menorquina. (..) En aquest sentit, el sector terciari, responsable d'un 71,6% del VAB menorquí, va registrar l'augment més petit de tots els sectors i de totes les illes (1,2%).

(..) El fort dinamisme de la construcció (2,9%), va ésser contrarestat per l'estancament de la indústria (1,4%) i l'apatia dels serveis , fet que va impossibilitar un major impuls a l'activitat agregada, que va situar-se ser dècimes part davall de la mitjana balear (2,2%)."

És el mateix generar riquesa (PIB elevat) que gaudir de la riquesa?

Per acabar, hi ha una altra qüestió que cal tenir ben clara. Molts cops hem sentit a dir la següent: " La realitat socioeconòmica de les Illes Balears, i Menorca, no és tant bona en quan a benestar com diuen les xifres i estadístiques econòmiques. És més, tendim a empitjorar".

És per això que des del PSM-Verds molts cops ens preguntem si el creixement econòmic és sinònim de desenvolupament. I, desgraciadament, arribem a la conclusió que això és mentida.

És més, quan un fa l'esforç de d'ajuntar les dades d'evolució econòmica clàssica (PIB, Renda disponible, taxa d'Artur i d'ocupació...) amb altres dades socioeconòmiques potser ens emportem una imatge diferent de la inicial.

Així, per exemple, l'informe també ens diu:

" Turisme: (...)el grau d'ocupació als hotels de Menorca en el conjunt de l'any (74,5%) va ésser el més elevat de l'arxipèlag. (...)L'índex d'ingressos hotelers (IIH) (...) les Balears no varen escapar a la tendència de desacceleració d'aquest índex, comuna a la majoria de regions espanyoles (..) En aquest context els ingressos percebuts pel sector de l'hoteleria de les illes varen registrar un creixement del 2,5 %, que tot i superar la mitjana nacional (1,7%) (..).

" Habitatge: (...) el preu mitjà de l'habitatge lliure al mercat va continuar mantenint-se en nivells força elevats, que arribaren a superar els 2.000€entre quadrat(..). Mantingueren, un any més, la quarta posició en el rànquing autonòmic(..)El parc d'habitatge de les Balears va continuar ampliant-se (..)

no va permetre alleugerir les dificultats de les famílies alhora d'accedir a l'habitatge. (...) L'evolució del parc d'habitatges no va repercutir en una millora de les facilitats d'accés, a causa sobre tot de l'evolució a l'alça del preu...). Aquestes dificultats, foren importants sobretot en el cas de col·lectius més sensibles, els joves i es famílies amb menys ingressos.(...)(..) La distribució de l'ús dels habitatges suposa una proporció elevada d'habitatges secundaris (20% del parc residencial), acompanyat d'una no menys elevada proporció d'habitatges buits (17,5% sobre el parc).

" Renda familiar anual: Les Balears es varen situar en tercer lloc en dificultats d'accés a l'habitatge, amb un esforç brut mitjà del 47,9%. A la situació de les Balears, envers la resta de l'estat, hi va influir el fet que la renda familiar anual se situà per sota la mitjana estatal, mentre que el preu de l'habitatge s'hi va mantenir per sobre.

" Desigualtat: Aquest fet consagra una de les característiques pròpies de les illes, que és l'elevada desigualtat econòmica i social dels seus habitants, que aparentment es va incrementant en l'actualitat després de més de quinze anys de convergència social i econòmica"

" Demografia: Les Balears es van situar en tercer lloc en taxes de creixement demogràfic (2,9%). (...) El pes de la població estrangera empadronada en el conjunt de l'Estat va ésser del 8,5%, amb percentatges molt elevats en el cas de les Balears (15,9%).

"Densitat de població: En el conjunt de les Balears es varen assolir els 197,9 habitants per quilòmetre quadrat, més de doble de la densitat estatal (87,3 hab/km quadrat). Per Illes, Mallorca va presentar la més elevada (214) i Menorca (124,9)(..).

"Sistema Sanitari: (...) el sistema sanitari a les Balears va patir una infradotació en sanitat a causa de l'increment de la població i als dèficits històrics d'inversions en infraestructures i equipaments" " Així les Balears amb 1.043 €varen

continuar per davall de la majoria de comunitats autònomes en termes de despesa per càpita.(..) el pes de les persones considerades “sense recursos” va suposar un 4,5 % sobre el total, lleugerament superior al de l’any anterior.(..) un descens de la taxa de llits per habitant, que va descendir a 3,6. Aquesta reducció situa Balears per davall de la taxa d’entre 8 i 10 llits recomanada per l’Organització Mundial de la Salut. (..) L’increment de l’oferta de places (..) va incidir en l’escassetat d’alguns professionals sanitaris especialitzats, sobretot en els àmbits de l’anestèsia, ginecologia, pediatria, oftalmologia...

“ Educació: Aquest increment de recursos (..) va pal·liar en part el tradicional dèficit de la despesa educativa a les Balears. (...) En el costat oposat es troben les Balears, que amb un PIB per càpita alt, presenta un resultat educatiu insuficient. (...) La incidència de l’abandonament dels estudis un cop superada l’etapa obligatòria és un dels problemes que més afecten al rendiment escolar a les Balears. (..) La comparació entre comunitats autònomes, en termes de percentatge de despesa educativa sobre el PIB, permet observar que les Balears (,8%), va ésser la comunitat en menys despesa pública relativa.(...) La taxa d’alumnes universitaris per cada 1000 habitant a les Balears va ésser de 14,3, la més baixa de l’Estat i molt per davall de la mitjana (29,5).

“Medi ambient: (...) l’elevat consum de recursos materials, la generació de residus i l’increment d’espècies catalogades i amenaçades esdevenen clares manifestacions de la incidència negativa de l’activitat econòmica sobre les ecosistemes. (...) L’evolució constant del consum d’energia va ésser el principal factor d’augment de les emissions de gasos d’efecte d’hivernacle a les Balears. Per sectors, l’àmbit domèstic (40,4%) i el sector serveis (38,4) produeixen la major part de les emissions.

“ Ús del català: Les dades de la darrera enquesta disponible sobre hàbits lingüístics dels joves de les Balears palesen que la major part de la població d’entre 15 a 29 anys reconegué que no s’expressava tant bé en català com en castellà, malgrat que la major part reconeixen saber parlar i escriure en català. (...) Destaca una major presència del català en els municipis de menys pes .

(..) Pel que fa a l’ús es destaquen els baixos nivells d’ús del català a la majoria d’àmbits. Assoleix el seu valor màxim en l’àmbit familiar, seguit de l’àmbit dels amics i el lloc de treball o estudis, mentre que només un 8,9% dels joves empraven el català en tendes i comerços.

Estacionalitat i dades

A tot això, en el cas de Menorca tenim una dificultat afegida: hi hem de reconèixer el biaix que produeix sobre els indicadors l’efecte de l’estacionalitat i l’impacte del turisme i els turistes sobre les dades. O, per l’altre banda, hem de fer supòsits i extrapolacions sobre les dades anuals.

Així per exemple, (..) un descens de la taxa de llits per habitant, que va descendir a 3,6. Aquesta reducció situa Balears per davall de la taxa d’entre 8 i 10 llits recomanada per l’Organització Mundial de la Salut.

Aquestes dades són anuals, però què passa el 15 d’agost respecta a la disponibilitat de llits? Llavors, hi hem de tenir en compte que en aquest moment a Menorca hi duplicam la població resident. Llavors, la disponibilitat de llits per persona és molt més baixa encara. Tot això , ho haurem de tenir present alhora d’analitzar dades, d’aplicar polítiques, de fer previsió de dotació de serveis i recursos, etcètera.

Existeixen altres indicadors?

Així, en el cas de Menorca, des del PSM-Verds, estem convençuts d’una cosa: “ no és el mateix generar riquesa que gaudir de la riquesa. Més encara, quan patim una situació de dèficit d’inversió en infraestructures i serveis bàsics (sanitat, educació , transport, accés als recursos bàsics..), degut a que la decisió d’invertir en aquests serveis s’ha basat en la Renda per càpita i degut a que hem i seguim patint un alt nivell d’espòli fiscal (tenim una de les balances fiscals més negatives i elevades de tot l’Estat Espanyol).

Així, quan des del PSM-Verds, parlem de Benestar, a més del PIB, també parlem de totes aquestes coses: l'actual sistema econòmic basat en una economia estacional i de temporada i amb una productivitat baixa, existeix una mala redistribució dels guanys i de la riquesa, hi ha un increment de la immigració i la manca d'integració a la societat insular, hi ha una mala financiació autonòmica i un dèficit històric en serveis bàsics (sanitaris, educatius, de transport...), hi ha sectors amb una elevada precarietat laboral, hi ha una caiguda de la renda per càpita degut al diferencial de preus, no s'incorporen els costos ambientals, el consum dels recursos naturals, la degradació i/o destrucció dels recursos naturals i les externalitats negatives d'una economia, tenim problemes en les condicions d'accés a l'habitatge, tenim una taxa d'abandó del estudis important, etcètera... ..

I, ho fem així, per què, per exemple, un país podria seguir un model de desenvolupament destructor dels seus recursos naturals, degradador del seu medi ambient, i tenir alhora un excel·lent PIB; perquè el PIB ignora la majoria dels efectes negatius indesitjables del sistema, que molts dels països avançats tendim a exportar cap a altres menys afavorits, i per tant és fomenti un desenvolupament insostenible.

És per això, que avui en dia, s'estan començant a utilitzar uns altres indicadors, que des del PSM-Verds, intentarem que siguin més coneguts i normals a Menorca, que, per un costat, corregeixin o matisin els clàssics es dades clàssiques o els complementin. Indicadors com l'índex de desenvolupament humà (IDH), creat l'any 1990 pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), intenta mesurar el nivell de desenvolupament dels diferents estats del món a partir del càlcul ponderat dels tres indicadors següents corresponents a les tres variables abans esmentades (economia, educació, salut). D'altra manera, podem parlar de la Petjada ecològica (o altres indicadors medi ambientals), que és una indicador que intenta mesurar de la sostenibilitat del desenvolupament en una regió. La "comptabilitat verda" , que intent incorporar els costos i beneficis medi ambientals de les distintes actuacions i el còmput d'externalitats. El Balanç Social i Memòria de Sostenibilitat de les empreses, per intentar tenir una imatge de l'empresa que aglutinen els tres elements de la sostenibilitat: Econòmic: despeses per nòmines, creació de llocs de feina, productivitat laboral,...; Social: salut i seguretat laboral, estabilitat dels treballadors, drets laborals,...; Medi ambiental: impacte dels processos, productes i serveis sobre l'aire, l'aigua, la terra, la biodiversitat i la salut humana.

4.3. MENORCA NECESSITA UN MODEL PRODUCTIU PROPI

Des del PSM-Verds, tenim ben clar que un programa electoral és una document d'intencions i actuacions que volen transmetre credibilitat i claredat als ciutadans. És per això, que per explicar el model econòmic del PSM-Verds, ens agradaria situar als ciutadans.

El camí recorregut

Si hi ha una cosa clara al llarg de la història econòmica és que els menorquins han estat capaços d'adaptar-se a les distintes situacions i necessitats de cada moment i han sabut cercar i donar una resposta a les distintes situacions de crisi en les s'han hagut d'enfrontar. Aquesta combinació d'iniciativa empresarial, bagatge heretat, una idiosincràsia cultural i tradicional i una relació home natura peculiar i pròpia, han premés assolir, a dia d'avui, una relativa posició de benestar i qualitat de vida en comparació a les àrees del seu entorn.

Durant tot aquest temps es demostra com l'economia insular es capaç d'adaptar-se a les situacions que esdevenen al seu entorn tant proper com l'entorn global actual. No obstant, ens queden tota una sèrie de reptes a assolir.

“Per a Menorca el comerç exterior ha tingut sempre una funció estratègica de primer ordre. Les crisis, que seran sempre transitòries, esdevenen precisament quan es veuen afectats els vincles comercial amb l'exterior.

Com bé diuen varis historiadors econòmics “ és precisament la capacitat de trobar una resposta adient als reptes que planteja cada situació de crisi la que permetrà als menorquins superar les conjuntures adverses”. Així, “serà la resposta a la crisi serà el motor de les diverses transformacions de l'economia insular”. I “ si la crisi tenen la seva gènesis principals en els factors exògens, és a dir, que es degut a causes que provenen de fora, les respostes seran primordialment endògenes, és adir, que provenen de dintre.

Però, entre les causes de l'èxit cal no negligir el factor humà i la forja, durant segles, d'una cultura de mercat; l'existència d'homes d'empresa emprenedors

i dinàmics. I, aquests substrat humà i cultural no es crea d'un dia per l'altre. El seu èxit rau en què foren capaços de vendre, successivament, llana, blat, sabates, bijuteria i, més tard, vacances turístiques, precisament quan el mercat demanava aquests productes.

No es tracta d'una dinàmica de ruptures espasmòdiques d'insularitat seguides de replegaments autàrquics, com de la persistència d'una vocació d'obertura exterior i d'una cultura de mercat que permeté als menorquins superar situacions de crisi. D'adoptar, en definitiva, una opció vàlida davant de cada cruïlla històrica.

Els factors institucionals, socials, culturals i polítics es combinen d'una manera singular i constitueixen un element causal dels desenvolupaments, encara que siguin difícils de quantificar. Les capacitats generades resulten essencials a l'hora de donar resposta positiva dels agents econòmics davant les conjuntures adverses. El factor humà és, en aquest context fonamental; i ha resultat decisiu pel desenvolupament de Menorca.”

Tal com diuen Guillem López i Joan Rosselló “ la història dels pobles es fa de petits avatars i d'un capital social determinat. Els primers, els marquen circumstàncies i polítiques. El segon, és un pòsit de coneixement, de saber fer, que es transmet de pares a fills, i que està molt lligat a com n'és, de deixondit, un poble davant les cruïlles.

“ De la mateixa manera, l'existència d'una força de treball ensinistrada i versàtil ha estat un factor fonamental. Ara bé, a l'empresari illenc, històricament, no ha apostat tant per les innovacions tecnològiques com per l'ampliació extensiva dels mercats.

En tot cas, una qüestió comença a estar clara: el capital acumulat (habilitats polítiques, actituds econòmiques, coneixements del mercats, capacitat organitzatives ...) i les rendes de situació, i no la dotació clàssica de factors (energia, primeres matèries, capital, tecnologia, etc.) són la clau del creixement econòmic menorquí al llarg dels segles.

No obstant, cal tenir present que “ A causa de factors extraeconòmics, l'aprofitament de les oportunitats disponibles, no és igual per a totes les societats. La capacitat social d'absorció de tecnologies, de nous coneixements i de noves ocupacions és distinta i condueix a resultats diferents”.

Quin és el futur de l'economia menorquina?

No fa molts anys es parlà de l'existència d'una “via menorquina de creixement”, com a model de desenvolupament, diferenciada del model de la resta d'illes. D'una fotografia estàtica de models de creixement diferents, en un moment determinat, amb intensitats de creixements diferents i en retards en el temps.

Aquesta explicació estàtica configurava un solvent sector manufacturer industrial al costat d'una agricultura connectada amb el sector secundari (activitats poc intensives en tecnologia, amb una utilització important de treball, amb baixos salaris i que tenen el mercat extern com a referents), amb un procés menys agressiu per l'entorn medi ambiental que el de les illes veïnes, Mallorca i Pitiüses., on el sector terciari era l'esperança a tots els mals i donava entrada a la “Balearització”.

L'explicació a aquest fet són molt diverses, no obstant al final, la tendència que seguí l'Illa de Menorca fou la mateixa de la resta de les Illes, terciarització. No obstant, la terciarització de Menorca encara manté uns trets distintius i particulars de l'illa que la diferencien del procés de “Balearització” pur i dur.

Avui, sembla que ens trobem en un moment en el qual al model de creixement de la l'Illa de Menorca s'hi poden identificar una sèrie de variable i paràmetres econòmics i ambientals que un altre cop la poden diferenciar del model de la resta d'illes: “Menorquinisme econòmic” enfront de “Mallorquinisme econòmic” o “Balearització”.

En aquest sentit, cal destacar que la gran part de la renda generada a Menorca

prové ja avui dia del sector turístic (directe o indirectament), amb una forta diversitat de processos de decisió i dels agents prescriptors del mateix, tot i que hi ha la tendència a agregar els operadors turístics i a un cert augment del turista individual. I, tal i com diuen diversos experts: “ Tot i això, en aquests moments, hi ha un problema de competitivitat que pot estar patint Menorca i que poden afectar al nivell de benestar. Per això sembla recomanable realitzar una revisió del model econòmic actual”.

Tot i que no és senzill a un canvi radical i a curt termini del model que ha seguit l'economia en els darrers anys, si podem apostar per un compromís decidit per introduir, a poc a poc, certs canvis.

Si es així, quins són els reptes que tenim ? Quines estratègies hem de seguir per aconseguir que aquest model es reafirmi? Som a temps de treballar pel reafirmar el “model menorquí”?

El futur planteja nous reptes , com ja hem comentat, en un escenari cada cop més globalitzat i competitiu i que cada cop canvia més ràpidament. Per aquest motiu, no només podem esperar que la resposta a aquests canvis la donin només els empresaris i administradors, com en molts moments de la història econòmica van fer. Tal i com alguns autors, “ fins ara el capital humà ha estat capaç de donar una resposta encertada davant cada cruïlla econòmica, ho seguirà essent en el futur?. Avui dia, la resposta la tenim tota la societat menorquina.

No obstant, baix l'òptica del PSM-Verds, hi ha tota una sèrie d'eixos, per als quals, inexorablement ha de passar el model de desenvolupament econòmic de l'Illa de Menorca si volem que aquest model sigui sostenible en el temps. Així, s'ha de perseguir:

- La revisió del model econòmic que persegueixi compaginar el manteniment dels nivells actuals de renda i una millor redistribució de la mateixa amb el màxim respecte a l'entorn.

- El manteniment del sector agrícola i ramader com a aposta estratègica.
- L'aposta per la diversificació econòmica potenciant les indústries manufactureres existents i apostant per noves branques de producció adaptada als recursos de Menorca, en l'aprofitament de residus, amb la producció energètica i tecnològica.
- La Millora del model turístic actual: qualitat en destí, diversificació, massificació i desestacionalització.
- El compromís ferm a favor de la sostenibilitat i el paisatge com element clau de competitivitat; factor singular de la illa i actiu de futur.
- L'impuls del capital humà i capital social.
- L'Aposta per les infraestructures silencioses i l'aprofitament de les mateixes com a eines de gestió: xarxes de telecomunicacions, us de les TIC.
- La integració dels Menorquins en l'ús i gaudi dels serveis turístics insulars i del medi ambient de Menorca.

4.4. EFECTES COLATERALS DEL MODEL DE DESENVOLUPAMENT ACTUAL A MENORCA

- Dependència sectorial: Existència d'una economia terciaritzada, baix l'hegemonia del subsector turístic. Transvès de k humà i econòmic cap al sector terciari.

- Treball: Elevat diferencial en les taxes d'activitat, ocupació i atur per sexes; Manca de treball qualificat.

- Dependència exterior: economia depenent de la provisió exterior, amb un major volum d'importacions que d'exportacions. Tendència a l'especialització en subsectors de major dependència exterior i de poc valor afegit?

Mancança i dependència de la provisió externa dels mitjans de producció o imputs i, per tant, sobrecost econòmic derivat del transport, de manera important en mercaderies pesades o voluminoses, efecte major en el sector primari i indústria.

- Pressió damunt el rústic: Tot i els esforços en la ordenació urbanística, a Menorca encara ens trobem amb: Progressiu assentament de la població en zones allunyades dels principals nuclis urbans i turístics, amb predomini de residència disseminada i de baixa densitat. Privatització de l'espai agrari i reconversió en espai residencial. Cost del terreny rural com a terreny de residència. Mercat globalitzat de segona residència. Urbanització difusa de l'espai rural. Elevada pressió del mercat immobiliari en zones rurals per l'adquisició de residències secundàries, provocant un augment important del preu del sol. Procés de terciarització de l'economia rural i forestal. Transvès del sol agrari cap al sol industrial i turístic i d'oci. Pressió per expandir les infraestructures cap a espais rurals i zones naturals, amb la conseqüent pèrdua de riquesa.....

- Activitats econòmics i laborals a partir dels efectes col·laterals: generació de valor.

- Efectes col·laterals positius.

4.5. EL MODEL ECONÒMIC QUE PROPOSA EL PSM-VERDS

Des del PSM-Verds aspiram a la consecució d'una política econòmica que serveixi d'eina per a la modernització de Menorca, que permeti la creació d'unes estructures àgils, eficaces, ecològicament sostenibles i respectuoses amb l'entorn, i que sigui un vertader motor del desenvolupament humà de la illa. I, òbviament, baix el nostre parer, aquest només serà possible amb un model econòmic equilibrat, just i sostenible.

Entenem, per tant, que el model econòmic de Menorca ha de perseguir, per damunt de tot, aquest objectius:

- Compaginar el manteniment dels nivells actuals de renda amb una millor redistribució de la mateixa i el màxim respecte a l'entorn.
- El manteniment del sector agrícola i ramader com a aposta estratègica.
- L'aposta per la diversificació econòmica potenciant les indústries manufactureres existents (El calçat, la marroquineria, la bijuteria, la indústria del moble i els productes agroalimentaris..) i apostant per noves branques de producció adaptada als recursos de Menorca, el medi ambient, en l'aprofitament de residus, amb la producció energètica i tecnològica, plataforma digitals, etc.. En definitiva, explorar els nous jaciments d'ocupació.
- La Millora del model turístic actual: qualitat en destí, diversificació, massificació i desestacionalització.
- El compromís ferm a favor de la sostenibilitat i el paisatge com element clau de competitivitat; factor singular de la illa i actiu de futur.
- L'impuls del capital humà i capital social: factor decisiu de desenvolupament.
- L'Aposta per les infraestructures silencioses i l'aprofitament de les mateixes com a eines de gestió: xarxes de telecomunicacions, us de les TIC.

- La integració dels Menorquins en l'ús i gaudi dels serveis turístics insulars i del medi ambient de Menorca.

- Defensarem el teixit productiu autòcton que integren les microempreses, així com les petites i mitjanes empreses, perquè constitueixen la base sobre la qual es basa una part important de la nostra economia.

- Insularitat: apostar per empreses on els costos d'insularitat no siguin la seva gran desavantatge i desenvolupar aquelles activitats que puguin aprofitament els avantatges de la insularitat. No obstant això, també treballarem per minimitzar els costos de la insularitat, a nivell general.

Perseguir aquests objectius precisarà d'una sèrie d'actuacions comunes i transversal en tots els sectors. Així, l'orientació transversal de la política econòmica del PSM-Verds passarà per:

- Millorar la formació dels professionals a tots els nivells, no podem avançar en el camí de la competitivitat si no disposam de personal altament qualificat, tant pel que fa als treballadors com als quadres directius. Per això hem de potenciar la Formació Professional i els cursos formatius impartits amb fons públics per reorientar-los cap als sectors econòmics que es considerin estratègics.

- Promoure la competitivitat dels productes i empreses de les Illes Balears a partir del foment de les inversions en R+D+I. Les societats avançades són les que tenen capacitat d'innovar i produir en les millors de les circumstàncies tot adaptant-se a les noves tecnologies. La universitat, les empreses i les administracions públiques han d'establir els àmbits de col·laboració per impulsar totes les iniciatives que en aquest camp siguin viables.

- Fomentar la qualitat en la gestió empresarial serà un dels objectius principals de la nostra gestió. Necessitam harmonitzar l'oferta dels diferents sectors productius i prestadors de serveis amb allò que demanden d'ells els consumidors.

dors per disposar d'una infraestructura sòlida i dinàmica per encarar els reptes del futur. Per això intensificarem els plans d'introducció de les normes ISO i de qualitat total.

- Treballar per guanyar la batalla del mercat interior i els mercats propers i aconseguir que la gent amb un lligam personal o emotius amb la nostra illa pugui triar uns productes que sap que són fets aquí i que reverteixen en la creació de feina i riquesa al seu entorn. Per això hem d'intensificar l'orgull pel consum d'aquests productes que ens donen identitat de país.

- Aconseguir la identificació dels productes illencs amb propostes de qualitat és el nostre objectiu, difícilment podrem competir en quantitat a un territori tan petit com el que tenim per això l'única garantia que tenim és la d'oferir els productes més selectes o productes on el valor afegit sigui el treball artesanal, la producció en sistemes ecològics o que incorporin valors històrics, cultural, socials i lingüístics propis. Això vol dir activar les denominacions d'origen, el

disseny, i totes aquelles activitats que tinguin un alt valor afegit.

- Donarem suport a la capacitat emprenedora motor de noves iniciatives empresarials, millora o manteniment de les actuals, que analitzi el futur i que sigui la base on es sustenti l'economia menorquina en moment de crisi.

- Promourem l'autonomia de les persones en creació dels seus propis llocs de treball, fomentant l'autoocupació i el paper dels autònoms. Tenim una societat molt dinàmica, en la qual la iniciativa individual en alguns aspectes és la millor solució per donar resposta a tota una sèrie de tècnics, professions liberals o persones que desitgen establir un negoci pel seu compte, tots ells han de disposar de l'assessorament i els recursos que els ho permetin, d'acord amb les possibilitats de les seves propostes.

- Hem d'incorporar els sectors econòmics factors decisius com el marketing, la moda, el disseny, la informàtica...

4.6. DIVERSIFICACIÓ I EQUILIBRI ECONÒMIC

4.6.1. Sector agrari: Agricultura i ramaderia

Per primera vegada en molts anys, durant aquest darrer any agrari no s'ha tancat cap explotació, trencant la tendència a la baixa del nombre d'explotacions. No obstant, la disminució que s'havia produït del nombre d'explotacions no s'havia traduït en una baixada paral·lela de la Superfície Agrària Útil (SAU), sinó que sovint els terrenys dels llocs que deixen de constituir una explotació activa passen a integrar-se en altres explotacions com a noves unitats de producció. En termes de superfícies, per tant, ens trobam davant d'un procés de concentració.

Així, la indústria lletera ha esdevingut un sector fonamental per al camp menorquí, consolidant-se al llarg dels anys, i convertint-se'n en el pilar bàsic. A l'actualitat, Menorca compta amb una gran indústria de transformació orientada a la producció de l'anomenat "formatge condiment" que, disposa d'un substitutiu en la seva matèria primera molt més competitiu que la que pot dispensar l'illa, i que elabora un producte molt estandaritzat i de poc valor afegit. És la indústria que absorbeix –amb diferència- la major part de la producció lletera menorquina. Raó per la qual les fluctuacions a la baixa dels seus inputs bàsics (formatge i quallada) repercuteix àmpliament –de forma negativa- en el conjunt del sector agro-ramader.

Per l'altre costat, es disposa d'una indústria de transformació orientada a la producció del formatge amb Denominació d'Origen Maó-Menorca. Es tracta d'un producte de major qualitat i valor afegit, la comercialització del qual ha anat creixent any rere any, fins a situar-se en el segon lloc –en vendes absolutes- en el mercat de DO de l'Estat. Així i tot, i malgrat tractar-se d'una DO potent quantitativament, el seu àmbit territorial de comercialització continua mantenint-se, en bona part, dins dels límits d'un mercat quasi-local. No hem d'oblidar que és el mercat mallorquí el que absorbeix encara avui la major part de la seva producció, fet que evidencia que una part important dels consumidors del formatge amb Denominació d'Origen Maó-Menorca el consumeixen com a producte de consum massiu, producte de fons d'armari, i no com a

producte de qualitat.

No obstant, en als darrers anys, els menorquins i visitants de l'illa de Menorca mostren interès també per altres productes agroalimentaris menorquins (embotits de Menorca i altres productes càrnics, vinya, mel, rebosteria variada, mermelades, iogurts, llet del dia, gelat, xocolata...). Productes que, per la seva naturalesa o pel seu procés de producció i/o elaboració, tenen unes característiques pròpies. Per ara emperò, la manca de definició i identificació d'aquests productes, entre d'altres qüestions, crea una important confusió al consumidor alhora de poder-los consumir amb unes certes garanties i un perjudici per als productors illencs alhora d'entrar la producció al mercat.

D'altra banda, a poc a poc, s'ha començat un procés, important de reorientació de la producció agrària. De fet, hi ha un nombre d'agricultors i ramaders que estan passant d'una agricultura i la ramaderia més convencional, que podríem anomenar "habitual", cap a una agricultura i ramaderia més ecològica i amb unes pràctiques ambientals més sostenibles i respectuosos amb el medi. Alhora que s'estan introduint noves pràctiques agràries com activitat principal, com pot ésser la recuperació de certes espècies autòctones en extinció, certs elements etnològics...

Per acabar, s'han de tenir present tres qüestions més de vital importància que l'agricultura es troba sota el marc d'actuació de la Política Agrària Comuna i les seves normes.

Es per això que des del PSM-Verds considerem el sector agrari com un punt estratègic per al desenvolupament d'una economia equilibrada i sostenible per a Menorca. I això només serà possible si el sector recupera la rendibilitat de les seves explotacions i activitats o, com a mínim, la renda agrària es prou important com per evitar la fuga dels treballadors cap a sectors amb un rendiment major i/o amb unes condicions de feina més avantatjoses.

Això implica que el sector agrari ha de modernitzar les seves infraestructures, ha de formar els seus professionals en els coneixements de les tècniques

modernes de producció i ha de disposar dels canals de distribució adients. És a dir, entenem que la viabilitat del sector agrari illenc, de la part de les explotacions que no siguin rendibles en la producció de llet o cuallada, és el d'oferir una producció de qualitat màxima que garanteixi uns preus que facin viables les explotacions. La divisa és la qualitat no la quantitat. Es promouran iniciatives que persegueixen una millora en la qualitat dels productes locals, orientada cap a l'obtenció de distintius de qualitat (DO, indicacions geogràfiques protegides, marques de qualitat, reglaments d'etiquetatge...) en productes com la carn-i-xulla, la mel de Menorca, vi de la terra illa de Menorca, formatge, etcètera.

Però a més, en el cas de Menorca, és necessari encetar una política decidida per a fer de l'activitat agrària d'un conjunt d'explotacions tradicionals el centre d'un model territorial, que possibilitarà la pervivència al llarg dels temps d'aquests agricultors. Agricultors que alhora siguin subjectes actius en la defensa del territori, no simples "jardiners". "Ens trobam en una illa turística, declarada per la UNESCO Reserva de la Biosfera, on el paisatge, la bisodiversitat i la conservació del medi, amb una societat compromesa amb això tal i com reconeix la mateixa declaració, son els seus principals reclams".

I, en aquest darrer cas, i mentre la societat o el mercat no hagi estat capaç de trobar formes de compensació o redistribució de renda, no és injust que els pagesos –autèntics preservadors d'aquest medi- vegin compensat el seu esforç diari per al manteniment de l'equilibri territorial i de la imatge que serveix de reclam de l'activitat principal de Menorca, la turística, i de la satisfacció del gaudi del medi encara per part d'una part important de la societat menorquina.

D'altra banda, a Menorca els cultius de regadiu tenen molt poca importància en termes relatius en la producció final agrària, perquè la possibilitat d'aquesta agricultura intensiva en superfície i de regadiu, és poc probable a Menorca, ja que els recursos hídrics de Menorca són escassos i el model territorial que emana del PTI de Menorca prohibeix nous regadius a excepció que provingui

del reg amb aigua depurada. A més, en determinades zones que emanen de figures del Pla Territorial, de les explotacions incloses en ANEIS, en el Parc Natural de l'albufera des Grau, i en la Xarxa Natura 2000, etcètera, és difícil portar-hi a terme una agricultura intensiva amb regadiu. A més, la Declaració de Menorca Reserva de la Biosfera, la posada en marxa del Contracte Agrari de la Reserva de la Biosfera (en el qual ja s'hi han acollit més de 70 explotacions agràries efectives), la declaració política de Menorca lliure de transgènics i la inclusió de Menorca en la xarxa europea de regions lliures de transgènics, van pel camí de l'agricultura extensiva, o semi-extensiva i per pràctiques agràries sostenibles. És a dir, em de treballar també per clarament per la VALORITZACIÓ DEL SECÀ I/O DE LA PRODUCCIÓ EXTENSIVA.

Des del PSM-Verds entenem, per tant, que el futur agrari de Menorca passa per afiançar la dimensió territorial de l'agricultura i la posada en valor d'un conjunt d'externalitats positives que aquest sector genera i que moltes vegades no són remunerades pel mercat. És a dir, imantarem que l'agricultor rebi les rendes tant pel producte que produeix com per la manera com el produeix i pel territori que modela. Tot això, sempre sota la premissa que no hi pot haver agricultura a Menorca sense pagesos i, per tant, no hi pot haver desenvolupament rural a Menorca sense agricultura. És a dir, sense descuidar una part de la vessant productiva de l'agricultura.

És per això que des del PSM-Verds treballem des de l'òptica de la multifuncionalitat de l'agricultura i dels mecanismes que són més adients per compensar aquesta multifuncionalitat, és a dir, com atacam la gran varietats d'outputs, tangibles i intangibles, que produeix l'agricultura, segons el maneig que en faci d'un explotació i de la gestió del territori. Outputs generats per l'activitat agrària i que tenen el caràcter d'externalitat positiva i/o fins hi tot de bé públic.

És a dir, des del PSM-Verds entenem l'agricultura des d'una òptica de producció conjunta molt vinculada i simultània (per exemple, llet i paisatge), o

des de l'òptic del sentit de producció ampli (per exemple, la llet incorpora l'envoltori de com s'ha produït: maneig i paisatge); ja que un evoluciona amb l'altre; són dinàmics.

És a dir, consideram el paisatge com un servei de la producció agrària, un servei ambiental i a més, consideram la producció agrària responsable com una servei de sanitat alimentària.

Per tot el que hem dit fins ara, queda clar que des del PSM-Verds consideram el sector agrari com a punt estratègic per al desenvolupament d'una economia equilibrada i sostenible per a les Illes Balears. Això implica que el sector ha de recuperar la rendibilitat de les seves explotacions, ha de modernitzar les seves infraestructures, ha de formar els seus professionals en els coneixements de les tècniques modernes de producció, i ha de disposar dels canals de distribució adients. En aquest sentit entenem que la millor viabilitat que té el sector agrari illenc és el d'oferir una producció de qualitat màxima que ens garanteixin uns preus que facin viables les nostres explotacions. La divisa és la qualitat no la quantitat.

Per tant creiem que és prioritari garantir la subsistència d'un model turístic harmonitzat amb el medi natural, mitjançats l'adopció de mesures que garanteixin el manteniment d'una població agrícola estable i mesures que contribueixin a la millora de la renda en el medi rural; potenciant les explotacions familiars i extensives.

Així, des del PSM-Verds proposem, entre d'altres, les següents mesures per a l'agricultura i la ramaderia:

- Aigua i gestió del recurs: que l'aigua és un dels principals factors limitant de l'agricultura Menorquina, des del punt de vista dels recursos i també des del punt de vista de la gestió del territori (PTI). Per tant, és lògic apostar per una sèrie de mesures que, per un costat, compensin "la menor" rendibili-

tat dels cultius de secà i els majors costos de gestió dels sistemes de secà; per altra banda, més adaptats al nostre territori insular i al clima mediterrani. Promourem l'eficiència en l'ús de l'aigua i la millora en les infraestructures de distribució per poder fer possible els conreus de rec amb aigües depurades, els sistemes de goteig, etc

- Així, serien interessants una sèrie de línies d'ajudes, des del punt de vista de la multifuncionalitat: Per a la protecció de sistemes agraris i forestals extensius; Pel desenvolupament dels agrosistemes de secà (d'alt valor ambiental): valorització del secà; Per a la disminució de la sobreexplotació del les aigües superficials i subterrànies, que en el cas de Menorca, sobretot es refereix als aqüífers (explotacions), Per a la depuració d'aigües (comunitats de regants, explotacions, municipis rurals..), Per a la modernització dels sistemes de reg, en la recerca d'una millora de l'eficiència tècnica dels mateixos, tan des del punt de vista del sistema d'extracció d'aigua, de les xarxes de distribució com dels sistemes de regulació interna i del reg de les parcel·les; amb l'objectiu d'apostar per l'estalvi d'aigua; Per a l'assessorament en els sistemes de reg, per a l'establiment d'actuacions encaminades a afavorir la recollida de les aigües d'escorrentia...

Limitació: en cap cas s'ha de permetre nous regadius, ni l'augment de la superfície regable a excepció que es faci amb ús de les aigües depurades. I, lligat, si és possible, al manteniment de l'ocupació rural i de l'impacte ambiental.

- Valorització del secà: La idea es conservar la gran riquesa dels sistemes agraris i forestals extensius, molt adaptats al medi, que contribueixin al paisatge i a la biodiversitat, alhora que de manera notable contribueixen a assolir objectius ambientals de la unió, com són les directives marc de l'aigua... Els cultius de secà estan perfectament adaptats a les condicions agroclimàtiques del territori. Mitjançant pràctiques agràries orientades a facilitar la reposició de l'aigua i dels nutrients, han donat lloc a sistemes amb rendiments baixos i irregulars, però sostenibles al llarg del temps. Òbviament, per tant, des d'aquest apartat, apostariem per incentivar l'ús d'aquestes pràctiques ambi-

entals i compensar la manca del valor afegit mediambiental, que a dia d'avui el mercat encara no compensa, tal com l'ús de: Races autòctones; Llavors de secà i adaptades al territori (enclova, ray grass, trèvol...); Ramaderia i agricultura extensiva; Estalvi d'adobs químics i pesticides.. Òbviament, moltes d'aquestes mesures, ajuden a compensar i actuar per assolir l'eix de l'estalvi en el consum d'aigua.

- Gestió del territori: Moltes de les mesures recollides en aquest suggeriments actuen, directament, sobre la gestió del territori. No obstant, hi ha unes accions específiques que haurien d'anar encaminades a millorar la gestió dels residus agrari (selecció, separació, reciclatge i reducció): Recollida de plàstics, pots de medicaments...

- Compensació per estar en una zona amb un determinat nivell de protecció: Es tractaria de compensar, per un costat, la reducció de la rendibilitat purament econòmica de les explotacions i, per l'altre, frenar el declivi de la biodiversitat i el medi, contribuir a la posada en marxa de nous sistemes de protecció o sistemes ja existents (Reserva de la Biosfera, Xarxa Natura 2000, ANEIs, Zones LIC.....) i posar en valor aquests espais agroambientals i/o paisatges rurals.

Per tant, és un concepte que va més enllà del camp econòmic, ja que pretén compensar les explotacions agràries pels costos addicionals i la pèrdua d'ingressos derivats de les dificultats que suposen les normatives que regulen aquestes determinades zones, en la utilització de les superfícies agràries i ambientals, a canvi de posar en valor els paisatges rurals i els ecosistemes agroambientals.

És per això, que en aquest cas, pensem que és importantíssim per a Menorca tenir present també el concepte "Reserva de la Biosfera", tant des del punt de vista de la gestió dels territoris i de determinades zones del territori, com des de la valoració econòmica de la biodiversitat com eina per el disseny d'incentius econòmics adequats i equilibrats, així com per demostrar la seva contribució

a l'augment de la qualitat de vida dels residents i visitants de l'Illa. Alhora, seria desitjable utilitzar la reserva de la biosfera com una eina de model d'ordenació del territori, la conservació de la biodiversitat i convertir-les en llocs d'experimentació del desenvolupament agrari sostenible.

- Eficiència energètica: Degut a la dispersió sobre el territori de les explotacions i a l'alt cost, en molts casos, econòmic i ambiental de portar-hi energia convencional; a més de l'alt cost ambiental d'aquesta energia convencional, seria bo desenvolupar ajudes que apostin per desenvolupar fonts d'energia renovable.

- Millora de la qualitat de vida en el medi rural: Es pretén explorar mesures que ajudin i contribueixin d'una manera clara a crear les condicions necessàries i propícies pel creixement i l'habitabilitat en aquestes zones, per part dels pagesos professionals, que millorin la seva qualitat de vida i mantinguin o augmentin l'ocupació agrària dels espais rurals.

- Gestió dels residus: És tracta d'incentivar la re-utilització dels residus des de dos punts de vista ben diferent, per un costat, explorar vies de creació d'un nou subproducte o matèria primera a partir d'un residu (per exemple, la creació d'un aliment animal a partir del xerigot) i, per altra banda, apostar la reducció, reutilització i reciclatge d'altres residus orgànics i no orgànics. Així, seria bo incentivar-ho (compensar el cost de la gestió del mateix, del projectes d'innovació, de la posada en marxa d'aquests nous sistemes....) tant des del punt de vista de sistemes col·lectius com individuals, tant per explotacions com també per les Indústries agroalimentàries i/o associades a productes del sector agrari i forestal.

- Contracta agrari de la reserva de la Biosfera: seguir treballant per la consolidació d'aquest contracte i d'altres similars com els acords de custòdia del territori, etcètera. Alhora que Fomentarem l'agricultura ecològica, com a alternativa a la convencional i que, a més, doni com a resultat un producte

amb un valor afegit més gran que no la producció uniforme de l'agricultura industrialitzada. Es pretén Estimularem la difusió de pràctiques agrícoles més sostenibles i més respectuoses amb el medi ambient i Promourem la reorientació productiva dels llocs amb dificultats productives i de rendibilitat (ja sigui per les dimensions de l'explotació, per els terrenys..)

- Vaporització dels productes autòctons i de qualitat: Dura a terme una promoció adequada dels productes agroalimentaris produïts a Menorca, en els mercats adients i on hi sigui presents la distribució dels mateixos.. Potenciarem els productes agroalimentaris, la qualitat dels productes, les Denominacions d'Orígens, les Indicacions Geogràfiques i els productes fets a Menorca. A més, promourem amb productes artesanals, venda directa i altres iniciatives per a complementar la renda agrària.

Potenciarem l'agricultura de productes de qualitat ambiental i salut del consumidor, tenint en compte des del procés d'elaboració fins al procés de comercialització.

Altres mesures:

- Treballar per un PLA de DESENVOLUPAMENT RURAL adaptat a Menorca i que reconegui i reculli les particularitats del sector agrari illenc.
- Seguir treballant pel reconeixement del fet insular com a element singular dins la PAC (política agrària comunitària)
- Mantenir la discriminació positiva cap els pagesos professionals en totes les línies d'ajut.
- Col·laboració amb el sector fruiter i horticultor de Menorca per proporcionar i incentivar la seva producció, conjuntament amb les altres institucions implicades.

- Potenciarem les fires temàtiques.

- Promoció de la venda directa a les explotacions o la venda comuna a les cooperatives per augmentar el preu rebut pel productor i donar una sortida alternativa a la venda de la producció derivada de la llet.

- Promourem sistemes de compensació (recollint fons d'altres sectors i destinant-los a l'agricultura) per fomentar pràctiques agràries compatibles amb el paisatge i els valors naturals: Política decidida de recuperació, conservació i millora dels elements etnològics rurals de Menorca (sínies, aljubs, barraques, eres, pous d'aresta....), manteniment de les parets seques, de les barreres d'ullastre, manteniment de vegetació, neteja de torrents...

- Promourem la incorporació dels joves agricultors a partir d'un major reconeixement de la seva activitat professional, així com de gestors del medi natural.

- Promourem el manteniment i millora de l'Escola de Capacitació Agrària, com a ensenyament reglat, i potenciar les seves activitats. Alhora que Potenciarem un calendari de cursos formació continua pels professionals compatibles amb l'activitat professional. Mantindrem la xarxa de centres d'experimentació i de finques col·laboradores.

- Potenciarem l'associacionisme i el cooperativisme agrari dirigit a una bona comercialització, i amb el suport de campanyes institucionals envers el productes illencs i, de manera molt especial, les denominacions d'origen. També, per obtenir un producte de gran valor afegit, les associacions de productors s'impulsaran com a cèl·lules que permetin la creació d'indústries agroalimentàries.

- Seguir incentivant la coordinació i el treball amb equip de les distintes entitats relacionades amb el món agrari (ADS/ ADV; Associació productors agricultura ecològica, Opas....) i els pagesos, en pro d'uns objectius comuns.

- Seguir incentivant el coneixement, el treball i la relació de distintes entitats i associacions de la xarxa d'associacions i el món agrari.
- Condicionar les activitats turístiques en el medi rural al manteniment de l'activitat agrària (extensiva). Tot i que ha de quedar ben diferenciat el que són activitats agràries i turístiques.
- Potenciarem convenis amb el sector de la restauració i trobades intersectorial perquè serveixin perquè serveixin productes agroalimentaris de Menorca.
- Política de promoció i accés del pagès a la terra: noves formes contractuals, lloguers llargs, lloguer a les cooperatives, sol públic...
- Burocràcia: s'ha de millorar la coordinació entre les distintes administracions implicades (Govern de les Illes Balears, Conselleria, Delegació a Ciutadella i Maó) per agilitzar tots els tràmits i millorar l'atenció a les persones del sector agrari.
- Aplicació d'una política de millora d'estructures i infraestructures: Potenciació i millora de l'entrada de les noves tecnologies en el sector primari; Electrificació, sistemes i xarxes de regadius i millora de l'eficiència dels mateixos, rec amb aigües depurades...; Millora dels habitatges, instal·lacions i camins i accessos rurals.
- Promourem polítiques actives de promoció de la dona en les explotacions agràries, jugant un paper important dintre la reorientació del sector agrari, en un adequat marc laboral, contractual i econòmic.
- Consolidar la Incineradora per animals morts i MER i les línies d'assegurances.
- Consolidació i millora de les Assegurances Agràries.
- Promourem fórmules perquè el pagesos puguin tenir dies de descans setmanal i vacances; a través de cooperatives de treballadors, sistemes col·laboració entre explotacions...
- Ramaderia: Promourem la recuperació de la ramaderia extensiva i la recuperació i producció de races autòctones. Fomentarem la formació del professionals i la millora de les tècniques destinades a l'engreix, per a la venda i l'elaboració de productes càrnics. Fomentar la cria de les races autòctones impulsant la comercialització tant a l'interior, residents i turistes, com a l'exterior.
- Impulsar els horts ecològics per a escoles, famílies i espais públics.
- Consolidar la creació d'un banc de terres per fomentar la incorporació al camp de joves pagesos sense terres.
- Impulsar el banc de llavors per protegir el material genètic autòcton. I per la Conservació i foment de les varietats autòctones.

4.6.2. Pesca

Des del PSM-Verds consideram que, al igual que el sector agrari, el sector pesquer juga també un paper important en el desenvolupament d'una economia equilibrada i sostenible. Això implica que el sector ha de recuperar la rendibilitat, ha de modernitzar les seves infraestructures, ha de formar els seus professionals en els coneixements de les tècniques modernes de producció, i ha de disposar dels canals de distribució adients, això si, sempre des de l'òptica de la sostenibilitat present i futura dels sector i la sostenibilitat dels recursos marins. La divisa, una vegada més, és la qualitat no la quantitat.

Per tant, des del PSM-Verds orientarem la nostra política pesquera cap a la

necessària revitalització del sector autòcton i cap a la tasca complementària i compromesa d'aquests amb la preservació del medi marí.

Així, proposem les següent mesures per a la pesca:

- Promoció i qualitat: Continuarem amb la millora dels processos de comercialització i el control de l'etiquetatge dels productes en els llocs de venda. Igualment continuarem amb els distintius locals de peix fresc, així com la campanya de promoció de consum de peix illenc fresc. Alhora, promourem la defensa dels drets dels consumidors i garantirem que el peix s'adapti realment a aquests distintius de qualitat. Potenciarem la celebració d'una fira o mostra de la pesca i/o la inclusió d'aquest sector a dintre de les fires alimentàries i artesanes.

- Pesca sostenible : Col·laborarem en el control de l'estat de les reserves marines i impulsarem les mesures que tendeixin a la seva conservació i reposició. Potenciarem el respecte als períodes de veda, a les normes de pesca esportiva i perseguirem els abusos. Augmentarem el control sobre les activitats il·legals que es puguin produir al medi marí i lluitarem contra la pesca il·legal i els abusos. Estudiarem alternatives que es puguin plantejar a les pràctiques tradicionals de pesca per a fer-les més rendible i compatibles amb la conservació del medi marí, tenint present la concepció del benefici social de la conservació del medi marí. Alhora que impulsarem plans de gestió de pesca o d'ordenació dels recursos marins amb compatibles amb línies d'ajuda que compensin la disminució dels ingressos a conseqüència de manejos més sostenibles. Treballarem perquè en cas d'aturades biològiques s'arbitrin els mecanismes per compensar als pescadors afectats.

Altres mesures:

- Burocràcia: s'ha de millorar, encara més, la coordinació entre les distintes administracions per agilitzar tots els tràmits i donar un millor servei.

- Política decidida de recuperació, conservació i millora dels elements etnològics pesquers de Menorca (fabricació artesanal de bots, eines utilitzades, mestres d'aixa, sistemes i material de pesca tradicional, conservació de barques i bucs amb valor històric, recuperació d'oficis...)

- Potenciarem convenis amb el sector de la restauració i trobades intersectorial perquè serveixin peix fresc pescat a Menorca.

- El reconeixement del fet insular com a element singular dins la Política Pesquera Comuna serà uns dels objectius a aconseguir.

- Treballarem perquè quan es redactin els Plans d'Usos dels ports i espais marins es tingui en compte el sector pesques i la seva activitat i necessitats respecte a ordenació, infraestructures portuàries, les condicions de feina i els accessos als port i molls....

- Promourem la indústria de transformació piscícola

- Promourem la incorporació dels joves a l'activitat pesquera, i la millora de la formació i capacitat dels treballadors i l'entrada de les noves tecnologies.

- Potenciarem les confraries de pescadors tot implicant-les en la modernització del sector.

4.6.3. Artesania

Des del PSM-Verds volem defugir d'una imatge parcialment romàntica que, en alguns sectors de la societat, encara es té de l'artesania i de l'ofici artesà. Molts cops s'ha volgut fer veure que l'activitat artesanal, com activitat econòmica que és, reduïda en pes i volum no obstant, no pot ésser rendible; opinió aquesta que, òbviament, no compartim. Menys encara quan, a la nostra illa, ens trobem amb artesans i artesanes que han fet de l'activitat artesanal la seva

professió i la seva principal font de renda.

D'altra banda, l'artesania, a més del valor econòmic que pot tenir per si mateixa, té un valor afegit, valor que prové d'uns coneixements i uns fets culturals i històrics particulars. És la tradició feta economia.

Així, hem d'impulsar l'artesania perquè s'adapti a l'estructura econòmica actual de Menorca, aprofitant, o més ben dit, creant sinèrgies amb els motors principals de l'illa (turisme (sector hotelier, comerç i restauració) i, en un menor ordre, construcció: obra pública i privada) i/o perquè s'obri espai en un segment de mercat de bens de consum més selecte o d'alt valor afegit (artesania que incorpori disseny, innovació, art...) i pugui així, obtenir tots els reconeixements professionals pels quals el sector lluita, però també l'hem d'impulsar, una part d'ella, com a salvaguarda d'uns coneixements i unes tradicions; d'un saber fer diferent (una artesania més tradicional que té valor en funció del valor que incorpora de tradició, de record històric i/o, fins i tot, folklòric).

Per tant ens trobem en una doble vessant de l'artesania, amb uns elements diferenciadors i valors afegits ben diferents i que, segurament, necessiten de polítiques paral·leles i complementàries.

No obstant, les dues polítiques tenen un denominador comú: actuar, decididament, per un suport genèric que aposti per incorporar als productes un fet diferencial clar: Menorca. I, no qualsevol Menorca, sinó la Menorca de la Reserva de la Biosfera. Llavors, això voldrà dir que els productes artesans haurien d'incorporar unes pràctiques i un maneig compatibles amb la realitat de la Reserva de Biosfera. Que aposti perquè els productes incorporin una realitat cultural i històrica pròpia i un cert grau de tecnologia i/o disseny. Que aposti per una adequada promoció i comercialització d'aquests productes, principalment en els mercats interiors, però sense oblidar els externs selectes. En definitiva, que aposti perquè els productes puguin ésser reconeguts, valorats i consumits pels ciutadans. És a dir, volem treballar perquè l'artesania sigui una

sector professional i econòmic específic, viable i rendible tan econòmicament com social i medi ambientalment..

Per tant, des del PSM-Verds contribuïrem a crear les condicions perquè l'artesania com a activitat econòmica obtingui tots els reconeixements professionals pels quals el sector ha lluitat.

Així, treballarem, entre d'altres coses, per:

- Centre artesanal de Menorca: consolidar el aquest centre i fer que sigui el referent pels artesans de Menorca en quant a informació, formació, assessorament professional als artesans, desenvolupament de noves tècniques, promoció, etcètera. Impuls definitiu al Centre Artesanal, amb col·laboració amb el sector, que incloguin la formació, la producció, la informació i possibiliti la venda.
- Professionalització i qualitat: Incentivar la professionalització del sector artesà i apostar pels artesans professionals, ja sigui a jornada completa o a temps parcial individual, a través de les noves oportunitats que pot brindar la nova regulació dels autònoms a través de l'activitat artesanal a temps parcial. Apostar per la qualitat productiva, el disseny, el marketing, les noves tecnologies i la diferenciació. Apostar per la formació i innovació continua i continuada. Promourem el desenvolupament de la marca de qualitat: artesania de Menorca. Promourem i potenciarem la qualitat dels productes i la innovació dels mateixos. Promourem les Produccions d'autor i produccions de disseny i els distintius dels mateixos. Potenciarem el suport genèric per garantir els nivells tècnics i de qualitat de l'obra a partir del reconeixement de la mestria de l'artesà per part de l'administració pública.
- Promoció: Que als Mercats artesanals i ambulants hi hagi uns mínims que garanteixin la professionalitat de l'artesà i el producte artesanal exposat i que s'adaptin a la llei de comerç. Promoció i comercialització de l'artesania de Menorca dins Menorca: comercialització individual dels artesans (venta prò-

pia i directe i a través de comerços) i comercialització coordinada i tutelada amb els grans sectors econòmics de Menorca (turisme, restauració, construcció...). Incentivar que les administracions i associacions puguin regalar artesanía en cas de regals institucionals, premis, distintius sempre que els artesans presentin un catàleg de regals de qualitat. Potenciarem la comercialització dels productes artesans a través de l'impuls a les rutes de l'artesanía (a través de les quals es puguin establir distints tallers-tendes), mostres d'artesanía, la difusió de la seva obra en les fires oficials insulars, nacionals i internacionals.

- Formació contínua: Formació i informació interna i externa, creant sinèrgies amb l'escola d'arts de Menorca, les associacions artesanies i el Centre Artesanal de Menorca. Garantirem la formació dels artesans, bé als tallers de mestres artesans o a través de l'Escola d'Arts i Oficis, mitjançant un major suport públic a les persones que hi participin i adequant els estudis a les necessitats del sector.

Altres polítiques:

- Millorar l'ordenació de l'artesanía a Menorca: activitats, tallers artesans, mercats artesanals, producció, entitats i associacions.....
- Promourem la dignificació de l'artesanía i la revisió del repertori d'oficis artesanals.
- Actuarem en la consciència de la societat mitjançant campanyes publicitàries que incideixin en la valoració dels nostres productes artesans.

4.6.4. Indústria

La Indústria ha estat un de les activitats tradicionalment arrelades a la societat de Menorca (Calçat, Bijuteria, Pelleteria, fusta i mobles...). Font de progrés i equilibri econòmic en molts moments d'aquest segle, ara torna a ésser, des-

prés de la reconversió que es dugué a terme en el sector, un dels principals factors d'equilibri econòmic i territorial de Menorca.

És per això, que des del PSM-Verds entenem que és imprescindible acabar la reestructuració dels agents industrials, començada uns anys endarrera, amb mesures directes i indirectes de suport a l'empresa, a la racionalització del sol industrial, d'ajut al procés productiu i qualitat del producte, de comercialització, d'innovació i disseny d'avantguarda, 'investigació i recerca....

És per això que proposem impulsar les següents mesures:

- Petita i mitjana empresa: Impuls decidit a l'activitat de les Petites i Mitjanes Empreses (PIME's) com a primer element per establir un sistema econòmic sòlid, equilibrat, diversificat, adaptat i arrelat a Menorca. Millora de l'accés de les PIME's a les fonts de finançament, a la R+D, a la tecnologia, als processos de formació continuada....Treballarem perquè se'ns reconegui el "principi de continuïtat del territori" per disminuir la càrrega fiscal que s'aplica a la importació de matèries primeres susceptibles d'ésser transformades i en l'exportació del producte elaborat.

- Promoció dels productes: Consolidarem els dos recintes firals de Menorca: Maó i Es Mercadal. Promourem una política firal pròpia i la promoció dels recintes per a la celebració de congressos i d'altres activitats. Incentivar, com ja hem dit, la internacionalització dels nostres productes industrials (bijuteria, calçat, fusteria.....) a través de la col·laboració amb el sector privat i les distintes associacions que el representen. Promourem l'obertura d'oficines de promoció, informació...dels nostres productes industrials a països comunitaris i estrangers.

- Indústria i polígons: Necessitem sòl industrial, a bon preu i ben ubicat. Si volem diversificar l'economia del país hi ha d'haver espais on ubicar les empreses i els serveis que s'hi vinculen de forma directa. Per això, defensarem polígons industrials sostenibles, ecològicament controlats, que produeixin els mí-

nims impactes ambientals i visuals. Impulsarem el Pla Integral de Necessitats de Sol Industrial a Menorca i promourem un conveni amb el Govern Balear per possibilitar sol industrial. És important distingir els polígons que han d'estar estratègicament situats als municipis que generin una activitat important deixant clar els usos que prioritàriament han de ser industrials. Per això apostem per una gestió mancomunada i amb col·laboració en totes les administracions implicades del sol industrial, que permeti alhora estalviar costos i evitar la competència fiscal entre els pobles. Promourem i consolidarem en els Polígons industrials les Naus Modulars de compra o de lloguer. Treballarem per corregir la desvirtuació dels polígons industrials i extrarradi per corregir els hàbits que concentren oci i consum en els extrarradis urbans dels pobles, que suposen grans desplaçaments i que amenacen amb desbançar les empreses i comerços autòctones tradicionals ubicades als centres urbans.

- Indústria i medi ambient: Promourem que es treguin del nuclis urbans les activitats industrials molestes i insanes que s'hi produeixen. Mesures per disminuir l'impacte estètic que provoca la presència dels polígons industrials a les entrades i sortides dels pobles. Potenciarem les iniciatives industrials basades en tecnologies netes. Donarem suport a projectes industrial d'estalvi energètic, d'estalvi i racionalització d'aigua, respectuosos amb l'entorn...

Altres Mesures:

- Promourem projectes de suport a projectes preferents o estratègics per l'economia industrial de Menorca a través de polítiques industrials de discriminació positiva. És primaran processos de producció i productes arrelats a Menorca, que incorporin una certa sensibilitat vers la història, la cultura i la llengua, amb sensibilitat medi ambiental...

- Impulsarem projectes de cooperació entre empreses i entre aquestes i el món formatiu.

- Promoure la Indústria Microelectrònica, la indústria associada a les energies, i la insistiria associada al cine i a les noves tecnologies.

- Promoure un MARC DE COL·LABORACIÓ entre l'IME, l'ITEB i altres entitats per a la investigació, innovació i assessorament en l'àrea industrial i química.

- Promourem la incorporació dels joves a les empreses, facilitant l'assessorament tècnic i econòmic, abaratint costos d'establiment, potenciant l'autoocupació i les microempreses.....

- Consolidarem i promourem nous programes de beques per pràctiques a les empreses i programes de jove-empresa.

4.6.5. Construcció i Habitatge

La construcció ha estat i és un altre motor i indicador de l'estat de l'economia de Menorca. Potser, degut al boom de la construcció en aquesta darrers anys s'ha deixat una mica de banda la qualitat de la construcció, la prevenció laboral... Alhora que s'ha sobredimensionat excessivament i sense una excessiva planificació aquest sector i les empreses.

Per tant, des del PSM-Verds entenem que és un sector que necessita d'un atenció especial, ja que està molt exposat a les fluctuacions de l'economia, perquè es un sector que pot ésser consumidor de gran territori i recursos i perquè ha d'ésser un dels sectors punters de potenciació i entrada de sistemes de major eficiència ecològica i social.

L'extraordinari creixement de la construcció a les Illes els darrers decennis ha contribuït poderosament a l'encimentament del país. El sector creix d'any en any i tendeix a desplaçar el turisme com a locomotora econòmica de la regió. Paradoxalment, aquest ritme de construcció desenfrenat no ha facilitat l'accés de la majoria de la població, especialment els joves i les classes mitjanes i bai-

xes, a l'habitatge. Els preus prohibitius per a la compra d'un primer habitatge, la pràctica inexistència d'oferta de lloguer en condicions i sense interrupcions estacionals així com la pobresa de resultats de les polítiques institucionals d'habitatge, constitueix avui potser el problema social potencialment més explosiu a les Balears.

Per a la coalició PSM-Verds, coalició d'esquerra ecologista amb sensibilitat social, la política d'habitatge ha d'esdevenir tema central en l'alternativa ecologista. De fet, no podem continuar defensant una proposta de conservació de la biodiversitat de les Balears ignorant l'existència d'un just, natural i prioritari dret a l'habitatge digne per a amples capes de la població resident. Volem reorientar el sector de la construcció en favor de la rehabilitació i la posada a disposició del mercat d'una oferta massiva d'habitatges dignes a preu raonable, bàsicament en el segment de lloguer. Aquest és el més adequat a la vista que el mercat de treball tan precaritzat no dona per adquirir compromisos a llarg termini de retorn d'hipoteques. "Volem viure al país i hem de ser percebuts com aquella força política que prioritza el dret a gaudir d'un primer habitatge davant l'allau de construcció residencial.

Així, dels del PSM-Verds impulsarem aquestes mesures:

- Donar preferència al dret d'accés a un primer habitatge sobre l'increment de les segones residències.
- Posar l'accent en l'habilitació, reconversió i construcció d'habitatges plurifamiliars de lloguer a preu taxat (amb opció de compra). La superfície a ocupar ha de provenir bàsicament de l'ordenació d'indrets turístics saturats i del pas de planta hotelera o residencial secundària a oferta permanent per a residents.. Els habitatges buits, d'acord a normativa específica, han de ser susceptibles de ser considerats d'interès general" als efectes de rehabilitació sense sacrifici de nou sòl.

- L'ordenació territorial i la gestió urbanística han de posar-se al servei d'aquests objectius. L'afectació principal de les quotes de llicència anuals de permisos d'obra, l'impost de construccions, reserva de sòl en zones urbanes consolidades per a habitatges plurifamiliars de lloguer, són eines útils en aquest sentit.

- Així mateix, haurien de proposar objectius rellevants en ofertes clau, com l'habitatge per a joves o per a col·lectius socials molt precaris.

- S'han de reforçar les garanties i incentius a la propietat perquè posar l'habitatge a lloguer tot l'any esdevingui atractiu. La fiscalitat, els avals i la penalització de l'habitatge de lloguer vacacional sobre el permanent són mesures a considerar. Introduir avantatges per a aquells propietaris que vulguin llogar les seves cases: exempció o reducció d'impostos, tutela i seguiment de la situació dels llogaters, seguiment dels casos, ajudes per a rehabilitació d'habitatges destinats a lloguer.

- Crear i potenciar descentralitzadament els serveis d'intermediació facilitant l'emergència de places en habitatges buits, l'accés a l'habitatge a col·lectius molt precaris (joves, aturats/des de llarga durada, famílies amb rendes inferiors a 3,5 vegades el Salari Mínim, persones acollides a la Renda Mínima d'Inserció, individus que segueixen programes de rehabilitació social, etc).

- Les Administracions han d'exercir la seva responsabilitat d'inspecció sobre seguretat i higiene a través d'una Inspecció nova tipus ITV, incloent-hi l'habitatge ubicat en sòl rústic. Potenciar i controlar la qualitat de les construccions: controls de qualitat dels materials, capacitació professional dels treballadors, defensa dels drets dels consumidors....

- Cal un Institut Insular del Sòl i l'Habitatge capaç de gestionar i promoure una política d'habitatge eficaç i d'interès general.

- Pla de reconversió: Potenciar i promocionar la reconversió no traumàtica

del sector de la construcció per un costat cap a la conservació, restauració i rehabilitació del parc d'habitatges existents i no, únicament, cap a la construcció de nous habitatges, i, per l'altre costat, cap a l'obra pública. L'obra pública ha de ser l'altre focus d'atracció del sector i a hores d'ara ens manquen tota una sèrie d'infraestructures que són fonamentals pel nostre desenvolupament i que sens dubte han de comportar un nou camp d'actuació. Junt a la defensa i rehabilitació del patrimoni, dins dels canons tradicionals, entenem que l'obra nova ha de recuperar l'avantguarda estilística que caracteritzà el sector.

- Potenciar i incentivar el redimensionament de les empreses del sector de la Construcció i adequar-lo a Menorca i a les necessitats reals del sector.
- Potenciar i incentivar la recuperació de l'ús en la construcció de mètodes i materials tradicionals de la construcció a Menorca i possibilitar noves fons d'ocupació en aquesta camp.
- Incentivar i regular la progressiva introducció de mesures d'eficiència ecològica en la construcció i l'aplicació del codi tècnic de l'edificació.
- Pla de catalogació dels edificis i habitatges buits.
- Creació d'una Borsa d'habitatges. Viabilitat i possibilitat, a través d'acords amb l'administració i el sector privat, destinar aquesta habitatges a lloguer de les persones amb rendes baixes, persones en risc social, joves, immigrants....
- Posar en marxa a tots els ajuntaments, començant pels de més habitants, els allotjaments d'emergència per a situacions que no poden esperar.
- Col·laboració amb les altres administracions per a la posada al Mercat de sol públic per a la construcció de pisos de protecció oficial i a preu taxat, seguint les línies que marca el PTI, tant de lloguer com de compra. Tot i que es prioritzarà el lloguer a la compra. Coordinació d'aquesta política, des del CIM, per evitar competència entre els ajuntaments. Millorar el sistema d'inspecció

de les ocupacions d'habitatges de protecció oficial, per tal d'assegurar-ne el bon ús.

- Obrir una línia d'ajudes a la Rehabilitació d'habitatges per fomentar més la rehabilitació d'habitatges per part de particulars que els vulguin destinar a lloguer.

4.6.6. Serveis

Comerç

Des del PSM-Verds hem defensat i defensarem un model comercial mediterrani, fonamentat en els petits i mitjans establiments que s'ubiquen a l'interior dels nuclis urbans. Un model comercial més humà i que sigui la garantia del dinamisme econòmic, social i de relació culturals i lingüística que es respira a les places i carrers de Menorca. Això vol dir posar al servei d'aquests establiments tots els instruments per garantir la seva modernització i afavorir la seva capacitat de competència front a altres fórmules d'activitat comercial que poden posar en perill la seva continuïtat. I complementar-ho amb un urbanisme de ciutat pràctic, que promogui l'habitable dels pobles, des de la perspectiva de l'infant i el vianant.

Així, qualsevol actuació en el marc del comerç va lligada, necessàriament, a aquests criteris:

1. Actuem en el marc d'un model comercial mediterrani, de pobles i ciutats vives, fonamentat en els petits i mitjans establiments que s'ubiquen a l'interior dels nuclis urbans que, afortunadament, encara conservem un gran teixit de comerç urbà que dona feina a un gran nombre d'assalariats i autònoms..

2. Lligam, necessàriament, el model comercial amb el model socio-urbà de Menorca i els seus municipis. Amb un urbanisme de ciutat pràctica, que promogui l'habitabilitat dels pobles, places i carrers i digui accessible per infants i vianants.

3. L'emmarquem en l'aplicació dels criteris del Capítol VI, EQUIPAMENTS COMERCIALS del PTI, i de la filosofia de la Reserva de la Biosfera.

Es per això, i seguint aquests criteris, que perseguim:

- Un model comercial que sigui garantia de dinamisme econòmic però també social i de relació cultural i lingüística.
- Posar al servei d'aquests establiments tots els instruments per garantir la seva modernització i afavorir la seva capacitat de competència front altres formules d'activitat comercial que poden posar en perill la seva continuïtat.
- Treballar per un model que genera llocs de feina estables i amb un salari digne.
- Aprofitar les sinèrgies que es poden crear entre un model capacitat i amb voluntat d'oferir productes de Menorca i l'efecte positiu que pot tenir sobre la pervivència d'algunes activitats del sector primari i secundari.
- Un model de comerç més sostenible on el cotxe no sigui l'element clau. És per això que pensem que els polígons industrials només amb usos industrials i artesans i no comercials. És a dir, evitar models d'oci i consum als extrarradi que suposin desplaçaments i que amenacen amb desbancar les empreses i comerços autòctons tradicionals ubicades als centres urbans. Amb necessitats d'infraestructures viàries i de seguretat.
- Les actuacions per àrees, enfront dels establiments individuals, ja que les accions revesteixen major benefici pel conjunt: embelliment de zones comer-

cial, iniciatives de promoció conjunta....

Per tot això, des del PSM-Verds apostant per:

- Continuarem el pla de millora dels mercats estables i la modernització dels mercats municipals.
- Plans d'accés i mobilitat alternativa orientats cap als comerços.
- Redactar i aplicar el PLA d'EQUIPAMENTS COMERCIALS de Menorca.
- Mantindrem la contenció de grans superfícies, perquè entenem que comporten una desnaturalització de la igualtat d'oportunitats dels distints agents comercials que operen al país.
- Treballarem per corregir la desvirtuació dels polígons industrials i extrarradi per corregir els hàbits que concentren oci i consum en els extrarradi urbans dels pobles, que suposen grans desplaçaments i que amenacen amb desbancar les empreses i comerços autòctons tradicionals ubicades als centres urbans.
- Seguirem apostant per la regulació dels horaris comercials és una garantia que hem de mantenir per assegurar que els professionals del sector puguin exercir les seves funcions de manera efectiva i exercir el seu dret al descans reglamentari.
- Fomentarem les bones pràctiques comercials per assegurar que es garanteixen tots els drets que les lleis atorguen als consumidors i comerciants. Això implica un control de les vendes en rebaixes, saldos, liquidacions, etc.
- Treballarem per evitar la venda en pèrdues i regularem els terminis de pagaments als proveïdors

- Promourem la col·laboració i implicació de tots les entitats i associacions comercials en el si d'un MARC DE COL·LABORACIÓ I DISCUSSIÓ PERMAM-NET a MENORCA, per aconseguir el màxim consens en la definició de la política comercial i per tenir el màxim suport en la posada en pràctica de la política comercial.
- Contribuirem al foment de l'associacionisme comercial per tal de donar suport a iniciatives conjuntes que serveixin per millorar les infraestructures comercials de determinades zones.
- Promourem actuacions per àrees, més que en establiments individuals, ja que les accions globals revesteixen un major benefici pel conjunt dels establiments implicats en l'execució d'aquests programes: embelliment de zones comercials, activitats lúdiques que actuen de reclam, iniciatives de promoció conjuntes, etc.
- Incidirem en una millor Regulació de l'activitat dels mercats periòdics a l'aire lliure perquè ofereixin majors garanties als clients, especialment pel que fa als que s'estableixen de forma esporàdica a les zones turístiques.
- Garantirem els drets lingüístics dels consumidors, fent complir el que estableix la normativa vigent sobre l'ús de la nostra llengua als establiments comercials, tant pel que fa a la retolació com a l'atenció personal.
- Promourem al medioambientalització dels establiments comercials:, sinó en la generalització de pràctiques com les bosses de paper i el foment de la

senalla, l'ús racional d'aigua, l'estalvi d'energia, el foment del reciclatge, etc.

- Promourem l'eliminació de les barreres arquitectòniques que puguin existir i fomentarem uns espais comercials accessibles i segurs per a tothom.
- Promoure la venda dels productes de comerç just en els establiments comercials convencionals.

Comerç just i cooperació solidària

- Un 1 % dels pressuposts públics per a cooperació amb el Sud, COMPROMESA amb la pau i amb la democràcia: l'administració autonòmica, les administracions insulars i les administracions locals han de traduir el seu compromís solidari amb el Sud mitjançant la destinació d'una quantitat equivalent a l'1 % dels seus pressuposts anuals de despeses. Una part d'aquest pressupost s'hauria de destinar a activitats que generin riquesa.
- Cooperació ambiental: aprofundir en actuacions de cooperació ambiental, entesa com aquella que es marca l'objectiu de millorar el benestar humà de les poblacions creant les condicions de la sostenibilitat (energies renovables, agricultura ecològica...).
- Suport al comerç just: des de l'administració s'ha d'afavorir (amb sensibilització i suport a les associacions, i també amb la política de despesa pública) el comerç just, que tracta d'invertir els termes injustos del comerç Nord-Sud.

4.7. TURISME. PACTE AMBIENTAL I QUALITAT

És un fet que la major part de la renda generada a Menorca prové, directe o indirectament, del sector turístic. No obstant, durant els darrers anys, el producte turístic de Menorca, que s'havia basat amb a unes singularitats que caracteritzen l'Illa: Entorn paisatgístic i medi ambiental específic, unes infraestructures públiques acceptables i una gastronomia de qualitat i una bona relació preu-qualitat ha començat a presentar una sèrie de problemes que el deterioren i pot minar la imatge de qualitat de l'illa: elevada explotació urbanística del territori, una pressió important sobre l'entorn natural, especialment el litoral; una congestió i saturació que tot i que encara són puntuals, generen efectes i externalitats negatives importants en renou, mobilitat i gestió i destrucció de recursos escassos, un mercat de treball fortament estacional, precaritzada i poc formada.....

Tot això està provocant una empitjorament de la relació preu-qualitat, de rendibilitat econòmica- social i medi ambiental i una disminució del benestar dels residents i visitants.

Des del PSM-Verds pensem que el model turístic que tenim no ha estat fruit d'una estratègia prou pensada i planificada, sinó que ha estat conseqüència dels tords per adaptar-nos al mercat, un únic sentit, (que primer hotels, que després apartaments, que després apart-hotels, que després turisme d'interior, que ara turisme rural...) i que, per tant, encara som a temps de corregir-lo i d'aprofitar les potencialitats que el turisme pot oferir a Menorca. És per això que pensem que és imprescindible l'establiment d'una política turística global, ben estructurada i que tengui com a horitzó al llarg termini.

El negoci turístic, després de quatre dècades de creixement sense ordre ni concert, va de baixa. Les Balears viuen cada dia més de l'encimentament en forma de segones residències i l'empresarial turístic tendeix a reinvertir a fora el que guanya aquí. A més, l'economia turística és controlada per, cada cop més, poques mans. L'actual economia turística és el paradís de la precarització i la subocupació. Al davall de tot plana la pèrdua d'atractiu paisatgístic i la degradació ambiental. A més consum de recursos i destrucció de la Natura,

menys futur tindrà el negoci turístic.

El perjudici esquerrà antiturístic, exemplificat en la "batalla" de l'ecotaxa, ha de ser superat en favor d'un pacte per la natura i la rendibilitat econòmica. Ecologistes sensats i empresaris emprenedors, innovadors i que s'estimin el turisme i el Planeta han de ser aliats. Hi ha un camp molt ample de col·laboració i una urgència de reformar el sector concertadament per guanyar atractiu, recuperar rendibilitat, dignificar l'ocupació, tot plegat modernitzant ecològicament el sector quant a consum de recursos i en favor de la rehabilitació paisatgística.

Per tant, tenint present aquestes seves premisses, hem d'aconseguir que " el turisme aporti recursos a Menorca i no, només, que els consumeixi"

És per això, que des del PSM-Verds, pensem que s'hauria de realitzar una revisió del model econòmic actual per compaginar l'obtenció dels nivells de renda (manteniment dels ingressos turístics; no creixement), amb el màxim respecte a l'entorn (oportunitat econòmica turística de futur) i mantenir el nivell de benestar dels residents.

I, per damunt de tot, som conscients que això serà possible si basem el canvi en distintes potes:

a) Millora del model tradicional madur de Menorca de sol i platja, substituint una part del mateix per nous productes turístics i la qualitat del destí. La nostra oferta, tot i continuar estant adreçada a un turisme de sol i platja, necessitarà fer-se valer pel valor afegit de la qualitat i l'oferta complementària. Això ha d'implicar una reestructuració i modernització de la planta hotelera, així com de tots els serveis que s'hi vinculen, la millora de l'entorn urbà i natural, etc. mitjançant un vertader pacte entre tots els agents del sector i les administracions públiques.

b) Junt al turisme de sol i platja s'han de cercar noves formulacions com el

turisme esportiu, cultural, ecològic, de relax total, de congressos, adreçat a col·lectius específics, etc. que per les seves particulars demandes poden ajudar a superar els efectes de l'estacionalitat

c) Apostar per la sostenibilitat futura del model turístic de Menorca passa per l'entorn, les característiques particulars i paisatgístiques de Menorca i per la declaració de Menorca Reserva de la Biosfera. La qualitat i l'accessibilitat a l'entorn, amb tota una sèrie de regles, aprofitant les bones condicions meteorològiques. Existència d'un important mercat d'alt poder adquisitiu per els nous recursos turístics i d'oci en zones d'interior, en relació amb la revalorització del paisatge.

d) La desestacionalització de l'activitat turística amb l'objectiu de millorar la capacitat de generació de riquesa més enllà dels mesos d'estiu. Això vol dir, evitar els problemes derivats de la congestió de l'estiu i la massificació dels dos mesos d'estiu (saturació infraestructures bàsiques de salut, sanitat, sanejament, explotació recursos hídrics, comunicacions, infraestructures de transport....) i un redistribució de l'obtenció de la renda restant en els altres mesos d'importància turística. Tot i ésser conscients de la forta estacionalització hem de treballar per disminuir els costos associats d'aquest model.

e) Millorar l'accessibilitat a l'illa de Menorca, tant en freqüències, com en models com en preu-qualitat, durant tot l'any.

f) La integració dels Menorquins en l'ús i gaudi dels serveis turístics insulars i del medi ambient de Menorca.

g) Incentivar la relació del sector turístic amb els la resta de sectors que creen la imatge del producte turístic particular Menorquí, creant sinèrgies positives i incentivant mecanismes de redistribució de renda entre ells, que possibilitin que tots els sectors puguin optimitzar la seva activitat . El turisme és i ha de continuar essent el motor de la nostra economia, sense caure en el monoconreu econòmic. De la relació entre turisme i agricultura, turisme i indústria

autòctona, turisme i serveis, etc. podrem aconseguir que els distints sectors econòmics es puguin complementar i desenvolupar de forma adient.

Des del PSM-Verds, som conscients que no és possible el canvi radical i a molt curt termini, però hem d'apostar per un compromís decidit per introduir els canvis que permetin un model sostenible a llarg termini.

Per tot això, des del PSM-Verds plantejarem algunes actuacions específiques per dur a terme els objectius abans esmentats:

- Potenciar la reconversió i la reestructuració del model turístic actual, trencant l'hegemonia del turisme de sol i platja i del mercat, bàsicament Anglès, l'excessiva estacionalitat i l'excessiu consum de recursos i aprofitar altres potencialitats que ofereix Menorca, per a complementar el turisme de sol i platja. Òbviament, això no serà possible sense comptar amb el sector turístic i sense incentivar aquesta canvi, és a dir, sense mostrar que hi ha possibilitats de guanys per a tots (sector turístic, Menorca, la ciutadania).

- Potenciar i seguir en la reconversió i rehabilitació de les places turístiques existents, evitar la degradació i esponjar al màxim les zones turístiques, amb l'objectiu de millorar la qualitat d'aquestes places, fer-les més habitables i incorporar mesures per fer-les més eficients ecològicament parlant.

- Millorar de la lluita contra la oferta turística il·legal: incentivant la legalització de l'existent i incentivant el control de l'oferta i de les condicions amb que es presta. Fer efectiva la inspecció turística en favor de l'oferta legal i la reducció clara del nombre total de places fora de regulació.

- Fer possible que els visitants de residents fora de Menorca o no residents amb familiars a Menorca o altres vincles amb la illa, residents amb segona residència.... puguin augmentar el nombre de visites a l'illa i perllongar la seva estància en els mesos de temporada baixa. Despendrà de l'accessibilitat i el preu.

- Potenciar el turisme de congressos, d'intercanvi, de projectes d'estudi i investigació, d'hospedatge de workshops, etc, en temporada baixa. Això implica la millora i creació de la dotació d'espais per dur a terme aquestes activitats i de la xarxa de comunicacions.
- Prioritzar l'hoteleria en sòls urbans tradicionals, sobre l'oferta d'allotjament extrahotelera. El seu cost en paisatge i béns naturals és menor i, a més, genera més llocs de treball. No pot ocupar-se més sòl rústic i molt menys protegit per seguir creixent turísticament. La preservació dels espais i paisatges protegits així com el sosteniment de l'activitat agrària en el rústic són una pòlissa d'assegurança per al negoci turístic durador.
- Aprofitament de les possibilitats que ofereix el turisme rural, però tenint clar que no és necessari possibilitar i augmentar la pressió d'allotjament en rústic i, en tot cas, prioritzant una oferta d'agroturisme en favor de les rendes agràries.
- Millora dels centres de formació reglada i continua de qualitat per millorar la disponibilitat de mà d'obra qualificada en el sector turístic i que aposti pel valor de la formació com eina de creixement personal i coma font de millora laboral.
Alhora que adequar la formació en les necessitats present i futures i algunes associades a les particularitats de Menorca (medi ambients, patrimoni arqueològics...)
- Posar en marxa plans de modernització ecològica dels serveis turístics. Descartar, per la seva petjada ecològica, el turisme de golf, megaparcs temàtics i de ports esportius. Prioritzar la implantació de sistemes de gestió mediambiental basats en el reglament europeu EMAS
- Apostar per Pla de jardineria autòctona a les urbanitzacions: potenciar i incentivar la jardineria i plantes autòctones en els complexos turístics.
- Potenciar el paper de Menorca en els circuits de d'esport i oci sostenible, tals com cicloturisme, senderisme, avisament d'aus, biologia marina, kayak, etcètera. Alhora que estudiar la possibilitat que Menorca pugui ésser un destí complementari de destins consolidats (Per exemple, coordinar-se amb sector turístic Mallorquí per oferir dos dies de cicloturisme a Menorca amb el mateix paquet de Mallorca o complementar l'oferta de Mallorca...)
- Seguir millorant, tal i com s'està fent, les infraestructures de transport públic i transport sostenible.
- Millora dels serveis bàsics oferts en les urbanitzacions (il·luminació, clavegueram, aceres...) i Potenciar la millora de la convivència, en una mateixa zona, de residents i turistes.
- Complementar i ampliar progressivament la promoció turística de Menorca a altres sectors més enllà del sol i platja.
- Promoció diversificada: no tan sols entre els mercats emissors tradicionals (Alemanya i Gran Bretanya), sinó que també activarem vertaderes campanyes en altres mercats potencials d'arreu d'Europa i d'altres països.
- Potenciar, crear i enfortir un marc de col·laboració entre els distints sectors econòmics de l'illa per el consum mutu de productes i serveis produïts a Menorca i produïts sota l'òptica de l'eficiència ecològica i social.
- No pot ocupar-se més sòl rústic i molt menys protegit per seguir creixent turísticament. La preservació dels espais i paisatges protegits així com el sosteniment de l'activitat agrària en el rústic són una pòlissa d'assegurança per al negoci turístic durador.
- Modificar la Llei General Turística per facilitar la reducció de la planta d'allotjament obsoleta o que no vulgui desaparèixer del mercat en favor de guanyar habitatge social, equipaments públics o àrees de rehabilitació paisatgística.

- Prioritzar la creació d'hoteleria amb certificacions 14001 de qualitat ambiental així com una oferta d'agroturisme i turisme rural en favor de les rendes agràries.
- Posar en marxa plans de modernització ecològica dels serveis turístics. L'objectiu d'aquests plans seria fer eficients els consums en aigua, energia, residus i materials, com a base per reduir la petjada ecològica del turisme
- Creació d'un Fons de Reserva d'Inversions en rehabilitació i modernització tant ecològica com purament industrial, adreçada a refer en termes de qualitat i amb seny ecològic la planta construïda i no pas a reinvertir beneficis en nous espais encara no edificats.

4.8. TREBALL I ECONOMIA SOCIAL

Economia Social

L'economia social, sens dubte, pot ser el gran complement que contribueix a fer avançar la nostra economia en rostre humà. El cooperativisme, les societats laborals, etc. Han de disposar de tot el suport institucional per dinamitzar tota una sèrie de sectors econòmics que alhora que es demostren rendibles i competitius, compleixen ena funció social i democràtica pel que fa a la gestió empresarial. És necessari potenciar tots els àmbits de l'economia social, basada en els principis d'igualtat, feina, medi ambient i cooperació, com una alternativa productiva tant en els seus objectius com en les seves formes.

A la major part de països europeus, i en l'àmbit de les institucions comunitàries, la "zona grisa" entre el sector públic i el sector privat rep la denominació de Tercer Sector. Malgrat això l'expressió d'economia social és la més estesa entre els agents econòmics i socials del nostre entorn. Si tenim en compte quines són les característiques principals que Europa ha donat a l'Economia Social per definir-la: Són empreses que gestionen recursos productius i produeixen béns i serveis que, posteriorment, venen al mercat; es tracta d'organitzacions de caràcter privat, tot i que poden interactuar amb el sector públic; Tenen una finalitat específica: el seu objectiu social va més enllà dels beneficis monetaris. És, per tant un instrument del que disposa la societat civil per satisfer demandes insatisfetes; les empreses que la conformen estan basades en la gestió democràtica i en la participació.

En definitiva, podríem dir que es tracten d'activitats econòmiques de caràcter privat basades en l'associació de persones en entitats de tipus democràtic i participatiu, amb preponderància de les aportacions personals sobre les de capital, practiquen un règim especial de propietat i distribució de beneficis, destinant els excedents de l'exercici al creixement de l'entitat i a millorar els serveis als socis i a la societat. És a dir, el tret fonamental per definir aquestes organitzacions és el de la finalitat. En efecte, són empreses o entitats amb objectiu social definit que va més enllà del benefici econòmic. Aquest element, en sentit ampli, és el que permet incloure dins de les quatre categories

clàssiques de l'economia social les empreses d'inserció i, en general, les experiències d'autoocupació, com n'és el cas de l'empresari autònom.

Des del PSM-Verds entenem que és un model que s'adapta molt bé a les necessitats i a les dimensions de l'economia Menorquina i a la realitat social i medi ambiental de l'Illa. Així, des del PSM-Verds, en tot moment, apostem per un model econòmic que vagi més allà dels beneficis a curt termini i que sigui capaç de dur a terme l'activitat a través de manejos sostenibles i d'implicar-se en la realitat social de l'entorn. Així, en darrer terme, que sigui capaç d'incorporar alguns costos social i mediambientals a l'empresa i a la comptabilitat de l'empresa. No obstant, el fet que siguin empreses socialment responsable no s'ha de veure com un cost addicional afegit.

Des del PSM-Verds entenem, que la societat, o una part d'ella, sobretot arran dels diferents escàndols financers destapats darrerament, ja no només demanda competitivitat; sinó que vol més informació i més transparència de les empreses..

És per això que pretenem:

- Crear un marc normatiu, establir ajudes i promoure la creació de cooperatives, societats laborals, empreses d'economia solidària, empreses d'inserció i empreses amb finalitats sostenibles.
- Fomentar la idea de recollir la informació del seu comportament en un Balanç Social i en Memòries de Sostenibilitat; perquè en el termini no molt llunyà el màxim número d'empreses treballin en un Balanç social i en una Memòria de sostenibilitat.
- La creació d'una estructura administrativa dedicada a l'Economia Social.
- Intensificar el suport a les associacions d'economia social.

- Reelaborar el Pla Director de Foment de l'Economia Social.
- Proporcionar l'economia social entre la població, mostrant les seva idoneïtat en una societat com a la de Menorca.
- Potenciar el cooperativisme i les societats laborals ja que són les formes empresarials que poden encaixar millor en el teixit de petita i mitjana empreses de Menorca.
- Economia solidària: Assolir com a propis els principis i objectius de la Carta per un món solidari de la Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària (REAS).

Treball i economia social

Menorca presenta una baixa taxa d'atur que frega la plena ocupació en els mesos de temporada alta. Tanmateix, el problema del treball aquí no és tant de quantitat com de qualitat.

La hiperespecialització del mercat de treball, i molt particularment al Sector Turístic junt amb l'estacionalitat, el bum de la construcció i els sectors associats i l'augment dels serveis de dependència a la persona són a l'origen de les notes que el defineixen: flexibilitat, rotació, inestabilitat i sous baixos. D'altra banda, els trets estructurals del model determinen la mala qualitat de la feina disponible caracteritzada per la temporalitat, la baixa qualificació requerida, l'alta sinistralitat laboral i els magres salaris.

Un sistema productiu que basa la competitivitat de les seves empreses en la productivitat de la mà d'obra i en la rebaixa dels costos laborals unitaris ho fa sempre a costa de les condicions de treball, el salari i el benestar dels treballadors.

Per al PSM-Verds, l'eficàcia econòmica ha d'anar sempre lligada a l'eficàcia

social i a la viabilitat ecològica. El requisit de l'eficàcia social significa que el model econòmic que des del PSM-Verds proposem, no es pot fundar en el sacrifici dels treballadors perquè un sistema basat en ocupacions de baixa qualitat, a més d'injust, és font de conflictes que comprometen la cohesió necessària per al seu pacífic desenvolupament.

I si la mesura de la qualitat d'un treball és el grau de satisfacció que procura al treballador, un mercat de treball civilitzat ha de proporcionar llocs de feina a la gent que li garanteixin un projecte estable de futur, un poder adquisitiu suficient, la millora professional, l'acumulació d'experiència i l'assoliment d'un status social satisfactori.

Per a aquest objectiu no val, emperò, qualsevol activitat econòmica. Un model durador eficaç econòmicament, implicat socialment i viable ecològicament ha de tenir unes dimensions i s'ha de construir sobre unes activitats productives que, d'una banda, no traspassin els límits que els recursos imposen al creixement i, de l'altra, que no comprometin el medi ambient.

És per això que pretenem:

- Augmentar els pressupostos destinats a potenciar les polítiques laborals i socials. Entre elles, es desincentivarà els nous contractes a temps parcial no basats en la petició voluntària prèvia del treballador/a lligada a la reducció de temps de treball per tal de guanyar autonomia personal.
- Mercat de treball: Elaborar un Pla contra el frau en la contractació laboral potenciant el seu control i seguiment mitjançant la tramesa d'informes de denúncia a la Inspecció de Treball.
- Inspecció de Treball: Reclamar el traspàs, la potenciació i la redefinició en favor de la protecció real dels treballadors i treballadores d'aquesta competència.

- Riscos laborals: Elaborar un mapa de riscos laborals i plans d'actuació participatius en els sectors amb més incidència (construcció, indústria,...).
- Negociació col·lectiva: Propiciar la negociació d'un Acord Interprofessional per a l'Estabilitat en l'Ocupació i que afecti, especialment, la del sector turístic i la reconversió del sector de la construcció.
- Jaciments d'ocupació: Elaborar un Llibre Blanc dels nous jaciments d'ocupació de Menorca i les Balears, en els sectors de serveis a la vida diària, serveis culturals i d'oci i serveis del medi ambient.
- Temps de treball més flexible, en favor de l'autonomia personal: Ha de ser possible, com als Països Baixos, reduir voluntàriament el temps de treball i augmentar la possibilitat de tria del calendari de treball. Especialment, aquesta possibilitat, lligada a una reducció vertaderament proporcional de salari, s'ha de generalitzar dins el sector públic.
- Joves: S'ha de donar prioritat als ajuts per a joves que vulguin crear empreses, incloent-hi un servei d'assessorament de creació d'empreses.
- Creixement de l'ocupació en els serveis públics: Hi ha d'haver un creixement clar dels estàndards de personal en serveis públics claus (salut, ensenyament, serveis socials, inspeccions diverses, administració ambiental, etc) fins assolir els nivells de la UE.
- Transparència i utilitat dels programes de formació: Cal garantir la fi del sistema clientelar entre Administració i patronals i sindicats en matèria d'ajuts via programes de formació. L'orientació seria retornar-los el seu sentit original: estar al servei d'interessos socials i no gremials (p. ex. Reconvertint-los en crèdits per continuar estudis reglats), evitant la satel·lització i burocratització dels agents socials institucionals.

Projecte d'autoocupació a Menorca

L'autoocupació a Menorca és una estructura sòlida i consolidada i en el teixit empresarial, hi ha comptabilitzades 75952 empreses a la Comunitat autònoma de les Illes Balears, 75867 son PYME(0 a 249 assalariats), el que suposa el 99,89% del total de les empreses d'aquesta comunitat autònoma. El 94,05% son microempreses (0 a 9 assalariats) i el 49,02% empreses sense assalariats. El nombre de grans empreses es poc rellevant i està lleument per sota de la mitjana nacional : 0,11% front 0,13%.

L'Autoocupació és tota activitat laboral generada pel subjecte que l'exerceix de forma directa. Això és, per aquelles persones que treballen en unitats econòmiques de la seva propietat, que les dirigeixen i obtenen rendiments de les mateixes. No es més que una via d'incorporació al mercat laboral, però amb la particularitat que la creació d'una empresa pròpia no influeix únicament en els propis empresaris que obtenen una feina, sinó en el teixit empresarial de l'economia i en la creació de nous llocs de feina. És a dir, estan contribuint a la millora de l'economia general. El que és més important és que el treballador autònom arriba a aquesta condició, a vegades voluntàriament però a vegades de manera obligada; tot i que els treballadors autònoms tenen un nivell inferior de protecció social respecte els treballadors per compte d'altri

Estem parlant de professionals que actuen en tots els sectors i branques de l'activitat econòmica. Són electricistes, lampistes, manobres, taxistes, transportistes, comerciants, professors, economistes, advocats, hotelers, flequers, i una llarga llista d'activitats molt variades; però que tots ells tenen en comú que són persones que arriben el seu propi capital i aporten el seu treball amb l'objectiu d'ofertar al mercat la prestació d'un bé o subministrament d'un servei, dirigint ells mateixos de manera independent el seu negoci.

Des del PSM-Verds, pensem que davant d'una societat cada vegada més dinàmica i en la que les noves formes d'activitat econòmica requereixen una major autonomia del treball, es fa necessari recolzar a l'emprenedor, al treballador autònom, com a element innovador i creador de riquesa i ocupació.

4.9. ENERGIA I RESIDUS

Per damunt de tot, des del PSM-Verds entenem que qualsevol actuació en aquests camps ha d'anar complementada sempre amb una bona política de formació i educació i conscienciació per assolir vertaders canvis de conductes tan en la ciutadania en general com en les empreses i administracions en particular. Sense aquesta acció complementària qualsevol actuació en el camp energètic serà indeficient.

Energia

Des del PSM-Verds tenim clar que uns dels nostres objectius és el de garantir el subministrament energètic present i futur de l'Illa de Menorca en les millors condicions tècniques, ambiental i econòmiques possible és un repte. Més, encara si pretenem a llarg termini ser autosuficients i combinar el manteniment dels actuals ritmes creixement econòmic, el benestar de les persones i l'objectiu de la sostenibilitat a Menorca.

No obstant, atot això sota el l'objectiu de trobar un equilibri entre una política decidida que persegueixi tenir unes infraestructures de subministrament energètic fiables, segures i que no malbaratin energia, que donin cobertura a la demanda amb una política decidida d'estalvi i eficiència energètica amb un ús racional de l'energia i amb una política de diversificació de les fonts d'energia, amb un procés de substitució de les energies convencional per energies netes.

Mentre que el consum energètic augmenta, les Illes han heretat de governs anteriors una manifesta precarietat d'infraestructures de generació i de distribució d'energia. El proveïment energètic és un sector estratègic per a la societat. Atès que a les Illes ens trobem amb una situació de monopoli energètic de producció i distribució.

Com a ciutadans som poc conscients del incalculable valor que tenen els recursos convencionals que, convertits amb electricitat, calor o combustible, perquè a més del seu preu per què utilitzen recursos naturals que es poden esgotar.

És per tot això, que des del PSM-Verds, feim una aposta decidida per un model energètic insular i propi, basat principalment en les energies netes, com a font d'energia, que poc a poc vagi substituint les energies convencional.

Model energètic insular : pla energètic insular de Menorca

Des del PSM-Verds són conscients que a dia d'avui en el consum energètic final de Menorca hi té una cabdal importància com a vectors energètics, en primer lloc, els derivats del petroli i, en segon lloc, l'energia elèctrica

A més, en els darrers anys, i donat que l'energia és el motor i indicador del creixement econòmic, a mesura que la societat es desenvolupa consumeix més energia, però no sempre de manera neta ni eficient.

Així, en termes relatius la distribució sectorial del consum energètic, donada la importància de l'activitat turística i del sectors associats a ella, com el sector de transports i dels serveis, es pot desglossar per ordre de consum en: transport, serveis, ús residencial, indústria i sector primari.

Així, des del PSM-Verds apostam per un pla energètic insular de Menorca que persegueixi:

Estudiar la possibilitat de dur a terme un pla energètic insular de Menorca, que contempli la producció, distribució i ús de les energies i que combinant un mix d'energies renovables (MIX energètic) ens permetrà ésser autosuficients en la producció i distribució d'energia a la illa de Menorca. Alhora que ajudi a Planificar-lo des d'una coherència insular i valora els projectes des d'aquesta mateixa coherència i on els municipis i el Consell Insular de Menorca treballin conjuntament i coordinadament.

Alhora, s'ha de perseguir:: garantir el subministrament, que tengui respecte pel territori, que permeti autonomia energètica (no dependència), que és

pugui produir a Menorca, per empreses autòctones i pels Menorquins i que respecti la legalitat i que s'avanci a la tendència energètica que Europa marca i marcarà pel futur.

A més, aquest model ha de permetre: Reforçar la imatge de Reserva de la Biosfera des del punt de vista energètic, que permeti explotar-lo des del punt de vista econòmic (turístic, posada en valor de recursos, crear un subsector al voltant del sector energètic...) i aprofitar que en aquests moments la producció d'energies alternatives, algunes d'elles, són un negoci.

No obstant, s'ha de perseguir en cada lloc la forma de produir més adaptada i que respecti les distintes proteccions del paisatge. És a dir, minimitzar l'impacte de la producció d'energia renovable. El fet de ser renovables, per si soles, no implica que totes siguin adaptables a la illa a qualsevol lloc, sinó que s'ha de trobar el lloc de cadascuna. És a dir, que els costos mediambientals+ paisatgístics + costos de consum de territori + costos econòmics <beneficis mediambientals + beneficis econòmics

S'ha de treballar, tenint present els problemes d'emmagatzemat de l'energia produïda per algunes d'aquestes fonts i possibilitar que la producció s'ajusti a la demanda.

D'altra banda, aquest model també ha de perseguir: Aconseguir que Menorca sigui territori d'emissió 0 (de CO₂). Amb les noves energies alternatives reduïm emissions i hem de contar les emissions que sistematitzen la flora terrestre i marina.

Alhora que podem reaprofitar espais urbans existents i/o recuperar molts dels espais morts per a producció d'energia, com per exemple, posar plaques en edificis públics, polisportius, pàrkings ... És a dir, donar nous usos a espais urbans existents (o rústics) construïts. I evitem la pressió d'altres sistemes de producció energètica per utilitzar el rústic.

I, com a darrer objectiu, ha de possibilitar que d'un residu s'obtingui un subproducte que té un valor econòmic. És a dir, d'un residu que tenia un cost d'eliminació, passam a tenir un subproducte que val diner, el pagam, i genera un altre producte que també val diners i no produeixi un nou residu. Alhora que un cop té valor aquest subproducte, pot ajudar a fer aflorar tot una sèrie de residus que no es tractaven o es tiraven en abocadors incontrolats. Evitam un altra cost econòmic i medi ambiental (per exemple, la recuperació d'abocadors incontrolats)

Quines Energies Renovables són prioritàries, en aquest moment, des del punt de vista del PSM-Verds:

- a) explorar les fonts d'energia renovable: Energia solar: solar tèrmica; solar fotovoltaica; Energia eòlica; Biomassa: Sòlida, líquida; Energia marina
- b) explorar el camp d'altres Vectors energètics (com per exemple, Hidrogen...)

Hem tenir present que parlem de la producció d'aquestes a Menorca, però també de l'ús energètic final de les mateixes encara que siguin produïdes fora de l'Illa de Menorca.

Així, quan parlem de Biomassa sòlida ens referim a la : Masa total de la matèria viva existent en una comunitat o en un ecosistema. La Biomassa és un recurs natural, de caràcter renovable, que la naturalesa posa a la nostra disposició per a l'aprofitament dels recursos de la Biomassa, per usos tèrmics i elèctrics, pot ésser important a Menorca.

Quines serien les restes aprofitables a Menorca?: restes forestals i neteja de boscos, restes de poda i jardineria tan municipal com particular + "palés". És a dir, l'aprofitament dels residus orgànics procedent del sector agrari/forestal, poda de jardineria i indústries afins i palés de la resta d'indústries.

Quin seria mes adient, en aquests moments, a Menorca? S'hauria d'estudiar

la possibilitat que donaria una PLANTA DE "Pelets". Per què? És un residu no contaminant (més o menys), la generació d'energia respecte al consum de la mateixa per produir-lo és baix, és el combustible més barat per genera calor, són nets en emissió de CO2.....i, sobretot, permet emmagatzemar el pelets i planificar la producció energètica per adaptar-la a la demanda i a les necessitats.

La Planta podria proporcionar calefacció i aigua calenta, satisfer demanda de fred o generar electricitat.

Així, quan parlem de Biomassa líquida, ens hauríem de plantejar l'ús de Biodiesels o Bioetanol produït fora de l'illa de Menorca o explorar, tot i la seva dificultat ara com ara, la possibilitat de posar una PLANTA de BIODIESEL (és pot barrejar els cultius energètics amb altres olis).

Quines serien les restes aprofitables a Menorca: olis usats (que s'han començat a recollir a través del Consorci de residus i olis produïts a partir de cultius energètics.

No obstant, es tracta d'explorar la possibilitat d'una planta de Biodiesel de tractament d'olis no mesclats i complementar les necessitats de la planta amb cultius energètics. Però, en cap cas, s'ha de substituir els farratges adaptats a l'illa i que utilitza la ramaderia per uns altres per produir energia i haver de comprar pinsos d'alimentació de bestiar de fora. No substituir cultius de producció energètica per cultius alimentaris ni destrucció de boscos.

A més, a Menorca tenim la limitació dels recursos hídrics i del PTI. Per tant, hauríem de trobar un cultiu de secà que fos eficient i en la producció energètica i que fos adaptat al territori. D'altra banda, l'entrada de cultius no adaptats té el problema habitual de l'entrada de noves espècies (amb problema de noves malalties,...). Pot ésser que en aquestes plantes siguin considerades de secà a una altre regió i quan les importem a Menorca acabin essent de regadiu.

Pel que fa a una planta de Bioetanol, a Menorca planteja problemes. En primer lloc, i a diferència de la de biodiesel, no permet la barreja olis (alcohol) procedents dels cultius energètica amb la resta d'olis recollits a través de la recollida selectiva. Llavors a Menorca és difícil recollir suficient volum d'uns o produir dels altres per aconseguir una planta rendible.

Existeix un entremig? s'està experimentant amb un nou combustible que no és altre que el e-diesel. És una barreja de biodiesel i bioetanol. Està en experimentació.

Quan parlem d'Energia solar tèrmica, ens referim a l'energia per a la producció d'aigua calenta sanitària i Calefacció com energia solar fotovoltaica. L'únic problema que plantegen és que l'energia produïda no és emmagatzemable i consumeix bastanta energia per a produir-ne. També te una avantatges importants i és que es podem reaprofitar espais urbans existents i/o recuperar espais morts per posar plaques (edificis públics, polis, pàrkings ...). És a dir, donar nous usos a espais urbans existents (o rústics) construïts. Pot evitar la pressió d'altres sistemes de producció energètica per utilitzar el rústic.

En el cas de l'energia eòlica, s'ha de buscar la ubicació més encertada i adaptada i que els costos ambientals i paisatgístics de la mateixa siguin molt menors que els beneficis medi ambientals i econòmics de produir-la, Alhora que s'ha de tenir present el problema d'emmagatzemat de la mateixa.

En definitiva, el Pla Energètic Menorca, s'hauria de sustentar sobre els pilars següents:

1. Garantir subministrament (mínim 20% de renovables)
2. Respecte territori
3. Autonomia- no dependència energètic exterior
4. Legalitat
5. Subsidiarietat (els autòctons hi ha de participar)

6. Coordinació i planificació des d'una òptica insular i municipal.

I, ha de perseguir :

- a) Factor Mediambiental: objectiu sostenibilitat
- b) Factor emocional: tenir un projecte energètic adaptat al territori i que no malbarati recursos natural.
- c) Factor de competitivitat: Producció energètica pròpia que garanteixi subministrant pot ésser un factor de competitivitat.
- d) Factor estratègic: Evitar el "problema energètic", en cas que tallin subministrant (conflictes bèl·lics, conflictes en la política exterior....), tenim la producció energètica pròpia.
- e) Factor d'externalitats positives de les energies renovables: producció autòctona i adaptada a un territori, no emeten CO2, dinamitzador econòmic (empreses locals, treballadors, generador de llocs de feina..).
- f) Objectiu Comunitari: En el marc de la Unió europea, espanya té un compromís clar perquè les fonts d'Energies renovables tinguin un major protagonisme en el Balanç energètic d'Espanya. La posada en marxa del Pla de les Energies Renovables 2005-2010 és l'expressió de dit compromís. Alhora que 20 % de l'energia ha d'ésser de procedència de les energies renovables i, com a mínim, el 10% del combustible del transport ha d'ésser de procedència BIO el 2020.
- g) Factor recuperació i reutilització: es poden recuperar i reutilitzar tota una sèrie d'espais urbans, desaprofitats, com a espais generadors d'energia i recuperar espais morts, en lloc de malbaratar nous recursos i territori del rústic (escoles, polisportius, aparcaments, teulades dels bouers.....)
- h) Ajudes europees: en aquest moment hi ha una gran volum d'ajudes comunitàries per la reducció de residus, la generació a través d'energies renovables , pel desenvolupament i aprofitament del les gestió agrària i silvicultura com a gestos dels boscos i el territori i per la creació de cultius energètics.
- i) Factor d'autonomia municipal i insular: respectar l'autonomia dels municipis i l'illa de Menorca en el camp d'instal·lació d'aquestes fonts.

Des del PSM-Verds i pel que fa el vessant que afecte més l'àmbit del medi ambient, pensam que caldria considerar els següents punts:

- Són necessaris plans d'estabilització de la demanda, plans de millora de l'eficiència energètica i projectes decidits d'implantació d'energies renovables.
- Potenciar, decididament el transport col·lectiu i les mesures d'ordenació territorial que permetin reduir substancialment les necessitats generals de transport.
- S'ha d'incentivar i potenciar les instal·lacions d'energies renovables.
- Cal potenciar la diversificació de fonts energètiques i combustibles (biodièsel, energies renovables, recuperació de l'energia eòlica en el món agrícola, etc.)
- És urgent millorar les infraestructures energètiques tant de generació com de distribució i adoptar les mesures necessàries per evitar al màxim els impactes ambientals
- S'han d'establir normatives importants en l'àmbit de les nostres illes per evitar la contaminació lumínica i la contaminació sonora.
- Hem d'aconseguir una penalització progressiva de les actituds malversadores de l'energia i acompanyar aquestes accions amb estímuls fiscals per a les actituds d'estalvi i per a les noves construccions i rehabilitacions energèticament eficients.
- Impulsarem la promoció, la producció i venda d'energia neta.
- Promourem l'abaratiment de les despeses de l'adquisició de l'energia solar fotovoltaica i tèrmica.

- Promourem l'establiment de millores en l'aïllament de les xarxes de distribució d'energia, per fer-les més eficients.
- Promourem plans de coherència ambiental en totes les administracions i material urbà públic.

Residus

A les Illes Balears es genera una quantitat de fems més alta que la mitjana estatal i molt per sobre de la mitjana europea. La producció de residus no s'aconsegueix estabilitzar. Les comunitats amb altes rendes i un alt nivell de consum produeixen una gran quantitat de residus, però l'actitud cívica pot disminuir el problema. A més, en el cas de les nostra illa, cal tenir en compte dificultats afegides per aconseguir una bona gestió i tractament de residus:

- a) Una economia basada en el turisme genera molts residus i l'estacionalitat en dificulta els processos de tractament.
- b) El fet de la insularitat condiona la gestió dels residus i el seu tractament (massa crítica). Molts residus han de ser valoritzats fora de les Illes i el transport suposa un sobrecost econòmic i ecològic.
- c) Encara cal avançar molt més pel que fa a l'educació cívica en la generació i el tractament dels residus.

L'única planificació de residus que es va tenir en compte durant molt d'anys de govern PP va ser considerar tractaments finalistes: abocadors i incineració dels residus. Actualment s'ha avançat molt amb la planificació de la gestió i tractament de residus, però ens trobam amb un procés encara incipient. S'ha avançat molt en el tractament de residus però encara hi manca feina a fer per consolidar el sistema.

Ens trobam en un moment en què cal acabar d'enllestir les normatives pertinents i sobretot desenvolupar-les activament i finançar-les. D'altra banda,

la gran assignatura pendent és posar les bases per poder aconseguir reduir la quantitat de residus. Prevenir la producció de residus ha de ser la màxima prioritat, seguida del reaprofitament i, en darrera instància, l'eliminació segura dels residus.

Atesa aquesta situació general, des del PSM-Verds a fi de poder consolidar una política adequada de gestió i tractament de residus que tingui present les exigències europees més actuals i les particularitats derivades de les nostres illes, consideram prioritaris els següents punts:

- Potenciarem l'ampliació i diversificació de la recollida selectiva per arreu.
- Treballarem per aconseguir implantar una embarcació de recollida de restes de plàstics i contaminació surant al mar, sobretot a l'estiu.
- Seguir Incentivarem la recollida dels cartutxos i altres materials de les activitats recreatives a la natura i la recollida d'olis.
- Seguir Treballant en la reducció i recollida dels residus de construcció-de-molició i voluminosos.
- Consolidar un Programa de residus Tòxics i perillosos i la recollida de productes tòxics a l'illa de Menorca.
- Promourem i incentivarem la participació de les PIMES i el sector econòmic privat, en general, en el tractament de residus.
- Implantar mesures fiscals per tal de fomentar la reducció i separació en origen dels residus.
- Els residus inevitables, s'han de reutilitzar i valoritzar material o energèticament.

- La valorització energètica dels residus mai no podrà perjudicar els principis de prevenció en la generació i la valorització material.
- Consolidar en cada municipi la implantació de deixalleries per a la recollida selectiva de tot tipus de material reciclable.
- Cal millorar i ampliar el sistema de recollida selectiva per tal d'augmentar la valorització. És necessari potenciar la coordinació administrativa mitjançant el Consorci de Residus i organitzaran cossos d'inspecció per tal de vetllar pel compliment de la normativa en matèria de residus.
- S'ha de posar en marxa una política efectiva d'identificació i recuperació de sòls contaminats.
- Cal obtenir finançament per a les infraestructures i projectes de gestió i tractament de residus.
- És necessari prendre mesures efectives per tal d'aconseguir eliminar el nivell de brutícia i pol·lució. Proposam en aquest sentit un pla general de neteja.
- Promourem l'eliminació progressiva dels pesticides i nitrats.
- Promourem la substitució de bosses de plàstic per bosses de compostage i degradables als comerços de Menorca
- S'han de posar en marxa campanyes per a sensibilitzar encara més la població quant a la problemàtica dels residus.

5. MODEL TERRITORIAL I EIXOS DE PROTECCIÓ.

PSM-VERDS té, com a senya d'identitat, l'ecologisme. Així, les consideracions ambientals han format i formen part de tota la nostra actuació política. La conservació, preservació, millora i gaudi del nostre entorn són uns dels compromisos que sempre tenim present. Menorca és el nostre entorn i el nostre principal compromís.

A més des del PSM-EN pensem que cap sistema econòmic serà viable sense un respecte a la Biosfera i l'entorn en el qual es desenvolupa. Més encara, en una Illa que som Reserva de la Biosfera. Som conscients i n'estem convençuts que, malgrat a que hi hagi persones i entitats que no ho creuen així, les polítiques ambientals no estan en contra del progrés sinó que són necessàries perquè el progrés sigui real i la qualitat de vida sigui sostenible. No ens conformem en un progrés d'estadística tradicional (PIB, Inflació...) sinó amb un progrés social. I, per aquest progrés es per al que treballarem. Generalment, i sense diferència ideològica, es tendeix a valorar que una economia o regió "progressa", és a dir que va bé, si el seu PIB augmenta. Evidentment, aquests

incrementos en termes de PIB no ens diuen res dels costos socials i ecològics de l'increment de PIB. Front a les deficiències dels indicadors macroeconòmics tradicionals, el Programa 21 de la Cimera de la Terra (Rio 92) estableix la necessitat de posar en marxa nous indicadors que ens indiquessin si una societat s'atraca o allunyava de la sostenibilitat. La petjada ecològica és un indicador de sostenibilitat forta, és a dir que avalua si una economia s'allunya o s'atraca a la sostenibilitat en termes biofísics, i també és un indicador agregat ja que combina diferents aspectes i els tradueix en una sola mesura espacial. La petjada ecològica és una eina que serveix per a determinar l'àrea de terra i mar ecològicament productiva que es requereix per proveir tota l'energia i els recursos materials consumits i per a poder assumir tots els residus produïts per a una població definida amb l'actual tecnologia, sigui on sigui que es trobi aquesta àrea. Aplicant la metodologia de la petjada ecològica a Menorca, resulta que es requereixen a l'any 2004, 6,5 vegades l'extensió equivalent a la totalitat de l'illa seguint una tendència alcista.

5.1. PRIORITAT DEL TERRITORI

Durant els últims quatre anys s'han experimentat dos models diferenciats d'ordenació del territori i per tant de creixement urbanístic. El primer s'ha consolidat a Mallorca, Eivissa i Formentera amb polítiques dretanes que han propiciat plans territorials insulars (PTI) desenvolupistes donant via lliure al creixement incontrolat i en paral·lel a la corrupció urbanística, amb el cas Andraix com a botó de mostra.

Enfrontat a tot això s'està popularitzant la Via Menorquina que tenint com a marc el PTI de Menorca amb una clara decisió de dosificar els creixements, ha eliminat primer 59.524 places turístiques no consolidades, ha impedit els nous creixements de les urbanitzacions turístiques i ha limitat el número d'habitatges turístics construïbles anualment. També ha limitat els creixements urbans dels pobles i ha protegit el sol rústic de l'afloració de noves vivendes. Aquest model d'ordenació territorial ha permès un ús del territori més sostenible i promoure una activitat econòmica més en sintonia amb la preservació del territori i el medi ambient i ha estat lloat i posat com a exemple arreu del país, a l'estat espanyol i a l'estranger.

La realitat territorial de Mallorca, Eivissa i Formentera, demostra que el creixement i desenvolupament general que s'ha produït fins ara perjudica seriosament el medi ambient i el paisatge de les nostres illes, afecta negativament els nostres recursos naturals, origina desequilibris territorials i minva la qualitat de vida dels habitants d'aquestes illes.

Pel que fa al desenvolupament del PTI s'han iniciat les adaptacions dels Plans General i les Normens Subsidiaries de la majoria de pobles que fixa el model sobre cada una de les normatives municipals.

Per seguir treballant en aquest camp, des de PSM-VERDS considerem les següents propostes:

- Consolidació del Pla Territorial Insular en els plans municipals, que ha de ser la peça clau per redreçar el model territorial de Menorca.

- Treballarem per aconseguir una distribució d'equipaments i serveis racional i sostenible, seguint la filosofia del PTI.

- Establirem línies d'ajuda i col·laboració entre els propietaris de terrenys que incloguin la conservació de la natura entre els seus objectius.

- Consolidarem la recuperació dels camins rurals, carreteres paisatgístiques.

- Treballarem perquè el dimensionament dels aparcaments de les cales sigui el més adequat a la capacitat de càrrega de zona i que estigui a la distància més adequada de les cales seguint les directrius dels Plans Especials de les ANEI's.

- Garantir el dret a pas pel camí de cavalls i l'execució del Pla d'usos del Camí de Cavalls fent complir la llei.

- Garantir i recolzar el funcionament de l'Observatori Socio-Ambiental de Menorca, com a eina bàsica de coneixement de la realitat de l'illa. Establir un sistema d'indicadors de sostenibilitat.

- Modificar els instruments d'ordenació general per tal que permetin un fre efectiu al desenvolupament urbanístic exagerat. Revisar les DOT, aprovar una llei del sòl pròpia de les Illes Balears, reformar la LEN, modificar la llei general turística, modificar la llei de Camps de Golf per a preservar el territori, etc.

- Orientar l'activitat constructora envers la rehabilitació, la reforma d'habitatges i la reconversió territorial.

- En sòl rústic evitar el procés d'urbanització.

- Llistar els principals elements impactants del nostre territori i així promoure la rehabilitació de les zones urbanes i turístiques més degradades.

- Consolidar el Consorci de Disciplina Urbanística en sol Rústic, dotant-lo dels recursos materials i humans necessaris per tal d'assegurar una major efectivitat en mantenir la disciplina urbanística i el compliment de les normatives urbanístiques.
- Promourem l'elaboració d'estudis d'impacte ambiental i eficiència energètica en tots els projectes de construcció i urbanització.
- Crear un fons de Compensació intermunicipal a fi d'afavorir aquells municipis que aporten major quantitat de paisatge i valors naturals.
- Elaborar el Pla Insular de Carreteres establint un model que fugi del desdoblaments a la carta efectuats a Eivissa i Mallorca, tenint en compte no tan sols les carreteres de primer ordre si no també les paisatgístiques i incorporant mesures tendents a fomentar els carrils bici.
- Elaborar un Pla de recuperació de camins rurals que respecti la tipologia i característiques paisatgístiques tradicionals i es relacioni amb una xarxa de vies per a cicloturisme.

5.2. TREBALLAR PER LA NATURA

Fins fa poc, el sistema d'espais naturals protegits era del tot deficient. La incorporació recent de diversos parcs i reserves ha fet canviar aquesta situació. Tot i això, són evidents els dèficits de gestió eficaç i cal superar les desavinences amb la població rural, ajuntaments i propietaris. Això es pot aconseguir integrant en la gestió d'aquests espais tots els agents socials i econòmics a més de les institucions.

El sistema d'espais protegits és encara incomplet. Hi ha moltes zones de gran interès natural no suficientment protegides. Un altre problema molt significatiu de les zones protegides és la manca de connectivitat entre els diversos espais protegits, les àrees naturals i els hàbitats insuficientment protegits.

També s'ha de tenir en compte que existeixen amenaces constants envers el patrimoni natural: incendis, erosió, pràctiques d'explotació i gestió que malmenen seriosament els ecosistemes, pràctiques de caça no selectives, pressió urbanística i infraestructures (impactes ambientals), pressió antròpica excessiva sobre els espais protegits, etc.

Un fet a destacar és la protecció insuficient del medi marí. En els últims anys s'ha duit a terme una important tasca pel que fa a les reserves marines, però a la mar no només s'exploten els recursos pesquers, sinó que també s'utilitza com a abocador de residus, com a ruta congestionada de transport i oci, per a l'extracció d'arena, etc. Els processos de degradació i els principals impactes afecten molt especialment la zona litoral.

Per tal d'aconseguir preservar i millorar els espais naturals, les àrees protegides, la biodiversitat d'espècies i la diversitat d'ecosistemes, PSM-VERDS proposa les següents propostes i actuacions:

- Revisar la LEN (la Llei d'Espais Naturals) i incloure els espais naturals valuosos que no es varen tenir en compte.
- Promourem l'aprovació i execució dels Plans Especials d'Àrees Naturals d'Especial Interès pendents.
- Fomentar el consens en la recerca de les figures de protecció de les Àrees Naturals de La vall a Cavalleria i els Barrancs de la zona sud. Així s'assegurarà la protecció de tots els tipus d'hàbitats de Menorca.
- Promourem la conservació d'aquells espais ecològicament més valuosos: barrancs, boscos, alzines, zones humides, illots.
- Promourem un Pla de conservació, recuperació i difusió de la massa forestal tradicional de Menorca: alzines, siviners, ullastres, olivers...
- Promourem l'elaboració d'un protocol de protecció de l'arbrat al davant de les obres de construcció i infraestructures, que inclogui la restitució dels arbres tallats per obres.
- Impulsarem la Llei de La Reserva de la Biosfera que posi l'accent en la participació social en els seus objectius.
- Proposarem la creació del Pla Insular de la Costa que evalui i planifiqui els usos amb una perspectiva insular.
- Canalitzar els medis econòmics i humans suficients per recuperar els ambients i els paisatges litorals.
- Augmentar els pressuposts i els mitjans dedicats a la recuperació, manteniment i millora del medi ambient.
- Potenciar la gestió i funcionament dels espais naturals amb la figura de consorcis participatius.
- Potenciar la participació institucional i social en la protecció d'espais naturals amb mesures incentivadores de caràcter fiscal i econòmic.
- Promoció de la relació adequada de les persones amb l'entorn i el gaudi del

mateix a l'hora dels usos dels espais naturals.

- Promourem l'elaboració d'un inventar i catàleg de coves naturals i la seva regulació i protecció.
- Treballarem per l'elaboració d'un inventar i catàleg d'arbres singulars i la seva regulació i protecció.
- Augmentar la connectivitat dels espais naturals protegits i d'altres zones naturals i protegir els espais més sensibles amb zones de transició o amortiment que els envoltin.
- Promourem la un pla i una regulació de les activitats de temps lliure al medi natural: escalada, parapent, ciclisme de muntanya, excursions, caça i pesca...
- Treballarem per la definició d'una xarxa d'itineraris de senderisme i corredors ecològics que uneixin les distintes zones naturals.
- Fer atenció específica a la protecció efectiva de les praderes de posidònia i altres alguers.
- Potenciar les zones protegides com a zones recreatives ja que poden permetre una funció lúdica i proteccionista alhora.
- Harmonitzar l'increment de la qualitat de l'oferta turística mitjançant la millora paisatgística, la potenciació del patrimoni natural i cultural, i el manteniment de l'activitat agrària i ramadera.
- Reduir el fondeig i reorientar-lo cap a la col·locació d'amarrament surants

i boies als punts de massificació de fondejos.

- Reorientar i reordenar la demanda d'amarraments cap a molls flotants...
- Regulació del busseig recreatiu i de contemplació del fons marí.
- Promoure l'elaboració de compost de qualitat.
- Xarxa d'espais naturals protegits, adreçada a estar interconnectada amb la Xarxa natura 2000 de la UE, amb gestió integrada i ambientalment sostenible en tots els seus processos; i que d'acord amb l'Informe Bruntland, atenyi un mínim del 12% del territori terrestre de Menorca, amb un increment paral·lel dels recursos destinats a la seva gestió
- Garantia de gestió pública dels espais protegits i promoció/ajuda de la privada.
- Revisió i/o actualització dels Catàlegs de flora i fauna protegides.
- Redacció, aprovació i execució dels Plans de Recuperació per a aquelles espècies de la flora i la fauna catalogades en perill d'extinció, afegint les que en aquests moments no estiguin incloses. Redacció i execució dels Plans de Conservació per a aquelles espècies vulnerables.
- Gestió d'aquelles espècies alòctones que posen en perill la nostra fauna i flora, i control de l'entrada de material viu que contribueix a la degradació de la biodiversitat planetària (esculls de coral, fusta tropical, espècies cinegètiques...).
- Proposta de creació de noves Figures de protecció Marines consensuades amb els sectors implicats, especialment a la costa sud i/o ponent de l'illa.

5.3. APROFITAMENT SOSTENIBLE DELS RECURSOS

Tot i que la sensibilitat envers el malbaratament de recursos naturals és cada cop més gran entre la població, el seu consum a les nostres illes segueix augmentant constantment. La societat demostra encara mancances significatives d'educació ambiental, de tal manera que assumeix les taxes de creixement i el consum continuat sense ser prou conscient dels impactes que això genera.

5.3.1. Política hidràulica

Darrerament hem tingut anys continuats de sequera molt intensa que han fet perillar l'abastament d'aigua a la població. Aquesta situació ha fet adoptar solucions extremes (dessaladores, potabilitzadores, inversions d'urgència en infraestructures, etc.) i molt sovint desbaratades (operació vaixell, etc.) Però, mentrestant el consum d'aigua a les nostres illes no s'ha aturat de créixer.

Si bé la població està més conscienciada encara som lluny d'adoptar mesures efectives d'estalvi i reciclatge d'aigua. A més tenim unes infraestructures que no estan preparades per oferir solucions integrals al problema de l'aigua.

L'aigua de les Illes ha de ser consumida de manera racional i s'ha d'assegurar l'abastament als ciutadans, pagesos, indústria, etc. però també cal recordar que s'han de mantenir les zones humides i els ecosistemes aquàtics naturals, en general molt amenaçats.

Sembla que la potabilització de l'aigua marina o salobre ens ha resolt el problema a curt termini. Però cal ser conscients que les potabilitzadores i dessaladores funcionen amb un gran consum d'energia elèctrica i que això suposa una mala inversió que ens fa més dependents de l'exterior i traslladam la insostenibilitat a l'àmbit energètic.

També cal destacar que els aqüífers de les Balears es troben en nivells de qualitat d'aigua molt baixos: molts estan salinitzats i també n'és un greu problema la contaminació per nitrats.

Des de PSM-VERDS es considera necessari:

- Treballarem per aconseguir aglutinar el màxim nombre d'agents econòmics i socials en la Junta Insular de l'Aigua.
- Adoptar un sistema de gestió integrada de l'aigua com a marc de referència i promoure una normativa per tal d'aplicar-la a tot els seus trams de gestió.
- Potenciar les polítiques i campanyes d'estalvi d'aigua i de racionalització de l'ús de l'aigua.
- Millorar les infraestructures que potenciaran l'estalvi d'aigua i adequar la gestió de la demanda.
- Potenciar el control eficaç sobre l'aigua i la seva qualitat.
- Garantir la instal·lació de mètodes de depuració terciària on sigui possible, i facilitar l'ús de les aigües depurades.
- Aconseguir establir una bona xarxa de subministrament insular i assegurar que tots els possibles excedents d'aigua s'infiltrin en alguns aqüífers que actuarien com a reserva d'aigua.
- Fer un Pla de recuperació d'aqüífers tant de nivells com de qualitat d'aigua.
- Destinar l'aigua de les dessaladores a la recuperació dels aqüífers i a equilibrar el consum. En tot cas s'ha d'anar cap a una política hídrica que faci innecessàries les dessaladores.
- Pel que fa al consum agrícola, s'han de potenciar totes les modernitzacions que permetin un estalvi hídric.

- Mantenir les restriccions imprescindibles per a nous pous en els aquífers sobreexplotats i garantir el subministrament necessari per a l'agricultura.
- Promourem el control sobre els ja existents.
- Seguir amb la política de tarifació de tal manera que es penalitzarà el consum excessiu d'aigua i es premiarà l'estalvi. Implantar comptadors individuals en els habitatges.
- Obligació de substitució de foses estanques amb espina de peix, a tots els pous negres de l'illa.
- Promourem la recollida, emmagatzemant i distribució de les aigües pluvials a les construccions i habitatges, zones turístiques i polígons industrials de l'illa de Menorca i la promoció de circuits dobles d'aigua.
- Promoure la minimització de fugues en els sistemes i xarxes d'aigua.

5.3.2. Energia i transport:

Mentre que el consum energètic augmenta, les Illes han heretat de governs anteriors una manifesta precarietat d'infraestructures de generació i de distribució d'energia. El proveïment energètic és un sector estratègic per a la societat. Atès que a les Illes és difícil solucionar la situació de monopoli, la implicació institucional és absolutament prioritària.

Derogar el Pla Director Sectorial Energètic (PDSE) de les Illes Balears aprovat pel PP i la disposició dictada en la Llei d'acompanyament del pressupost de 30 de desembre de 2006 que modifica la Llei del sòl rústic invaint les competències municipals i del Consell Insular i retornar al model proposat durant el Pacte de Progrés.

Quant a les energies renovables, cal dir que a hores d'ara hi ha una represen-

tació i implantació insuficients i una perspectiva incerta respecte al model a seguir a Menorca. El cas del parc eòlic de Ses Comunes i Son Buc ha evidenciat la falta de planificació insular.

Des de PSM-VERDS, i pel que fa el vessant que afecte més l'àmbit del medi ambient, pensam que caldria considerar els següents punts:

- Definició del Nou Pla Energètic, amb finançament estatal del gasoducte i implantació del gas natural com a combustible per a la generació d'electricitat.
- Són necessaris plans d'estabilització de la demanda, plans de millora de l'eficiència energètica i projectes decidits d'implantació d'energies renovables adaptades a la realitat i les dimensions de Menorca.
- Cal potenciar la diversificació de fonts energètiques i combustibles (biodièsel, energies renovables, recuperació de l'energia eòlica en el món agrícola, etc.)
- És urgent millorar les infraestructures energètiques tant de generació com de distribució i adoptar les mesures necessàries per evitar al màxim els impactes ambientals
- S'han d'establir normatives importants en l'àmbit de les nostres illes per evitar la contaminació lumínica i la contaminació sonora.
- Hem d'aconseguir una penalització progressiva de les actituds malversadores de l'energia i acompanyar aquestes accions amb estímuls fiscals per a les actituds d'estalvi i per a les noves construccions i rehabilitacions energèticament eficients
- Impulsarem la promoció, la producció i venda d'energia neta.

- Promourem l'abaratiment de les despeses de l'adquisició de l'energia solar fotovoltaica i tèrmica.
  - Promourem l'establiment de millores en l'aïllament de les xarxes de distribució d'energia, per fer-les més eficients.
  - Promourem, principalment, el soterrament de les esteses elèctriques al camp de Menorca, en els casos que sigui possible, o la producció d'energies alternatives en els casos que no siguin possibles.
  - Renunciar definitivament a la connexió elèctrica de les illes amb la península. La connexió elèctrica amb el continent és la pitjor opció de subministrament energètic, i s'ha de descartar de forma definitiva perquè obriria les portes a la disponibilitat gairebé il·limitada d'energia i a l'entrada d'energia d'origen nuclear.
  - Elaboració d'un Pla de sostres solars fotovoltaics. Instal·lar anualment 2 MWp de potència fotovoltaica descentralitzada, equivalents a 1.000 instal·lacions domèstics de 2 kWp a l'any; facilitant aquesta implantació mitjançant una normativa autonòmica o insular que incentivi la connexió a la xarxa de l'electricitat solar produïda.
  - Foment de l'estalvi i l'eficiència energètica. Fomentar la realització d'auditories energètiques i operacions de demostració d'estalvi i ús eficient de l'energia, començant pels edificis públics. Alguns dels objectius prioritaris han de ser reduir les puntes de consum que obliguen a sobredimensionar la capacitat de generació d'energia i millorar les condicions d'aïllament tèrmic de les edificacions.
  - Desenvolupament de l'energia solar tèrmica. La producció d'aigua calenta sanitària d'origen solar ha assolit la seva maduresa tècnica. Per fer possible el seu desplegament massiu, s'ha de regular la seva implantació als edificis públics, als hotels i a les noves edificacions, com ja fan algunes ordenances municipals.
  - Regulació i desenvolupament de l'energia eòlica. L'aprofitament de l'energia del vent s'ordenarà i fomentarà a través d'un pla director, amb l'objectiu de fer possible un desenvolupament descentralitzat compatible amb les valors paisatgístic i la protecció de les aus, donant prioritat a les instal·lacions de petits molins autònoms en front de grans centrals eòliques.
  - Creació d'un Institut de l'Estalvi i les Energies Renovables. Per desenvolupar les diferents mesures d'estalvi i de foment de les energies renovables, es crearà un Institut de l'Estalvi i les Energies Renovables, amb funcions d'assessorament, promoció i suport a particulars, empreses i administracions. Aquest Institut canalitzarà els ajuts públics, que s'hauran d'incrementar notablement en relació a la situació actual.
- ### Transport
- Reduir la mobilitat obligada, estalvonant el petit comerç, i facilitant la revitalització dels centres històrics. Les noves normatives urbanístiques han d'incloure plans de minimització de la mobilitat motoritzada, especialment l'automòbil privat.
  - Estalviar la mobilitat no motoritzada, reestructurant la circulació a les ciutats i pobles, limitant la velocitat dels vehicles motoritzats per protegir els peatons i ciclistes del perill dels automòbils i baixar la taxa d'accidents.
  - Desenvolupar el Pla de Vials No Motoritzats.
  - Prioritzar l'ús del transport públic, que tan bon resultat ha donat els últims anys i potenciar la intermodalitat.
  - Creació d'una taxa sobre els cotxes de lloguer, que sigui variable en funció de l'època de l'any i finalista en benefici del transport públic, com a sistema per a descarregar la congestió de les carreteres.

5.3.3. Altres Recursos

Les pedreres.

- Desenvolupar el Pla de Pedreres i afavorir la restauració dels espais afectats.
- S'ha d'aconseguir una reducció en l'ús dels àrids mitjançant el reciclatge dels enderrocs i dels residus de demolició, fomentant les plantes de tractament integrades en les zones industrials.

Els recursos forestals.

- Cal recuperar l'ús controlat dels recursos forestals. La fusta local ha d'estar certificada i valorada, de tal manera que es potenciaran els usos més nobles (ebenisteria, etc.).
- Cal aprofitar la biomassa resultant dels processos forestals per fabricar compost o generar energia.
- El manteniment i millora dels boscos s'ha de considerar d'interès públic, s'ha d'incentivar els propietaris a la seva conservació, i s'ha d'incrementar la superfície forestal pública.
- S'ha de consolidar el servei d'incendis forestals i la seva política de prevenció, planificació, extinció...
- Treballarem per aconseguir la reforestació de zones públiques amb alzines, ullastre...

5.3.4. Residus

A les Illes Balears es genera una quantitat de fems més alta que la mitjana estatal i molt per sobre de la mitjana europea. La producció de residus no s'aconsegueix estabilitzar. Les comunitats amb altes rendes i un alt nivell de consum produeixen una gran quantitat de residus, però l'actitud cívica pot disminuir el problema. A més, en el cas de les nostra illa, cal tenir en compte dificultats afegides per aconseguir una bona gestió i tractament de residus:

- a) Una economia basada en el turisme genera molts residus i l'estacionalitat en dificulta els processos de tractament.
- b) El fet de la insularitat condiona la gestió dels residus i el seu tractament (massa crítica). Molts residus han de ser valoritzats fora de les Illes i el transport suposa un sobrecost econòmic i ecològic.
- c) Encara cal avançar molt més pel que fa a l'educació cívica en la generació i el tractament dels residus.

L'única planificació de residus que es va tenir en compte durant molt d'anys de govern PP va ser considerar tractaments finalistes: abocadors i incineració dels residus. Actualment s'ha avançat molt amb la planificació de la gestió i tractament de residus, però ens trobam amb un procés encara incipient. S'han aprovat plans directors sectorials de residus urbans, plans directors de gestió de residus de construcció-demolició i voluminosos, i s'ha aprovat el pla de residus perillosos.

Ens trobam en un moment en què cal desenvolupar les normatives vigents i finançar-les. D'altra banda, la gran assignatura pendent és posar les bases per poder aconseguir reduir la quantitat de residus. Prevenir la producció de residus ha de ser la màxima prioritat, seguida del reaprofitament i, en darrera instància, l'eliminació segura dels residus.

Atesa aquesta situació general, a fi de poder establir una política adequada

de gestió i tractament de residus que tingui present les exigències europees més actuals i les particularitats derivades de les nostres illes, consideram prioritari els següents punts:

- Potenciarem l'ampliació i diversificació de la recollida selectiva per arreu que tan bon resultat està donant a Menorca.
- Fomentarem els plans directors sectorials de residus urbans insulars.
- Incentivarem la recollida dels cartutxos i altres materials de les activitats recreatives a la natura.
- Executar i activar el PDS de residus de construcció-demolició i voluminosos.
- Promourem i incentivarem la participació de les PIMES i el sector econòmic privat, en general, en el tractament de residus.
- Implantar mesures fiscals per tal de fomentar la reducció i separació en origen dels residus.
- Els residus inevitables, s'han de reutilitzar i valoritzar material o energèticament.
- La valorització energètica dels residus mai no podrà perjudicar els principis de prevenció en la generació i la valorització material.
- Consolidar en cada municipi la implantació de deixalleries per a la recollida selectiva de tot tipus de material reciclable.
- Cal millorar i ampliar el sistema de recollida selectiva per tal d'augmentar la valorització. És necessari potenciar la coordinació administrativa mitjançant la creació d'una Comissió de Residus o un òrgan col·legiat anàleg. Tant el Con-

sell com els ajuntaments organitzaran cossos d'inspecció per tal de vetllar pel compliment de la normativa en matèria de residus.

- S'ha d'implantar el model de convenis per a la recollida selectiva i reciclatge amb els grans productors de residus.
- S'ha de posar en marxa una política efectiva d'identificació i recuperació de sòls contaminats.
- És necessari prendre mesures efectives per tal d'aconseguir eliminar el nivell de brutícia i pol·lució.
- Promourem l'eliminació progressiva dels pesticides i nitrats.
- Promourem la substitució de bosses de plàstic per bosses de compostatge i degradables als comerços de Menorca
- S'han de posar en marxa campanyes per a sensibilitzar encara més la població quant a la problemàtica dels residus.
- Inclusió de criteris favorables a la reducció en origen en les polítiques de compra de les administracions públiques i en les adjudicacions.

5.3.5. Construcció i habitatge

La construcció ha estat i és un altre motor i indicador de l'estat de l'economia de Menorca. Potser, degut al boom de la construcció en aquesta darrers anys s'ha deixat una mica de banda la qualitat de la construcció, la prevenció laboral... I, penso que s'ha sobredimensionat excessivament i sense una excessiva planificació aquest sector i les empreses. Per tant, des de PSM-VERDS

entenem que és un sector que necessita d'una atenció especial, ja que està molt exposat a les fluctuacions de l'economia, i perquè ha d'ésser un dels sectors punters de potenciació i entrada de sistemes de major eficiència ecològica i social.

D'altra banda, l'habitatge és un dels grans problemes que pateixen les persones de Menorca. Des de PSM-VERDS pensem que és imprescindible la col·laboració de les administracions i dels sectors de la construcció per solucionar aquest problema.

Així, dels del PSM-VERDS impulsarem aquestes mesures:

- Pla de reconversió: Potenciar i promocionar la reconversió no traumàtica del sector de la construcció cap a la conservació, restauració i rehabilitació del parc d'habitatges existents i no, únicament, cap a la construcció de nous habitatges.
- Potenciar i incentivar la recuperació de l'ús en la construcció de mètodes i materials tradicionals de la construcció a Menorca i possibilitar noves fons d'ocupació en aquesta camp.
- Potenciar i controlar la qualitat de les construccions: controls de qualitat dels materials, capacitació professional dels treballadors, defensa dels drets dels consumidors....
- Incentivar i regular la progressiva introducció de mesures d'eficiència ecològica en la construcció:
  1. Captació i emmagatzemant de les aigües pluvials
  2. Doble xarxa per aigües grises
  3. Presència d'energia solar tèrmica i fotovoltaica
  4. Jardineria amb plantes autòctones
  5. Separació de residus
  6. Sistemes d'estalvi de llum i aigua

7. Millora de l'aïllament tèrmic

En aquests darrers anys, l'encalentiment de l'economia ha donat lloc, entre moltes altres coses, a un augment exagerat del preu de l'habitatge, de tal forma que en aquests moments l'adquisició d'un habitatge propi es troba fora de l'abast de molts de sectors de població.

La intervenció en aquest sector ha de tenir un caràcter transversal; requereix l'actuació coordinada de les diferents conselleries i, de cada dia més, de les administracions locals.

PSM-VERDS es proposa treballar intensament el tema de l'habitatge a partir de les següents accions prioritàries:

- Potenciar un PLA INTEGRAL DE L'HABITATGE a MENORCA, amb col·laboració amb les altres administracions i el sector privat.
- Pla de catalogació dels edificis i habitatges buits.
- Creació d'una Borsa d'habitatges. Viabilitat i possibilitat, a través d'acords amb l'administració i el sector privat, destinar aquesta habitatges a lloguer de les persones amb rendes baixes, persones en risc social, joves, immigrants...
- Introduir avantatges per a aquells propietaris que vulguin llogar les seves cases: exempció o reducció d'impostos, tutela i seguiment de la situació dels llogaters, seguiment dels casos, ajudes per a rehabilitació d'habitatges destinats a lloguer.
- Crear una figura tributària pròpia del CIM per a gravar, d'una manera progressiva, els habitatges buits i desocupats d'una manera seguida durant un temps a determinar. En cas de no ésser possible des del CIM, preocupar-se perquè l'administració competent la dugui a terme.

- Posar en marxa a tots els ajuntaments, començant pels de més habitants, els allotjaments d'emergència per a situacions que no poden esperar.
- Creació d'un gabinet de control i informació i elaboració d'una normativa insular que garanteixi unes mínims condicions d'habitabilitat de les cases que es lloguen.
- Dur a terme un estudi exhaustiu de la situació en què es troba el mercat immobiliari privat. Catalogar els edificis existents (habitatges privats, hotels, instal·lacions obsoletes...) en vistes a preveure la inversió necessària per recuperar el parc d'habitatges ja existents o susceptibles d'ésser aprofitats. Disposar d'habitatge de promoció pública no ha d'ésser equivalent, necessàriament, a nova construcció.
- Col·laboració amb les altres administracions per a la posada al Mercat de sol públic per a la construcció de pisos de protecció oficial i a preu taxat, seguint les línies que marca el PTI, tant de lloguer com de compra. Tot i que es prioritzarà el lloguer a la compra. Coordinació d'aquesta política, des del CIM, per evitar competència entre els ajuntaments.
- Millorar el sistema d'inspeccions de les ocupacions d'habitatges de protecció oficial, per tal d'assegurar-ne el bon ús.
- Fomentar des del Govern una línia d'ajudes a la Rehabilitació d'habitatges per fomentar més la rehabilitació d'habitatges per part de particulars que els vulguin destinar a lloguer.

www.psm-verds.org

ELS VERDS